

HE 172/2024 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen, liikennevakuutuksen ja potilasvakuutuksen lainsäädännön muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työtapaturma- ja ammattitautilakia, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakia, liikennevakuutuslakia, Liikennevakuutuskeskuksesta annettua lakia, liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annettua lakia, liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annettua lakia, potilasvakuutuslakia, Potilasvakuutuskeskuksesta annettua lakia ja opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annettua lakia.

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi työtapaturma- ja ammattitautilakiin ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskeva sääntely. Tämän lisäksi ehdotetaan työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta, liikennevakuutusta ja potilasvakuutusta koskevaan lainsäädäntöön sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annettuun lakiin tehtäväksi muutamien vuosien ajalta esiin tulleet lähinnä tekniset ja säädöshuollolliset muutokset.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2025.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	5
1 Asian tausta ja valmistelu	5
2 Nykytila ja sen arviointi	5
2.1 Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta	5
2.2 Tekninen käyttöyhteys	13
2.3 Jakojärjestelmä	13
2.4 Finanssivalvonnan tilastotutkimus	14
2.5 Muut työtaturma- ja ammattitautilain muutokset	14
2.5.1 Määräaikainen työtaturma- ja ammattitautivakuutus	14
2.5.2 Vakuutusyhtiön maksuperusteiden hyväksyminen	15
2.5.3 Työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen tilastohistoria	15
2.5.4 Työnantajan korvausoikeuden poissulkeminen toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella	16
2.6 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain muutokset	17
2.6.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan varajäsenten määrä	17
2.6.2 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeus antaa ratkaisuja tiedoksi asiantuntijoilleen	17
2.7 Liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain muutokset	17
2.7.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksen hakemisen määräajan muuttaminen kuntoutusasioissa vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskevan direktiivin mukaiseksi	17
2.7.2 Terminologian yhtenäistäminen liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja uuden vammaispalvelulain kesken	18
2.8 Opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain muutokset	18
3 Tavoitteet	18
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	19
4.1 Keskeiset ehdotukset	19
4.1.1 Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta	19
4.1.1.1 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet ehdotetussa työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa	22
4.1.1.2 Työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnassa saatujen tietojen säilytysaika	27
4.1.2 Tekninen käyttöyhteys	28
4.1.3 Jakojärjestelmä	28
4.1.4 Finanssivalvonnan tilastotutkimus	29
4.1.5 Muut työtaturma- ja ammattitautilain muutokset	30
4.1.5.1 Määräaikainen työtaturma- ja ammattitautivakuutus	30
4.1.5.2 Vakuutusyhtiön maksuperusteiden hyväksyminen	30
4.1.5.3 Työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen tilastohistoria	30
4.1.5.4 Työnantajan korvausoikeuden poissulkeminen toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella	30
4.1.6 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain muutokset	31

4.1.6.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan varajäsenten määrä	31
4.1.6.2 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeus antaa ratkaisuja tiedoksi asiantuntijoilleen.....	31
4.1.7 Liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain muutokset.....	31
4.1.7.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksen hakemisen määräajan muuttaminen kuntoutusasioissa vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskevan direktiivin mukaiseksi.....	31
4.1.7.2 Terminologian yhtenäistäminen liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja uuden vammaispalvelulain kesken.....	32
4.1.8 Opiskeluun liittyvässä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain muutokset	32
4.2 Pääasialliset vaikutukset	32
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	32
4.2.2 Vaikutukset vakuutusyhtiöihin	34
4.2.3 Vaikutukset vakuutettuihin työntekijöihin ja työnantajiin	35
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	37
4.2.5 Hallinnon keventäminen ja lakien soveltamisen ja toimeenpanon selkeyttäminen ja sujuvoittaminen.....	38
5 Lausuntopalaute.....	38
6 Säännöskohtaiset perustelut.....	43
6.1 Työtaturma- ja ammattitautilaki	43
6.2 Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilaki	48
6.3 Liikennevakuutuslaki.....	49
6.4 Laki liikennevakuutuskeskuksesta.....	50
6.5 Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta	50
6.6 Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta	50
6.7 Potilasvakuutuslaki	51
6.8 Laki Potilasvakuutuskeskuksesta.....	51
6.9 Laki opiskeluun liittyvässä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta	51
7 Voimaantulo	52
8 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.....	52
LAKIEHDOTUKSET	56
1. Laki työtaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	56
2. Laki maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	61
3. Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta.....	63
4. Laki Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	64
5. Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta	65
6. Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 ja 16 §:n muuttamisesta	66
7. Laki potilasvakuutuslain muuttamisesta.....	67
8. Laki Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	68

9. Laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	69
LIITE	71
RINNAKKAISTEKSTIT	71
1. Laki työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta	71
2. Laki maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta.....	81
3. Laki liikennevakuutuslain muuttamisesta.....	84
4. Laki Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta	86
5. Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta	87
6. Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 ja 16 §:n muuttamisesta	88
7. Laki potilasvakuutuslain muuttamisesta.....	89
8. Laki Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta.....	91
9. Laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta	92

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

Esityksen tarkoituksena on lisätä työtaturma- ja ammattitautilakiin (459/2015) ja maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin (873/2015) Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtäväksi työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskevat säännökset. Työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan tarkoituksena on työtaturmien ja ammattitautien torjunnan ja niiden tutkinnan tehostaminen selvittämällä vahinkoihin ja niiden seurausten suuruuteen johtaneet tapahtumat ja syytekijät sekä esittämällä niihin perustuvia suosituksia työturvallisuuden kehittämiseksi.

Lisäksi esityksen tarkoituksena on tehdä teknisluonteisia muutoksia, jotka liittyvät hallinnollisiin kevennyksiin tai lakien säännösten päivityksiin. Lakien voimaantulon ja soveltamisen myötä on ilmennyt joitakin täsmennys- ja muutostarpeita, erityisesti pisimpään voimassa olleessa työtaturma- ja ammattitautilaissa. Laeissa on esimerkiksi säännöksiä teknisestä käyttöyhteydestä, jotka ovat tarpeettomia julkisen hallinnon tiedonhallinnasta annetun lain 906/2019, tiedonhallintalaki) voimaantulon jälkeen. Tiedonhallintalaissa säädetään viranomaisten tietojärjestelmien välillä tapahtuvasta tietojen luovuttamisesta sähköisesti, eikä erillislakien säännöksille ole enää tarvetta. Jakojärjestelmän osalta ehdotetaan, että vakuutuskeskusten vastuulla olevien vahinkojen korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset sekä vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta ja laiminlyöntimaksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset kohdistettaisiin jatkossa jakojärjestelmään. Finanssivalvonnan tilastotutkimuksen osalta ehdotetaan vuoden välein julkaistavan tilastotutkimuksen julkaisuvälin pidentämistä kolmen vuoden välein julkaistavaksi. Opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annettuun lakiin (460/2015) tehtäisiin päivityksiä opetusta koskevista lainsäädännön muutoksista johtuen.

Esitystä on valmisteltu kevästä 2023 kesään 2024 sosiaali- ja terveysministeriössä virkatyönä yhdessä sidosryhmien kanssa. Esityksen valmistelussa on lisäksi pyydetty lausuntoa Akava ry:ltä, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry:ltä, Suomen Ammattiliittojen keskusjärjestö SAK ry:ltä, STTK ry:ltä, Tapaturmavakuutuskeskukselta, Liikennevakuutuskeskukselta, Potilasvakuutuskeskukselta, liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta, Finanssivalvonnalta, oikeusministeriöltä, tietosuojavaltuutetulta, opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melalta.

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa <https://stm.fi/hankkeet> tunnuksella STM017:00/2023.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan historia

Tapaturmavakuutuskeskus on osana tapaturmien ehkäisyä edistävien tutkimusten ja ehkäisyn ja seurausten välisten suhteiden selvitysten lakisäateistä tehtäväänsä harjoittanut työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoimintaa (TOT-toimintaa).

Järjestelmällisen tutkintatoiminnan voidaan katsoa alkaneen jo vuonna 1971, jolloin solmittiin sopimus katastrofiluonteisten työtapaturmien tutkinnasta silloisen Tapaturmavakuutuslaitosten liiton (nykyinen Tapaturmavakuutuskeskus) neuvottelutoimikunnan ja Tapaturmavakuutuslaitosten liiton kesken. Tuolloin aloitetussa menettelyssä laadittiin erillisen harkinnan mukaisesti katastrofiluonteisiksi määritellyistä onnettomuuksista seikkaperäiset raportit Tapaturmavakuutuslaitosten liiton toimihenkilöiden johdolla. Tutkintaa johti ja valvoi Tapaturmavakuutuslaitosten liiton neuvottelukunta, jonka nimittämä tutkimusjohtokunta vastasi tutkinnan käytännön johtamisesta. Vuonna 1984 neuvottelukunta teki tutkimusjohtokunnan esityksestä päätöksen kaikkien työpaikkakuolemantapausten tutkinnan aloittamisesta koeluontoisesti vuonna 1985. Tutkintakokeilun jälkeen vuonna 1986 hyväksyttiin Tapaturmavakuutuslaitosten liiton ja sen neuvottelukunnassa edustettuina olleiden työmarkkinajärjestöjen välinen sopimus työpaikalla sattuneiden tapaturmaisten kuolemantapausten tutkinnan järjestämisestä.

Lähtökohtaisesti tarkoituksena oli tutkia kaikki lakisääteisen tapaturmavakuutuksen piiriin kuuluneet työpaikkakuolemantapaukset, pois lukien liikenneonnettomuudet. Vuonna 1998 alettiin tutkia satunnaisesti myös yrittäjille ja muille lakisääteisen turvan piiriin kuulumattomille henkilöille työn kaltaisissa olosuhteissa sattuneita tapaturmaisia kuolemantapauksia. Toimintaa kehitettiin muutoinkin monipuolisesti 1990–2010-luvuilla, mutta toiminnan lähtökohtiin, tavoitteisiin ja tutkintatapausten määrittelyihin ei tehty muutoksia.

Vuonna 2019 Tapaturmavakuutuskeskuksen hallitus vahvisti työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskevat linjaukset, joita sovelletaan TOT-menettelyn mukaisesti toteutetuissa tutkinnoissa työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisiin vahinkotapahtumiin. Tutkintaa ei rajattu ainoastaan kuolemaan johtaneisiin työpaikkatapaturmien tutkintaan. Toiminnan oikeudellista ympäristöä on muuttanut Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/679, annettu 27 päivänä huhtikuuta 2016, luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (tietosuojasäädös) voimaantulo. Voimassa olevan työtapaturma- ja ammattitautilain tilasto- ja tutkimustoimintaa koskevan säännöksen suppeus aiheutti tietosuojaa koskevan oikeudellisen epävarmuustilan, jonka vuoksi Tapaturmavakuutuskeskus päätti keskeyttää työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan syksyllä 2022.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos toimeenpanee maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakia, jolla on säädetty maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksesta ja sen nojalla myönnettävistä korvauksista. Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävänä on järjestää myös työturvallisuustoimintaa maatalousyrittäjille ja apurahansaajille työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemiseksi. Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen tehtävät hoitaa Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela. Melan vakuutettujen maatalousyrittäjien ja tieteen ja taiteen apurahansaajien maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisia vahinkotapahtumia ei ole pääsääntöisesti tutkittu, eikä työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta säädetä myöskään maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaissa.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melassa on hankeluonteisesti vuosina 2001–2003 selvitetty kuolemaan johtaneiden tapaturmien syytä. Tämän jälkeen selvitystä on tehty vain satunnaisesti. Vuoden 2011 jälkeen tutkintoja ei ole tehty. Vuonna 2023 sattui 23 kuolemaan johtanutta työpaikkaonnettomuutta ja näistä yksitoista oli sattunut maataloudessa. Maatalousyrittäjätoiminta on tapaturma-altista toimintaa ja olisi tärkeää ennaltaehkäistä myös maataloustyössä sattuvia vakavia vahinkotapahtumia mahdollisimman tehokkaasti.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan käytäntö

TOT-toiminnan tarkoituksena on ollut työtaturma- ja ammattitautilain soveltamisalaan kuuluvien työtaturmien ja ammattitautien torjunnan ja niiden tutkinnan tehostaminen selvittämällä vahinkoihin ja niiden seurausten suuruuteen johtaneet tapahtumat ja syytekijät sekä esittämällä niihin perustuvia suosituksia työturvallisuuden kehittämiseksi. Kehittämissuosituksia on esitetty sekä työympäristöön ja ihmisten toimintaan liittyvien välittömien, että organisaatioiden toimintaan liittyvien välillisten tekijöiden osalta.

TOT-toimintaa on johtanut ja valvonut Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksen asettama TOT-johtokunta, jossa ovat edustettuina vakuutuslaitokset ja työmarkkinakeskusjärjestöt. TOT-toiminnan johtamisen lisäksi johtokunta on voinut antaa Tapaturmavakuutuskeskukselle suosituksia erilaisten yhteenvetojen ja alakohtaisten analyysien laadinnasta sekä yksittäisten onnettomuuksien tutkimisesta TOT-menettelyn ulkopuolella. Johtokunta on vahvistanut TOT-toiminnassa noudatettavat ja näitä linjauksia täydentävät toimintatavat.

TOT-tutkintaryhmien käytännön toimintaa ovat johtaneet Tapaturmavakuutuskeskuksen työturvallisuusasiantuntijat, jotka ovat myös vastanneet tutkintaan otettavien ja valmistuneiden tapausten esittelystä TOT-johtokunnassa. Tutkintaryhmän johtajina he ovat vastanneet myös tutkinnan menettelytavoista, laadunhallinnasta ja TOT-toimintaan osallistuvien perehdyttämisestä.

TOT-tutkintaryhmät ovat vastanneet tutkintaan otettujen tapausten käytännön tutkinnasta. Tutkintaryhmän kokoonpanosta on päättänyt tapauksen tutkintaa johtava Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntija tapauskohtaisen harkinnan perusteella. Kokoonpanoon on kutsuttu mukaan lähtökohtaisesti työmarkkinajärjestöjen ja Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenten työsuojeluasiantuntijoita. Nimetyllä tutkintaryhmällä on tullut olla riittävä osaaminen tapauksen toimialaan, työympäristöön ja työmenetelmiin liittyvistä käytännöistä sekä tapauksen luonteesta riippuen asiantuntemus tekniikan, käyttäytymistieteiden ja muiden tutkinnan laadun kannalta tärkeiden tieteenalojen osalta.

Tutkintaan otettavista tapauksista on päättänyt TOT-johtokunta sen esittelijänä toimivan Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan tekemien esitysten ja tutkinnan linjauksissa esitettyjen kriteerien perusteella. Tutkinnan lähtökohtana on ollut kuolemaan johtaneiden työtaturma- ja ammattitautilain soveltamisalaan kuuluvien työssä ja työtekopaikan alueella palkansaajille sattuneiden tapaturmien tutkinta. Tapauskohtaisesti TOT-johtokunta on voinut päättää myös muiden kuin kuolemaan johtaneiden työssä ja työtekopaikan alueella sattuneiden sekä työtaturma- ja ammattitautilain 23–25 §:n mukaisten työtekopaikan alueen ulkopuolella, erityisissä olosuhteissa tai kotona ja määrittelemättömässä paikassa tehtävässä työssä tapahtuneiden tapaturmien sekä 26 §:n mukaisten ammattitautien tutkintaan ottamisesta. Tutkintaan on voitu ottaa myös vapaaehtoisen työtaturma- ja ammattitautilain työajan vakuutuksen ottaneille yrittäjille sattuneita 21–26 §:n mukaisia vahinkotapauksia.

Arvioitaessa yksittäisen tapauksen tutkintaan ottamisen perusteita on kiinnitetty huomiota tapauksen vakavuuden ja laadun lisäksi erityisesti siihen, onko tutkinnalla saavutettavissa merkittävää ja hyödyllistä lisätietoa vastaavan kaltaisten onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi sekä yleisen työturvallisuuden edistämiseksi. Tutkintaan on otettu erityisesti tapauksia, jotka edustavat uusia riskejä tai kasvualoja ja tapauksia, jotka olisivat voineet johtaa suuronnettomuuteen sekä tapauksia, joita ei tutkita muiden tahojen toimesta ainakaan riittävän kattavasti.

TOT-tutkintaryhmät ovat raportoineet tutkinnan tuloksista tarkoituksenmukaiseksi katsomallaan tavalla. Poikkeuksetta tutkinnan tuloksista on laadittu julkinen TOT-raportti. TOT-raportit on julkaistu Tapaturmavakuutuskeskuksen nettisivuilla. TOT-johtokunta on päättänyt tulosten julkistamisesta hyväksymällä tutkintaryhmän esityksen. Johtokunta on myös voinut lähettää tapauksen takaisin tutkintaryhmälle tarvittavien muutosten suorittamista varten.

TOT-toimintaan osallistuvat Tapaturmavakuutuskeskuksen jäsenet ovat vastanneet kukin osaltaan TOT-toiminnan aiheuttamista kustannuksista. Tapaturmavakuutuskeskus on vastannut TOT-toiminnan johtamisesta, yleisestä hallinnoinnista, viestinnästä ja toiminnan edellyttämistä erikseen tilattavista palveluista aiheutuneista kustannuksista. Tapaturmavakuutuskeskus on myös vastannut tutkintaan nimettyjen työmarkkinajärjestöjen asiantuntijoiden matkakustannuksista sekä kokouspalkkioista. Tapaturmavakuutuskeskus on vastannut myös TOT-johtokuntaan nimettyjen työmarkkinajärjestöjen edustajien kokouspalkkioista. TOT-johtokunnan hyväksymiin tutkintoihin liittyvästä viestinnästä on vastannut Tapaturmavakuutuskeskus sen hallituksen vahvistaman viestintäpolitiikan mukaisesti. Viestinnän suunnittelussa on huomioitu tutkintaryhmien ja TOT-johtokunnan esitykset.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan ja tilasto- ja tutkimustoimintaan liittyvä työtapaturma- ja ammattitautilain sääntely

Tapaturmavakuutuskeskuksen TOT-toimintaa tai muutakaan työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa ei mainita suoraan nykyisessä työtapaturma- ja ammattitautilaissa. Myöskään edeltävässä tapaturmavakuutuslaissa (608/1948, kumottu) ei ollut tutkinnasta nimenomaista säännöstä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 209 §:ssä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävistä. Kaikista Tapaturmavakuutuskeskukselle kuuluvista tehtävistä on säädetty kyseisessä säännöksessä. 209 §:n 2 momentin 13 kohdassa säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtäväksi harjoittaa työtapaturmalain toimeenpanoon ja työtapaturma- ja ammattitautilain mukaisten vahinkojen ehkäisyyn liittyvää 236 §:n mukaista tilasto- ja tutkimustoimintaa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 236 §:n Tapaturmavakuutuskeskuksen tilasto- ja tutkimustoimintaa koskevan säännöksen mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on laatia työtapaturma- ja ammattitautitilasto sekä työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä edistäviä tutkimuksia ja selvityksiä ehkäisyn ja seurausten välisistä suhteista sekä selvityksiä vakuutusmaksujen ja työn aiheuttaman tapaturma- ja ammattitautiriskin välisestä yhteydestä. Tapaturmavakuutuskeskus voi tehdä myös muita työtapaturma- ja ammattitautilain toimeenpanon, seurannan ja kehittämisen edellyttämiä tutkimuksia ja laskelmia. TOT-toiminnan on katsottu perustuvan tähän säännökseen. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta mainitaan nykyisin voimassa olevan työtapaturma- ja ammattitautilain 236 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 277/2014, s. 168), jonka mukaan ”Tilasto- ja tutkimustoiminnan tarkoituksena on palvella työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisytyötä ja lain toimeenpanoa ja kehittämistä muun muassa tuottamalla tilastoja ja tutkimuksia vahinkotapahtumista. Yksi osa tätä on vakavien työpaikkatapaturmien tutkinta ja niistä raportointi (TOT-tutkinta), jossa saadaan tietoa näiden tapaturmien syytekijöistä. Tehtävän hoitaminen tukee siten työpaikkojen, vakuutuslaitosten, viranomaisten, tutkimuslaitosten ja muiden sidosryhmien harjoittamaa käytännön työturvallisuustyötä.” Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksen asettamaa TOT-johtokuntaa ei ole mainittu säännöksissä tai perusteluissa. Samoin ei ole mainintaa TOT-tutkintaryhmistä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 253 §:n mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus tehdä tarkastus työnantajan toimitiloissa ja oikeus ryhtyä muihin valvontatoimenpiteisiin sen selvittämiseksi, onko työnantaja täyttänyt tämän lain mukaiset velvoitteensa. 257 §:n mukaan vakuutuslaitoksen on annettava salassapitosäännösten ja muiden tiedonsaantia koskevien rajoitusten estämättä kalenterivuositain Tapaturmavakuutuskeskukselle 235 §:ssä tarkoitettua työtapaturma- ja ammattitautirekisteriä varten tiedot muun muassa työtapaturmien sattumisajasta ja -paikasta, sattumisolosuhteista sekä syistä ja seurauksista. Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus pyynnöstä saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutuslaitokselta myös muita 171 §:ssä tarkoitettua riskiluokituksen ylläpitämistä ja 236 §:ssä tarkoitettujen tutkimusten ja laskelmien tekemistä varten välttämättömiä tietoja. Lisäksi säännöksen mukaan Tapaturmavakuutuskeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseksi saadut henkilötiedot on pidettävä salassa eikä niitä saa käyttää tai luovuttaa käytettäväksi vakuutettua koskevaan päätöksentekoon muissa kuin 262 §:n 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 259 § sisältää Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeutta koskevan säännöksen ja sen mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 236 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten. Säännöksen mukaan nämä tiedot on oikeus saada henkilötunnuksella yksilöitynä.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on laaja oikeus saada ja käsitellä henkilötietoja valvontatehtäväänsä varten. Työtapaturma- ja ammattitautilain 260 §:ssä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeudesta saada ja käsitellä henkilötietoja valvontaa varten. Säännöksen mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä saada työnantajalta, lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalta vakuutus- ja eläkelaitokselta, viranomaiselta ja muulta taholta, johon julkisuuslakia sovelletaan, tiedot, jotka ovat välttämättömiä tässä laissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Valvontatehtävän täytäntöönpanoa varten Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus yhdistää ja käsitellä edellä mainittuja henkilötietoja.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 259 §:ssä on säännökset Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeuksista liittyen 236 §:n mukaiseen tilasto- ja tutkimustoimintaan, johon TOT-toiminnan katsotaan lukeutuvan. Säännöksessä ei mainita tiedonsaantioikeuden perusteella saatujen tietojen yhdistämisestä tai käsittelemisestä. Oikeus tietoihin on siis Tapaturmavakuutuskeskuksen tilasto- ja tutkimustoiminnassa suppeampi kuin 260 §:ssä säädetyn valvontatehtävän osalta, koska valvontatehtävän toteuttamiseksi on nimenomaisesti säädetty oikeus myös yhdistää ja käsitellä mainittuja tietoja. Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus on rajattu laskelmien ja tutkimusten kannalta välttämättömiin työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskeviin tietoihin ja tiedonsaantioikeus on rajattu kolmeen viranomaistahoon eikä se koske viranomaisen rekistereitä, yksityisiä toimijoita tai esimerkiksi terveydenhuollon yksiköitä. Tapaturmavakuutuskeskuksella ei myöskään ole nimenomaista oikeutta suorittaa onnettomuustutkintaa työpaikalla tai tarkastaa asiakirjoja tai esineitä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999, julkisuuslaki) soveltamista koskevan 248 §:n mukaan Tapaturmavakuutuskeskukseen sovelletaan julkisuuslakia siltä osin kuin se käyttää julkisuuslain 4 §:n 2 momentin mukaista julkista valtaa. Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskukseen sovelletaan julkisuuslain asiakirjasalaisuutta koskevaa 22 §:ää, vaihtolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskevaa 23 §:ää, salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja koskevaa 24

§:ää, salassapidosta poikkeamista ja sen lakkaamista koskevaa 7 lukua sekä rangaistussäännökset sisältävää 35 §:ää työtaturma- ja ammattitautilain toimeenpanoon liittyvissä asioissa myös muulloin kuin julkista valtaa käytettäessä. Julkisuuslain salassapitovelvoitteet eivät koske vain elävien henkilöiden tietoja, joten salassapito voi koskea myös kuolleiden henkilöiden tietoja. Julkisuuslakia ei kokonaisuudessaan sovelleta TOT-toimintaan, koska TOT-toiminnassa ei ole kyse julkisen vallan käytöstä. Sen vuoksi TOT-toimintaan sovelletaan vain nimenomaisia erikseen mainittuja julkisuuslain säännöksiä, kuten salassapitovollisuutta.

Tietosuoja sääntely

Tapaturmavakuutuskeskuksen toiminnassa ja muun muassa sen harjoittamassa tutkimus- ja selvitystoiminnassa sovelletaan tietosuoja-asetusta, joka on kansallisesti suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä. Asetus kuitenkin jättää jäsenvaltioille eräissä kohdin direktiivinomaista kansallista liikkumavaraa. Kansallisella lainsäädännöllä voidaan näin ollen asetuksessa säädetyin edellytyksin tarkentaa ja täsmentää asetuksen säännöksiä. Lisäksi asetus sallii eräissä tilanteissa säätää kansallisella lainsäädännöllä poikkeuksia siihen nähden, mitä asetuksessa muutoin edellytetään. Asetus sisältää säännökset siitä, mistä asetuksen säännöistä on mahdollista poiketa, ja mitkä ovat edellytykset poikkeukselle. Suomessa tietosuojalain (1050/2018) tarkoituksena on, asetuksen rinnalla soveltuvana yleislakina, täsmentää ja täydentää asetusta ja sen kansallista soveltamista. Myös työtaturma- ja ammattitautilaissa on henkilötietoja koskevaa sääntelyä.

Tietosuoja-asetusta ja tietosuojalakia ei sovelleta kuolleen henkilön henkilötietojen käsittelyyn, eli mikäli TOT-toiminta koskee henkilön kuolemaan johtaneen työtaturman tutkintaa, edellä mainittuja säännöksiä ei sovelleta tutkittavassa tapauksessa kuolleen henkilön henkilötietoihin. Kuitenkin TOT-toiminnassa lähes poikkeuksetta käsitellään myös muita kuin kuolleen henkilön henkilötietoja eikä tutkintaa ole mahdollista toteuttaa myös elossa olevien henkilöiden henkilötietoja käsittelemättä. Työtaturmaan liittyviin tapahtumiin osallisten ja vaikuttaneiden henkilöiden välittömän ja välillisen toiminnan ja selittävien tekijöiden tarkastelu on keskeistä TOT-toiminnassa, johon liittyy muun muassa henkilöön liittyvien tekijöiden arviointia syy-seuraussuhteen selvittämiseksi. Lisäksi nykyisin TOT-toimintaa ei ole rajattu vain kuolemaan johtaneiden työtaturmien tutkintaan, joten tutkinnan keskiössä voi olla myös elossa olevien henkilöiden henkilötietojen käsittely.

Muuta onnettomuustutkintaa koskeva sääntely

Työtaturma- ja ammattitautilain säännöksiä Tapaturmavakuutuskeskuksen tutkimustoiminnasta voi vertailla oikeusministeriön alaisen Onnettomuustutkintakeskuksen (Otkes) sääntelyyn turvallisuustutkintalaissa (525/2011) tai Liikennevakuutuskeskuksessa toimivaa Onnettomuustietoinstituuttia (Oti) koskevaan sääntelyyn tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa (1512/2016, liikenneonnettomuuslaki).

Otkesin turvallisuustutkintalaissa säädetään tarkasti tutkinnan toimivaltuuksista, tiedonsaantioikeuksista ja tutkintaselostuksesta. Tutkinnassa selvitetään tapahtumien kulku, syyt ja seuraukset sekä tehdyt pelastustoimet ja viranomaisen toiminta. Otkes on itsenäinen viranomainen. Otkesissa on johtaja, turvallisuustutkintaa tekeviä ja muita virkamiehiä sekä tarvittaessa muuta henkilöstöä. Otkes voi käyttää turvallisuustutkinnassa apuna ulkopuolista

asiantuntijaa ja asettaa turvallisuustutkintaa varten tutkintaryhmän. Tutkintaryhmässä on tarpeellinen määrä jäseniä, joilla on riittävä asiantuntemus tutkinnan kannalta keskeisiltä aloilta. Tutkintaryhmän jäsen voi olla Otkesin tai muun viranomaisen virkamies taikka suostumuksensa tehtävään antanut Otkesin asiantuntija. Otkes nimeää yhden jäsenen tutkintaryhmän johtajaksi.

Otkesin virkamiehen, tutkintaryhmän jäsenen ja muun tutkintaan osallistuvan esteellisyyteen tutkinnassa sovelletaan hallintolain (434/2003) esteellisyyssäännöksiä sekä asiantuntijaan ja mahdolliseen toisen valtion edustajaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Otkesin tiedonsaannista säädetään turvallisuustutkintalain 20 §:ssä, jonka mukaan tutkintaa tekevällä on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada maksutta viranomaisilta ja muilta julkista tehtävää hoitavilta tutkinnan toimittamiseksi tarpeelliset tiedot asiaa koskevan poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä, tarpeelliset tiedot poliisin, pelastustoimen, hätäkeskuksen, terveydenhuollon viranomaisten ja muiden viranomaisten toiminnasta onnettomuuden yhteydessä ja varautumisesta onnettomuuksiin, tarpeelliset tiedot onnettomuuteen liittyvän kulkuneuvon, laitteen ja opastin- ja liikenteenohjausjärjestelmän toimintaa, onnettomuuden olosuhteita sekä puhe- ja viestiliikennettä rekisteröivistä laitteista ja muista vastaavista tallentimista, välttämättömät tiedot onnettomuuteen osallisen terveydentilasta sekä muut tiedot, jotka ovat tapahtumien kulun, onnettomuuden tai vaaratilanteen syntyyn tai seurauksiin vaikuttaneiden tekijöiden taikka näihin rinnastettavien seikkojen selvittämiseksi välttämättömiä. Tiedot on oikeus saada myös yksityiseltä toimijalta, yksityiseltä terveyden- ja sairaanhoitoa harjoittavalta yhteisöltä ja toimintayksiköltä sekä terveydenhuollon ammattihenkilöltä. Tiedonsaantioikeuden lisäksi Otkesilla on turvallisuustutkintalain 22 §:n mukainen tarkastusoikeus esineisiin, asiakirjoihin ja pääsy toimitiloihin, kulkuvälineisiin, muihin tiloihin ja alueille, jos siten voidaan saada tutkinnan kannalta tarpeellista tietoa.

Otkes tiedottaa tutkinnasta ja sen edistymisestä tarkemmin turvallisuustutkintalain 38 §:ssä säädetyn mukaisesti. Turvallisuustutkinnasta laaditaan julkinen tutkintaselostus onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa.

Liikenneonnettomuuslain mukaan tehdään liikenneturvallisuuden lisäämiseksi suoritettavaa tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkintaa. Tutkintaa ei tehdä oikeudellisen vastuun kohdentamiseksi. Liikenneonnettomuuslakia ei sovelleta eikä liikenneonnettomuuslain mukaista tutkintaa tehdä, jos Otkes on ottanut tapahtuman tutkittavakseen. Liikenneonnettomuuslain mukaisessa tutkinnassa selvitetään liikenneonnettomuuden kulku, riskitekijät, seuraukset ja olosuhteet liikenneonnettomuuden syiden selvittämiseksi ja niistä johtuvien onnettomuuksien ehkäisemiseksi vastaisuudessa. Liikennevakuutuskeskus huolehtii liikenneonnettomuuksien tutkintatoiminnan ylläpitämisestä, yleisestä järjestämisestä, suunnittelusta ja koulutuksesta.

Varsinaisen tutkinnan suorittavat tutkijalautakunnat. Tutkijalautakunnat toimivat tutkintaa suorittaessaan itsenäisesti, riippumattomasti ja puolueettomasti. Tutkijalautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja tarpeellinen määrä jäseniä, joiden tulee edustaa liikenneonnettomuuksien tutkinnan kannalta riittävää asiantuntemusta. Tutkijalautakunnan jäsenillä ja asiantuntijoilla on oikeus päästä onnettomuuspaikalle ja toimittaa siellä tutkimuksia. Tutkijalautakunnalla on myös oikeus tarkastaa esineitä sekä perehtyä sellaisiin viranomaisen asiakirjoihin sekä tiehen ja ajoneuvoihin liittyviin muihin asiakirjoihin tai tietoihin, joilla on todennäköisesti merkitystä tutkinnassa. Tutkijalautakuntiin ja Liikennevakuutuskeskukseen sovelletaan hyvän hallinnon vaatimuksia ja virkavastuuta sekä salassapitosäännöksiä.

Liikenneonnettomuuslaissa säädetään tiedonsaantioikeuksista ja tutkinnasta annettavista tiedoista ja tutkintaselostuksesta. Liikenneonnettomuuslain 9 §:n mukaan tutkijalautakunnalla on sen estämättä, mitä tietojen salassapidosta säädetään, oikeus saada viranomaisilta, laitoksilta tai muilta julkista tehtävää hoitavilta liikenneonnettomuuteen osallisen terveydentilaa koskevat tiedot, tarpeelliset tiedot asiaa koskevan poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä, välttämättömät tiedot onnettomuuteen liittyvän kulkuneuvon, laitteen, opastin- ja liikenteenohjausjärjestelmän toimintaa, onnettomuuden olosuhteita sekä puhe- ja viestiliikennettä rekisteröivistä laitteista sekä muista vastaavista tallentimista sekä muut tutkinnan suorittamiseksi tarpeelliset tiedot. Oikeus saada edellä mainitut tiedot on vain, jos tiedot ovat välttämättömiä tutkittavan onnettomuuden kulun, syyn tai seurausten selvittämiseksi. Oikeus saada tiedot on myös yksityiseltä terveyden- ja sairaanhoitoa harjoittavalta yhteisöltä tai toimintayksiköltä tai terveydenhuollon ammattihenkilöltä sekä muulta yksityiseltä toimijalta.

Tutkijalautakunnan on tutkinnan kestäessä pyydettyä annettava vahinkoa kärsineelle, surmansa saaneiden lähisukulaisille ja niille, joihin onnettomuuden vaikutukset muuten saattavat ulottua, tietoja tutkinnan kulusta sekä tilaisuus esittää käsityksensä tutkintaan mahdollisesti vaikuttavista seikoista. Tutkinnasta on laadittava julkinen tutkintaselostus. Tutkintaselostuksen on sisällettävä onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa selostus onnettomuuden kulusta, onnettomuuteen johtaneista tekijöistä ja onnettomuuden seurauksista sekä tutkijalautakunnan suositukset turvallisuustoimenpiteiksi. Tutkijalautakunta ja Liikennevakuutuskeskus voivat tutkintaselostuksen suositusten perusteella tehdä esityksiä liikenneturvallisuustoimenpiteiksi. Onnettomuutta koskevat tiedot talletetaan liikenteen onnettomuusrekisteriin.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan nykytilan arviointi

TOT-toiminnan perusteena on katsottu olevan työtaturma- ja ammattitautilain tilasto- ja tutkimustoimintaa koskeva säännös, joka on yksi Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteisistä tehtävistä. Tämän perusteella TOT-toiminnan tietosuojasetuksen mukaisena käsittelyperusteena voitaisiin pitää lakisääteisen veloitteen noudattamista, joka on yksi tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaisista oikeusperusteista, johon henkilötietojen käsittely voi perustua. Käsittely on lainmukaista rekisteröidyn suostumuksen tai sopimuksen perusteella, rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi, elintärkeiden etujen suojaamiseksi, yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi tai rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi. Tietojen käsittelyn mahdollistavan lainsäädännön tulee asetuksen mukaan lisäksi täyttää yleisen edun mukainen tavoite ja olla oikeasuhteinen sillä tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Tietosuojasetuksen 6 artiklan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista muun muassa sen ollessa tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi (6 artiklan 1 kohdan c alakohta). Tietosuojasetuksen mukaan lakisääteisen veloitteen noudattaminen käsittelyperusteena edellyttää perustetta unionin oikeudessa tai kansallisessa rekisterinpitäjään sovellettavassa lainsäädännössä. TOT-toiminnasta ei nimenomaisesti säädetä työtaturma- ja ammattitautilaissa, eikä tietosuojasetuksen mukaan käsittelyperusteen käyttäminen välttämättä edellytä nimenomaista säädöstä, mutta perusteen tulisi kuitenkin olla selkeä ja täsmällinen ja sen soveltamisen henkilöiden kannalta ennakoitavissa olevaa unionin tuomioistuimen ja ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti. Perusteen sisältö voisi olla tarkennettavissa myös alemman asteisessa sääntelyssä tai viranomaispäätöksellä. Työtaturma- ja ammattitautilain esitöissä mainittu selvennös TOT-toiminnasta täsmentää

nimenomaista säädöstä, on linjassa lain sanamuodon kanssa ja selkeyttää TOT-toiminnan oikeusperustetta TOT-tutkinnan toimittamiseksi, koska TOT-toiminta on mainittu yhdeksi lainkohdan mukaiseksi lakisääteiseksi Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtäväksi. Jää kuitenkin tulkinnanvaraiseksi, onko maininta lain esitöissä riittävän selkeä ja täsmällinen ja sen soveltamisen henkilöiden kannalta riittävällä tavalla ennakoitavissa. TOT-toiminnan yhteydessä tapahtuvasta henkilötietojen käsittelystä työtapaturma- ja ammattitautilaissa ei säädetä eikä lain esitöiden perusteluissakaan täydennetä TOT-toiminnan henkilötietojen käsittelyä. Oikeusperuste jää siis erityisesti henkilötietojen tietosuoja- ja henkilötietolain tulkinnanvaraiseksi. Samoin tulkinnanvaraiseksi jää tiedonsaantioikeus muilta kuin tilasto- ja tutkimustoiminnan säännöksessä nimenomaisesti mainituilta viranomaistahoilta, koska muista tahoista ei ole mainintaa lain esitöissä. TOT-toimintaan liittyvistä tutkintaryhmistä, TOT-johtokunnasta eikä tutkintaselostuksista niistäkään säädetä laissa.

Otkesin ja Otin onnettomuuksien tutkintaa koskevien erityislakien säännökset ovat huomattavasti laajemmat ja monipuolisemmat kuin työtapaturma- ja ammattitautilain Tapaturmavakuutuskeskuksen tutkimustoimintaa koskeva sääntely. Otkesin ja Otin kohdalla lakisääteisen velvoitteen olemassaolo on selkeä nimenomaisen sääntelyn vuoksi, koska oikeus suorittaa tutkintaa on nimenomaisesti mainittu lain sanamuodossa. Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeutta koskevan 259 §:n mukaan säädetään tiedonsaantioikeus kolmelta viranomaistaholta eikä säännöksessä säädetä oikeutta saada tietoja yksityisiltä toimijoilta, toisin kuin Otkesia ja Otia koskevan sääntelyn osalta.

Työtapaturma- ja ammattitautilain säännösten täsmentämiselle TOT-toimintaa koskien on selkeä tarve TOT-toiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi Tapaturmavakuutuskeskuksessa. Nykyinen oikeudellinen ympäristö ja erityisesti tietosuoja-asetuksesta johtuvat velvoitteet huomioiden TOT-toiminnan sääntely erityisesti henkilötietojen käsittelyn osalta on puutteellista ja vaatii selventämistä ja täsmentämistä.

2.2 Tekninen käyttöyhteys

Työtapaturma- ja ammattitautilain 252, 260 ja 264 §:ssä, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 160 §:ssä ja liikennevakuutuslain (460/2016) 83 §:ssä säädetään teknisestä käyttöyhteydestä. Säännöksen mukaan vakuutuslaitoksella on oikeus avata tekninen käyttöyhteys lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalla yhteisöllä ja laitokselle sekä muille viranomaisille ja toimielimille niihin tietoihin, joihin vastaanottajalla on oikeus lain perusteella oikeus tehtäviensä toimeenpanemiseksi. Myös potilasvakuutuslain (948/2019) 54 §:n 5 momentissa säädetään tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla.

Tiedonhallintalaki sekä siihen liittyvät lait tulivat voimaan 1.1.2020. Tiedonhallintalain 5 luvussa säännellään teknisistä rajapinnoista ja katseluyhteyksistä. Lain tarkoituksena on ollut korvata tarve säätää viranomaisten välisistä teknisistä käyttöyhteyksistä erikseen erityislainsäädännössä. Erityislainsäädännössä on kuitenkin edelleen teknistä käyttöyhteyttä koskevia säännöksiä, joista on tarkoitus luopua tiedonhallintalain siirtymäsäännösten puitteissa. Tiedonhallintalain säännökset tulevat joka tapauksessa sovellettavaksi erityissääntelyn sijaan siirtymäajan päätyttyä.

2.3 Jakojärjestelmä

Vakuutustoiminnan peruseriaatteiden mukaan vakuutusyhtiöt varautuvat rahastoinnin kautta ennakolta niille jo sattuneista vahingoista tulevaisuudessa syntyvään korvausmenoon. Työtapaturma- ja ammattitautilain, liikennevakuutuslain ja potilasvakuutuslain perusteella syntyvien erityisesti vaikeiden henkilövahinkojen vuoksi vakuutusyhtiöt joutuvat tekemään

huomattavia varauksia korvausvastuuseensa. Tästä rahastointivelvollisuutta koskevasta pääsäännöstä on kuitenkin poikettu näiden vakuutuslajien kohdalla sellaisten korvausten osalta, joiden arvioiminen ennakolta on vaikeaa. Rahoitusjärjestelmää, jossa kunakin vuonna maksettavaksi tulevat kustannukset rahoitetaan samana vuonna kerättävillä maksuilla, kutsutaan jakojärjestelmäksi. Jakojärjestelmäkorkvaukset ovat kirjanpidossa eriytetty muista korkvauksista. Jakojärjestelmäkorkvauksia ei kirjata vakuutusyhtiön vastuuelkaan, koska vakuutusyhtiöillä ei ole niiden osalta vakuutusriskiä.

Työtaturma- ja ammattitautilain mukaista vakuutusta, liikennevakuutusta ja potilasvakuutusta harjoittavat yhtiöt osallistuvat jakojärjestelmällä katettavien kustannusten rahoittamiseen näiden vakuutuslajien maksutulosten suhteessa. Vakuutusyhtiöt maksavat jakojärjestelmän rahoitusta varten tarvittavan rahoitusosuutensa Tapaturmavakuutuskeskukselle, Liikennevakuutuskeskukselle tai Potilasvakuutuskeskukselle. Kukin vakuutuskeskus tekee ennakoarviot kunakin kalenterivuonna jakojärjestelmällä rahoitettavista kustannuksista ja vahvistaa jakojärjestelmällä rahoitettavien kustannusten lopullisen määrän ja kunkin yhtiön osuuden rahoituksesta kunkin vuoden jälkeen.

Näiden kaikkien lakien mukaan jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia ovat muun muassa jatkuviin korkvauksiin liittyvät indeksitarkistukset, sairaanhoidon ja kuntoutuksen kustannukset, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta sekä korkvaukset suurvahingoista. Lisäksi jakojärjestelmän kautta maksetaan vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiden aiheuttamat vahingot sekä muut keskusten vastuulla olevat vahingot. Toisaalta vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiltä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyönnin perusteella perityt maksut hyvitetään jakojärjestelmään.

2.4 Finanssivalvonnan tilastotutkimus

Työtaturma- ja ammattitautilain 234 §:ssä ja liikennevakuutuslain 89 §:ssä säädetään Finanssivalvonnan tilastotutkimuksesta. Säännösten mukaan Finanssivalvonnan tulee julkaista vuosittain selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen ja liikennevakuutuksen toteutunut tulos vähintään viiden edeltävän kalenterivuoden jaksolta. Tilastotutkimus on tärkeä työtaturma- ja ammattitautilain 166 §:ssä ja liikennevakuutuslain 20 §:ssä säädetyn vakuutusmaksujen kohtuullisuuden ja turvaavuuden periaatteiden seuraamisen kannalta.

Ennen Suomen EU-jäsenyyttä lakisääteisen vahinkovakuutuksen vakuutusmaksujen määräytyminen oli tarkasti säänneltyä. Suomen EU-jäsenyyden myötä vakuutusmaksuja koskevaa sääntelyä jouduttiin muuttamaan, koska EU:ssa vakuutuslainsäädännön lähtökohtana on hinnoittelun vapaus. Huoleksi nousi, että vakuutusyhtiöiden olennaisesti lisääntynyt vapaus hinnoitella lakisääteiset vakuutukset voisi johtaa kohtuusperiaatteen kannalta liian suuriin vakuutusmaksuihin.

Vakuutusmaksujen määräytymistä koskevaa sääntelyä on sittemmin edelleen purettu. Vaikuttaakin siltä, että sääntelyn vapauttaminen ei ole johtanut kohtuuttomiin vakuutusmaksuihin, vaan päinvastoin se on luonut mahdollisuuksia vakuutusyhtiöiden tuotekehittelylle ja siten lisännyt vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua. Toisaalta taas vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuttaa, hallintojärjestelmää ja valvontaa koskeva sääntely on kehittynyt merkittävästi.

Säädettäessä voimassa olevaa potilasvakuutuslakia katsottiin, että kolmen vuoden välein toteutettava tilastotutkimus on riittävä potilasvakuutuksen osalta, vaikka potilasvakuutusta ei

tilastoida yhtä kattavasti kuin työtaturma- ja ammattitautivakuutusta ja liikennevakuutusta. Edellä mainitun perusteella vuosittainen tilastotutkimus ei myöskään työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen ja liikennevakuutuksen osalta ole välttämätön, vaan joka kolmas vuosi julkaistavan tilastotutkimuksen voidaan katsoa riittävän vakuutusmaksujen kohtuullisuuden ja turvaavuuden varmistamiseksi. Vakuutusyhtiöiden tulos voi yksittäisinä vuosina vaihdella paljonkin, mutta syynä on useimmiten vakuutusyhtiön johdon tekemät laskuperustemuutokset. Finanssivalvonta voisi julkaista tilastotutkimusta laissa säädettyä useammin, jos Finanssivalvonta katsoisi sen tarkoituksenmukaiseksi.

2.5 Muut työtaturma- ja ammattitautilain muutokset

2.5.1 Määräaikainen työtaturma- ja ammattitautivakuutus

Työtaturma- ja ammattitautilain 158 §:ssä säädetään jatkuvasta ja määräaikaisesta vakuutuksesta. Vakuutus sopimus voidaan tehdä määräaikaisena tiettyä, kestoltaan ajallisesti rajoitettua työtä tai työkohtetta varten. Määräaikainen vakuutus päättyy ilman irtisanomista vakuutuskirjaan merkittynä päättymispäivänä.

Työtaturma- ja ammattitautilain toimeenpanossa on tunnistettu määräaikaisiin vakuutuksiin liittyviä haasteita. Määräaikaisten vakuutusten palkkatietojen hakeminen tulorekisteristä on ongelmallista, koska palkkoja voidaan ilmoittaa sinne jälkikäteen pitkänkin ajan kuluttua vakuutuksen päättymisestä. Tällaiset pitkän ajan kuluttua vakuutuksen päättymisen jälkeen ilmoitetut palkat voivat tulorekisterin käyttöönoton myötä jäädä vakuutusmaksun ulkopuolisille, koska niitä ei saada haettua tulorekisteristä. Määräaikaista vakuutusta on voitu käyttää myös riskin kiertämiseen tai kustannusten optimointiin esimerkiksi siten, että on otettu yksi yleisvakuutus ja useampi määräaikainen vakuutus. Määräaikaisissa vakuutuksissa esiintyy myös tahattomia laiminlyöntitilanteita, kun työt jatkuvatkin vakuutuksen päättymisen jälkeen. Määräaikaisesta vakuutuksesta aiheutuu työnantajalle hallinnollista taakkaa ilmoitusvelvollisuuden myötä.

Määräaikaisia vakuutuksia oli vuonna 2022 arviolta 7 439 kappaletta (2,0 prosenttia kaikista vakuutuksista ja 0,2 prosenttia kokonaispalkkasummasta) ja vuonna 2021 arviolta 7 493 kappaletta (2,1 prosenttia kaikista vakuutuksista ja 0,1 prosenttia kokonaispalkkasummasta). Määräaikaiset vakuutukset olivat yleisiä vuonna 2022 seuraavilla toimialoilla: rakentaminen (2073 kappaletta), tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus (712 kappaletta) sekä ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta (559 kappaletta).

2.5.2 Vakuutusyhtiön maksuperusteiden hyväksyminen

Työtaturma- ja ammattitautilain 166 §:ssä säädetään vakuutusyhtiön maksuperusteista. Vakuutusyhtiöllä on lisäksi oltava yhtiön hallituksen hyväksymät vakuutusmaksun laskuperusteet eli maksuperusteet, joista tulee ilmetä, miten vakuutusmaksut määrätään ja miten maksuperusteita sovelletaan. Maksuperusteita tulee soveltaa yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Vakuutusmaksun määrittämisessä säädettyjä keskeisiä periaatteita ovat riski- ja kustannusvastaavuus, kohtuullisuus- ja turvaavuusperiaate, vakuutuksenottajien tasapuolinen kohtelu sekä työturvallisuustyön kannustaminen.

Vakuutusyhtiöllä on oltava hallituksen hyväksymät kirjalliset toimintaperiaatteet sisäisestä valvonnasta, riskienhallinnasta sekä sisäisestä tarkastuksesta, joiden tehokkuutta vakuutusyhtiön hallitus myös seuraa ja arvioi. Maksuperusteiden käsitteleminen vakuutusyhtiön hallituksessa ei ole käytännössä tuonut niihin mitään uutta eikä sitä voi pitää enää tarpeellisenä. Hallituskäsittely pidentää maksuperusteiden vahvistusprosessia

tarpeettomasti. Maksuperusteiden käsittely vakuutusyhtiössä kuuluu vakuutusyhtiölain yhtiöoikeudellisen sääntelyn piiriin ja sääntelyä voi pitää tältä osin riittävänä eikä työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarvita erillistä täydentävää ja lisävaatimuksia asettavaa sääntelyä. Vakuutusyhtiöiden valvonnan näkökulmasta maksuperusteiden hallituskäsittelyllä ei ole olennaista merkitystä.

Vakuutusyhtiölain 6 luvun 20 §:n mukaisesti vakuutusyhtiön vastuullisen vakuutusmatemaatikon tehtävänä on huolehtia yhtiössä sovellettavien vakuutusmatemaattisten menetelmien asianmukaisuudesta sekä siitä, että yhtiön vakuutusmaksujen ja vastuuvelan määräämistapa ja määrä täyttävät vakuutusyhtiölain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja lakisääteisiä vakuutuksia koskevien lakien sekä edellä mainittujen lakien nojalla annettujen asetusten ja Finanssivalvonnan määräysten mukaiset vaatimukset.

2.5.3 Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen tilastohistoria

Työtapaturma- ja ammattitautilain 167 §:ssä säädetään tilastohistoriasta. Tilastohistoriatiedoilla tarkoitetaan pakollisen vakuutuksen palkka- sekä vahinkotapahtuma- ja korvaustietoja viideltä viimeiseltä täydeltä sekä kuluvalta vakuutuskaudelta, jotka vakuutusyhtiö on tarkemmin säädetyllä tavalla oikeutettu saamaan aikaisemmalta vakuutuslaitokselta vakuutusten siirtotilanteisiin liittyen. Kun vakuutusyhtiö on saanut vakuutuksen myöntämistä koskevan tarjouspyynnön vakuutuksenottajalta, jonka ilmoittama palkkasumma on vähintään 150 000 euroa vuodessa, sillä on oikeus saada maksutta vakuutusyhtiöltä, jossa vakuutus on tai on ollut, kunkin tarjouspyynnön kohteena olisivat pakollisen vakuutuksen tilastohistoriatiedot. Vakuutusyhtiön on toimitettava tilastohistoria viivytyksettä, kuitenkin viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun tarjouta tekevä vakuutusyhtiö on sitä pyytänyt. Kun vakuutuksenottaja siirtää vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, vakuutusyhtiön, jossa vakuutus päättyy, on toimitettava tilastohistoriaan kuuluvat kunkin pakollisen vakuutuksen palkkatiedot viimeiseltä täydeltä ja kuluvalta vakuutuskaudelta uudelle vakuutusyhtiölle 14 päivän kuluessa vakuutuksen 162 §:n 1 momentissa tarkoitetusta viimeisestä siirtopäivästä. Kun vakuutuksenottaja on siirtänyt vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, tämän on pyydettävä viipymättä aikaisemmilta vakuutusyhtiöiltä omien maksuperusteidensa mukaan erikoismaksuperusteisen vakuutuksenottajan siirtyneiden vakuutusten tilastohistoria. Vakuutusyhtiön on luovutettava tilastohistoria kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilastohistoriaan kuuluvista tiedoista ja säädetään siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan.

Työtapaturma- ja ammattitautilain toimeenpanossa on havaittu, että vakuutusten hinnoittelun riskivastaavuutta olisi tarpeen parantaa mahdollistamalla tilastohistoriatiedon käyttäminen siirtomenettelyn tarjousvaiheessa ilman palkkasummarajaa. Tarjouspyynnön johdosta annettava tarjous olisi tällöin entistä riskivastaavampi. Vakuutusyhtiöillä olisi entistä tasapuolisemmin ja useammin käytössään asiakkaan standardoidut tilasto- ja perustiedot. Tilastohistorian toimitusaika olisi tarkoituksenmukaista lyhentää seitsemään päivään kaikissa vaiheissa. Laissa ei olisi myöskään tarpeen säätää siitä, missä ajassa tilastohistoria tulee pyytää. Myös siirtomenettelyä koskevassa asetuksessa olevan esteilmoituksen voisi jatkossa antaa seitsemän päivän sisällä.

Siirtomenettelyn vakuutusyhtiön vaihtovaiheessa tilastohistorian käyttö on vähentynyt. Tilastohistorian pyytämisen velvoittavuudelle vaihtovaiheessa ei ole enää tarvetta. Vakuutuksen siirtämisen jälkeen uusi vakuutusyhtiö voisi pyytää tilastohistoriatiedot tarpeen mukaan. Kun tilastohistoriatiedot on pyydetty jo tarjousvaiheessa, ei tarjousvaiheen ja siirtovaiheen välisenä aikana tapahtuneilla muutoksilla olisi olennaista vaikutusta hinnoitteluun.

2.5.4 Työnantajan korvausoikeuden poissulkeminen toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella

Voimassa olevan työtaturma- ja ammattitautilain 187 §:n 2 momentin mukaan kaikkia lain pakollista vakuutusta koskevia säännöksiä sovelletaan myös vapaaehtoisen vakuutukseen, jos laissa ei nimenomaan olisi toisin säädetty. Säännös oli lakia säädettäessä tarpeen oikeudellisen epäselvyyden poistamiseksi, sillä aiemmin voimassa olleessa tapaturmavakuutuslaissa ei ollut vastaavaa säännöstä. Lisäksi aiemmin yhtiökohtaisesti sovelletuissa tapaturmavakuutuslain 57 §:n mukaisten vapaaehtoisten vakuutusten vakuutusehdoissa oli poikettu pakollista vakuutusta koskevista säännöksistä. Tämän vuoksi vapaaehtoisten vakuutusten turvan eräistä rajauksista on säädetty työtaturma- ja ammattitautilain VI osassa. Sääntelyssä on kuitenkin käytännössä havaittu eräitä täsmennystarpeita.

Pakollista työtaturmavakuutusta koskeva pääsääntö on työtaturma- ja ammattitautilain 139 §:ssä. Kun vakuutuksen ottanut työnantaja on maksanut sairausajan palkkaa, ansionmenetykskorvaus maksetaan 139 §:n mukaisesti työnantajalle. Tällöin korvaus määritetään vahinkotapahtumahetkellä palkkaa maksaneiden työnantajien osalta kunkin osalta erikseen ja ansionmenetykskorvaus maksetaan yhdelle tai useammalle työnantajalle enintään vastaavalta ajalta maksetun palkan määräisenä tai suhteellisenä osuutena maksettavaksi tulevasta korvauksesta. Vapaaehtoisen vakuuttamisen osalta ei olisi annettu poikkeavaa säännöstä, vaikka vapaaehtoisen vapaa-ajan vakuutuksen perusteella maksettava ansionmenetykskorvaus perustuu 199 § 2 momentin mukaisesti ainoastaan mainitun vakuutuksen ottaneen työnantajan työssä saatuun työansioon. Kuitenkin työtaturma- ja ammattitautilain esitöiden mukaan (HE 277/2014, s. 157) tarkoitus on, että mahdolliselle toiselle työnantajalle, joka on maksanut sairausajan palkkaa, ansionmenetykskorvausta ei kuitenkaan maksettaisi, koska vakuutuskorvaus ei perustu muun kuin vakuutetun työn ansioihin.

Työnantajan ottamia vapaaehtoisia vapaa-ajan vakuutuksia oli vuonna 2021 32 139 kappaletta ja vuonna 2022 30 970 kappaletta. Vapaaehtoisella vapaa-ajan vakuutuksella työntekijänsä vakuuttaneiden työnantajien osuus kaikista työnantajista oli arviolta 19 prosenttia vuonna 2021 ja 18,5 prosenttia vuonna 2022. Yrittäjien ottamia vapaaehtoisia vapaa-ajan vakuutuksia oli vuonna 2021 92 479 kappaletta ja vuonna 2022 96 516 kappaletta.

2.6 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain muutokset

2.6.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan varajäsenten määrä

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan varajäsenten määrä on säädetty liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 3 §:ssä, jonka mukaan lautakunnassa on kaksikymmentäkuusi varajäsentä. Liikennevahinkolautakunnan ja potilasvahinkolautakunnan yhdistyessä nykyiseksi liikenne- ja potilasvahinkolautakunnaksi ja sitä koskevan lain voimaantullessa varajäsenten lukumäärää nostettiin kahdella lautakunnan ratkaisukapasiteetin parantamiseksi.

Varajäsenten tarkka lukumäärä laissa on osoittautunut käytännön kannalta hankalaksi, koska varajäseniä on ollut tarpeeseen nähden minimimäärä. Lautakunnan tarkoituksenmukaisen toiminnan takaamiseksi varajäseniä tulisi voida nimittää tarpeeseen nähden riittävä määrä.

2.6.2 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeus antaa ratkaisuja tiedoksi asiantuntijoilleen

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 1 §:n 2 momentin mukaan lautakunnan tulee pyrkiä korvauskäytännön yhtenäistämiseen sekä liikenne- ja potilasvahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämiseen tiedottamalla toiminnastaan ja ratkaisukäytännöstään. Nykyisin säännöksiin lautakunnalla ei kuitenkaan ole oikeutta antaa ratkaisuja tiedoksi asiantuntijoilleen.

2.7 Liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain muutokset

2.7.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksen hakemisen määräajan muuttaminen kuntoutusasioissa vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskevan direktiivin mukaiseksi

Liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) 16 §:n 4 momentin mukaan vakuutuslaitoksen päätökseen tyytymätön voi pyytää asiasta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositusta pykälän 1 momentissa säädetyn muutoksenhakuajan kuluessa. Pykälän 1 momentin mukainen vakuutusosoikeuteen säädetty muutoksenhakuaja on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista.

Nykyinen 30 päivän muutoksenhakuaja on ristiriidassa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2013/11/EU, annettu 21 päivänä toukokuuta 2013, kuluttajariitojen vaihtoehtoisesta riidanratkaisusta sekä asetuksen (EY) N:o 2006/2004 ja direktiivin 2009/22/EY muuttamisesta (vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi) kanssa. Vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskeva direktiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä Suomessa muussa kuin viranomaisessa tapahtuvasta kuluttajariitojen ratkaisemisesta annetulla lailla (1696/2015). Vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskevan direktiivin 5 artiklan 4 kohdan e alakohdan mukaan vaihtoehtoiselle riidanratkaisuelimelle valituksen tekemisen määräaika ”ei saa asettaa lyhyemmäksi kuin yhdeksi vuodeksi siitä päivästä, jona kuluttaja on tehnyt valituksen elinkeinonharjoittajalle”.

2.7.2 Terminologian yhtenäistäminen liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja uuden vammaispalvelulain kesken

Liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n 2 momentin 7 kohdan mukaan kuntoutuksen kustannuksina korvataan vaikeasti vammaiselle palveluasumisesta aiheutuvat lisäkustannukset. 1.1.2025 voimaan tulevan uuden vammaispalvelulain (675/2023) perusteella käsitteistöä on tarpeen päivittää liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n 2 momentin 7 kohdassa, jossa säädetään vaikeasti vammaiselle palveluasumisesta aiheutuvista lisäkustannuksista.

2.8 Opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain muutokset

1.8.2021 on tullut voimaan tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020, TUVA-laki). Laissa säädetään perusopetuksen jälkeiseen tutkintotavoitteiseen koulutukseen ohjaavasta ja valmistavasta koulutuksesta (TUVA-koulutus). TUVA-koulutus antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen, ohjaa jatko-opinto- ja työelämäsuunnitelman laadintaan sekä vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava

ylioppilastutkinto taikka ammatillinen tutkinto. TUVA-koulutusta alle 18-vuotiaalle opiskelijalle suunniteltaessa, järjestettäessä ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu.

Opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetussa laissa (460/2015, opiskelutapaturmalaki) säädetään vahinkotapahtuman korvaamisesta, jota ei korvata työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan ja joka on aiheuttanut vamman tai sairauden henkilölle, joka osallistuu ammatilliseen peruskoulutukseen, ammatilliseen aikuiskoulutukseen, ammattikorkeakoulutukseen, yliopistokoulutukseen, lukiokoulutukseen tai perusopetukseen lukuun ottamatta esiopetusta, perusopetukseen valmistavaa opetusta ja vuosiluokkia 1-6. Edellytyksenä korvauksen maksamiselle on, että vahinkotapahtuma on sattunut opiskelulle ominaisissa olosuhteissa henkilön osallistuessa opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteiden mukaiseen työhön rinnastettavaan käytännön opetukseen, työssä oppimisjaksoon, työharjoitteluun, näyttötutkintoon tai perusopetuksessa työelämään tutustuttamiseen oppilaitoksessa taikka muussa koulutuksen tai opetuksen järjestäjän tai oppilaitoksen ylläpitäjän osoittamassa paikassa.

TUVA-koulutuksen kaltainen lisäopetus sisältyi edellä mainittuihin koulutuksiin ennen kuin TUVA-laki säädettiin ja TUVA-koulutuksen on tulkittu kuuluvan opiskelutapaturmalain soveltamisalaan tällä perusteella. Opiskelutapaturmalain 1 §:ää on tarpeen päivittää lisäämällä luetteloon TUVA-laki ja päivittää samalla muiden lakien nimikkeiden ja säädösnumerojen muutokset.

3 Tavoitteet

Esityksen keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa työturvallisuutta parantava ja työtapaturmien syy-seuraussuhteita selvittävä työpaikkaonnettomuuksien tutkinta vastaavien työtapaturma- ja ammattitautilain soveltamisalaan kuuluvien työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisemiseksi ja yleisen työturvallisuuden kehittämiseksi. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnalle on tarve siitä syystä, ettei työtapaturmia tutkita tässä laajuudessa ja työturvallisuuden edistämisen näkökulmasta Suomessa muiden tahojen toimesta.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa keskeistä on se, miksi jotain on tapahtunut ja lopputuloksesta johdettavissa olevat turvallisuutta kehittävät suositukset, ei yksittäiset tapahtumat eikä yksittäisten ihmisten tai organisaatioiden toiminta. Työpaikkaonnettomuustutkintojen tarkoituksena ei ole ottaa kantaa syyllisyyskysymyksiin. Työturvallisuuden yleisen kehittämisen lisäksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta saavutettua lisätietoa voidaan hyödyntää myös työturvallisuutta koskevan lainsäädännön kehittämisessä.

Lisäksi esityksen tavoitteena on toimeenpanon selkeyttäminen, hallinnolliset kevennykset sekä säädösten päivittäminen ja muut tekniset muutokset työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta, liikennevakuutusta ja potilasvakuutusta koskevaan lainsäädäntöön sekä opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annettuun lakiin.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Ehdotetaan työtaturma- ja ammattitautilakiin sekä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin lisättäväksi säännökset käytännöksi muodostuneesta TOT-toiminnasta sen nykykäytännön mukaisesti tietosuojavelvoitteet huomioiden. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta säädettäisiin Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteiseksi tehtäväksi lisäämällä työtaturma- ja ammattitautilain 209 §:n 13 kohtaan työpaikkaonnettomuuksien tutkinta ja lisäksi lakiin lisättäisiin uusi 236 a § työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta eli TOT-toiminnasta, uusi 236 b § TOT-johtokunnasta, uusi 236 c § TOT-tutkintaryhmistä ja 259 §:ää koskien Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantia täydennettäisiin liittyen työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan. Lisäksi maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 154 a §, jonka mukaan myös kyseisen lain mukaiseen lakisääteiseen vakuuttamisvelvollisuuteen perustuvan vakuutuksen perusteella korvattuihin kuolemaan johtaneisiin tai muihin erityisen vakaviin työpaikkaonnettomuuksiin sovellettaisiin työtaturma- ja ammattitautilain uusia työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskevia säännöksiä.

Työtaturma- ja ammattitautilain 209 §:n 13 kohtaan lisättäisiin Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteiseksi tehtäväksi jo olemassa olevan vahinkojen ehkäisyyn liittyvän 236 §:n mukaisen tilasto- ja tutkimustoiminnan lisäksi uuden 236 a §:n mukainen työpaikkaonnettomuuksien tutkinta.

Työtaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetun uuden 236 a §:n mukaan työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa selvitettäisiin tapahtumien kulku, syyt ja seuraukset sekä esitettäisiin niihin perustuen suositukset työturvallisuuden edistämiseksi. Uuden 236 c §:n mukainen tutkintaryhmä laatisi työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta salassa pidettävän tutkintaraportin ja lisäksi uuden 236 b §:n mukainen johtokunta voisi johtokunnan esittelijänä toimivan Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä päättää julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa. Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi mahdollisuus laatia yhteenvedoja tehdyistä tutkinnoista aihepiirikohtaisesti.

Työtaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetun 236 a §:n mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus käsitellä työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan tarkoituksiin välttämättömiä henkilötietoja ja tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Ehdotetut tutkintaselostukset ja yhteenvedot olisivat julkisia, eivätkä ne sisältäisi henkilötietoja tai muutenkaan yksittäiseen henkilöön tai työpaikkaan liitettävää tietoa. Henkilötietoja ja muita erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja säilytettäisiin sellaisenaan vain niiden käyttötarkoituksen eli työpaikkaonnettomuuden tutkinnan ja siitä laadittavan salassa pidettävän tutkintaraportin laatimisen ajan. Henkilötietoja ja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja sisältävä salassa pidettävä tutkintaraportti säilytettäisiin henkilötietoja sisältävänä sen tarpeen ajan ja täysin anonymisoituna pysyvästi. Lisäksi säännöksessä säädettäisiin siitä, että Tapaturmavakuutuskeskus tutkisi myös maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattuja kuolemaan johtaneita vahinkotapahtumia sekä muita erityisen vakavia työpaikkaonnettomuuksia.

Työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetun uuden 236 b §:n mukaisesti työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan yleistä johtamista varten Tapaturmavakuutuskeskuksen hallitus asettaisi kolmen vuoden toimikaudeksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunnan eli TOT-johtokunnan. Johtokunnan jäsenet edustaisivat sekä työnantajia, työntekijöitä että toimihenkilöitä ja Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melaa. Tapaturmavakuutuskeskuksesta johtokuntaan nimettäisiin yksi asiantuntija, joka toimisi johtokunnan esittelijänä. TOT-johtokunnan tehtävänä olisi päättää yksittäisen työpaikkaonnettomuuden tutkintaan ottamisesta, tutkintaryhmän kokoonpanosta sekä julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä. Julkinen tutkintaselostus tehdystä onnettomuustutkinnasta ei sisältäisi yksittäisen henkilön henkilötietoja tai muutakaan yksittäiseen henkilöön tai työpaikkaan liitettäviä tietoja. Johtokunnan jäseniin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, vahingonkorvausoikeudellista vahingonkorvausvastuuta sekä työtapaturma- ja ammattitautilain 248 §:n salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskevia säännöksiä heidän hoitaessaan työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tehtäviä.

Työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetun uuden 236 c §:n mukaan työpaikkaonnettomuuksien konkreettisesta tutkinnasta vastaisivat työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tutkintaryhmät eli TOT-tutkintaryhmät. Tapaturmavakuutuskeskuksesta toimisi yksi asiantuntija tutkintaryhmän johtajana. Kokonaisuudessaan tutkintaryhmässä tulisi olla riittävä määrä jäseniä, jotka yhdessä muodostavat riittävän asiantuntemuksen työelämästä ja tutkittavan onnettomuuden kannalta keskeisiltä aloilta. Tutkintaryhmässä tulisi kokonaisuudessaan olla käytännön osaaminen ja kokemus tutkinnan toimialan työstä, työympäristöstä ja toimintatavoista, jotta tutkintaryhmällä on mahdollisuus muodostaa käsitys onnettomuuteen johtaneesta tapahtumakulusta ja sen syy-yhteyksistä. Tutkintaryhmät toimisivat tutkintaa suorittaessaan itsenäisesti, riippumattomasti ja puolueettomasti. TOT-tutkintaryhmät laatisivat tehdystä tutkinnasta salassa pidettävän tutkintaraportin, joka sisältäisi yksityiskohtaiset tiedot onnettomuudesta ja joka voisi sisältää myös esimerkiksi onnettomuuteen osallisten terveydentilätietoja. Tutkintaryhmien jäseniin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä, vahingonkorvausoikeudellista vahingonkorvausvastuuta sekä työtapaturma- ja ammattitautilain 248 §:n salassapitoa, vaitiolovelvollisuutta ja hyväksikäyttökieltoa koskevia säännöksiä.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 259 §:ään ehdotetaan tehtäväksi muutoksia Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeuksiin työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskien. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan kannalta olennaisia tietoja ovat poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä ja välttämättömät tiedot onnettomuuteen osallisen terveydentilasta sekä muista näihin rinnastettavista seikoista. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada myös osalliselta työnantajalta, työntekijältä, työsuojeluviranomaiselta ja vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, tieto korvattavasta vahinkotapahtumasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot sekä työpaikkaonnettomuuden silminnäkijältä tai muulta, jolla muutoin on tietoa onnettomuudesta, välttämättömät tiedot tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot.

Tämän lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä pyynnöstä tämän laatima lausunto välttämättömistä onnettomuuteen osallisen potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä ja hoidosta. Lausunnona voitaisiin maksaa kohtuullinen korvaus samoin perustein, kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 266 §:ssä on säädetty. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi lisäksi oikeus tehdä

työpaikkaonnettomuuden tutkintaa varten tutkimuksia ja tarkastuksia kyseisellä työpaikalla, jossa onnettomuus on tapahtunut.

Edellä mainitut tiedonsaantioikeudet säädetään Tapaturmavakuutuskeskukselle, joka vastaa työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan järjestämisestä. Oikeus tiedonsaantiin on vain niillä henkilöillä, jotka hoitavat 236 a §:ssä säädettyjä työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tehtäviä, eli muun muassa TOT-johtokuntaan tai TOT-tutkintaryhmiin nimetyt henkilöt. Konkreettiseen tutkintaan on oikeus vain TOT-tutkintaryhmällä eli vain kyseisen onnettomuuden tutkintaryhmään kuuluvilla jäsenillä olisi oikeus mennä onnettomuuspaikalle ja tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia työpaikalla.

Lisäksi maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 154 a § siitä, että jatkossa Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan kuuluisi myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melassa lakisääteisesti vakuutettujen maatalousyrittäjien ja tieteen ja taiteen apurahansaajien kuolemaan johtaneiden tai Melan esityksestä muiden erittäin vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkiminen. Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 5 §:ssä säädetyn mukaisesti lakisääteisesti työtaturma- ja ammattitautivakuutettuja ovat ne maatalousyrittäjät ja apurahansaajat, jotka ovat maatalousyrittäjän eläkelain 10 ja 10 a §:n mukaisesti velvollisia ottamaan pakollisen työeläkevakuutuksen eli MYEL-vakuutuksen. Maatalousyrittäjänä pidetään myös maatalousyrittäjän perheenjäsentä, joka on MYEL-vakuutettu. MYEL-vakuutuksen piiriin kuuluvat työikäiset 18 vuoden iän täyttämistä lukien MYEL-vakuuttamisen yläikärajaan saakka (68–70 vuotta). Toinen keskeinen edellytys pakolliselle MYEL-vakuutukselle on, että vuotuinen MYEL-työtulo on vähintään 4506 euroa vuodessa (vuonna 2024).

Melalle lisättäisiin uuteen 154 a §:ään tiedonsaantioikeus, jonka mukaan Melalla olisi oikeus saada Tapaturmavakuutuskeskukselta maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 147 §:n mukaisen tehtävän hoitamista varten työtaturma- ja ammattitautilain 236 c §:n mukaisesti yksittäisestä työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta laadittu salassa pidettävä tutkintaraportti niiden työpaikkaonnettomuuksien osalta, jotka ovat sattuneet maatalousyrittäjille tai apurahansaajille.

Maatalousyrittäjien ja apurahansaajien kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumien onnettomuustutkinta olisi tarkoituksenmukaista keskittää Tapaturmavakuutuskeskukseen, jossa on laaja asiantuntemus työssä sattuvista vahingoista ja jonka tehtäväksi ehdotetaan säädettäväksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinta työtaturma- ja ammattitautilain mukaisissa vahinkotapahtumissa. Tällöin tutkintamenettely olisi kaikissa kuolemaan johtaneissa vahinkotapahtumissa samanlainen. Informaatio, joka tutkinnasta saadaan, olisi vertailukelpoista kaikkien alojen työpaikkaonnettomuuksista saatavan tiedon kanssa ja suositukset työturvallisuuden edistämiseksi tulisivat yhdeltä taholta. Maatalousyrittäjille sattuneiden vahinkotapahtumien perusteella tehtävät suositukset olisivat hyödynnettävissä myös yleisemmin esimerkiksi työsuhteessa tehtyyn maatalousyrittäjätööhön.

Tapaturmavakuutuskeskuksen tutkinnan perusteella annettavat suositukset antaisivat hyödyllistä lisätietoa Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen harjoittamalle työturvallisuustoiminnalle ja tiedon perusteella voitaisiin suunnitella ennaltaehkäisevää viestintää maatalousyrittäjille ja apurahansaajille vastaavien vahinkotapahtumien välttämiseksi. Tutkinta tehtäisiin kuolemaan johtaneissa vahinkotapahtumissa, joita pakollisesti vakuutetuille maatalousyrittäjille on tapahtunut keskimäärin 3 vuodessa. Apurahansaajille ei ole tähän mennessä sattunut yhtään kuolemaan johtanutta vahinkotapahtumaa.

Ehdotetulla sääntelyllä pyritään varmistamaan pitkäkestoisena Tapaturmavakuutuskeskuksessa tehdyn ja toteutuneen työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan lainsäädäntöpohjaa. Tarkoituksena on siis säätää lailla nykykäytännön mukaisesta toiminnasta tietosuojavaatimukset huomioiden, eikä tarkoituksena ole lisätä toimijoiden tehtäviä tai hallinnollista taakkaa.

4.1.1.1 Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteet ehdotetussa työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa

Henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuus edellyttää tietosuoja-asetuksen mukaan, että käsittelylle on asetuksen 6 artiklan mukainen oikeusperuste. Mikäli käsittelyyn lisäksi kuuluu erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyä, tulee asetuksen 6 artiklan mukaisen oikeusperusteen lisäksi jonkin asetuksen 9 artiklan 2 kohdan edellytyksistä täyttyä. Lisäksi rekisterinpitäjän tulee noudattaa tietosuoja-asetuksen mukaista minimointiperiaatetta ja muita rekisterinpitäjälle asetettuja velvoitteita eli ainoastaan henkilötietojen käsittelyn käyttötarkoituksen kannalta välttämättömiä henkilötietoja voidaan käsitellä. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa tarvittavan henkilötietojen käsittelyn tulee siten nojautua sekä tietosuoja-asetuksen 6 artiklan että 9 artiklan mukaisiin perusteisiin ja vain välttämättömiä tietoja voidaan käsitellä.

Henkilötietojen käsittelyn oikeusperusteista säädetään asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa. Käsittely on lainmukaista rekisteröidyn a) suostumuksen perusteella, b) sopimuksen perusteella, c) rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi, d) elintärkeiden etujen suojaamiseksi, e) yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi tai f) rekisterinpitäjän tai kolmannen osapuolen oikeutettujen etujen toteuttamiseksi. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta ja sen tarkoituksesta säädettäisiin kansallisessa laissa, kuten tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 3 kohdassa edellytetään silloin kun käsittely perustuu asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan. Tietosuoja-asetuksen mukaisena oikeusperusteena olisi näin ollen lakisääteisen velvoitteen noudattaminen, kun työpaikkaonnettomuuksien tutkinta säädettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilakiin Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteiseksi tehtäväksi.

Tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa säädetään erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelystä, joka on ilman artiklan 2 kohdassa mainittuja perusteita kiellettyä. Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvilla tiedoilla tarkoitetaan sellaisia henkilötietoja, joista ilmenee henkilön rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus, ammattiliiton jäsenyys tai henkilön terveyttä, seksuaalista käyttäytymistä tai suuntautumista koskevia tietoja. Kyse voi myös olla geneettisten tai biometristen tietojen käsittelystä henkilön tunnistamiseksi. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa tarvittaviin tietoihin kuuluu erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia henkilötietoja, koska toiminnassa on tarkoitus säätää Tapaturmavakuutuskeskukselle oikeus saada poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista teki-jöistä ja välttämättömät tiedot onnettomuuteen osallisen terveydentilasta sekä muista näihin rinnastettavista seikoista. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada myös osalliselta työnantajalta, työntekijältä, työsuojeluviranomaiselta ja vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, tieto korvattavasta vahinkotapahtumasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot sekä työpaikkaonnettomuuden silminnäkijältä tai muulta, jolla muutoin on tietoa onnettomuudesta, välttämättömät tiedot tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä muut näihin rinnastettavat tiedot. Tämän lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöltä pyynnöstä tämän laatima lausunto välttämättömistä onnettomuuteen

osallisen potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä ja hoidosta. Ehdotettu tiedonsaantioikeus koskee näin ollen esimerkiksi henkilön terveydentilaa, sairautta tai vammaisuutta taikka häneen kohdistettuja hoitotoimenpiteitä tai niihin verrattavia toimia. Nämä tiedot perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti määritellyt arkaluonteisiksi tiedoiksi (PeVL 15/2018 vp). Näitä tietoja sisältävä salassa pidettävä tutkintaraportti voitaisiin luovuttaa ehdotuksen mukaisesti Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melalle.

Ihmisten toiminta vaikuttaa lähes poikkeuksetta onnettomuuksissa välittömästi tai välillisesti onnettomuuteen johtaneiden tapahtumien taustalla. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan ensisijaisena tavoitteena olisi pyrkiä tunnistamaan tapahtumiin johtaneet syytekijät. Tällaisia inhimillistä toimintaa selittäviä henkilötietoja ovat esimerkiksi ikä, sukupuoli, työtehtävä ja työkokemus sekä yleinen kompetenssi kuten koulutus tehtävään. Tämän lisäksi hyvin olennaisia ovat tiedot yleisestä terveydentilasta ja sairauksista, joilla on voinut olla merkitystä henkilön toimintaan (kuten fyysiset rajoitteet, sairaudet, lääkitys) ja jotka selittävät välittömästi tai välillisesti henkilön toimintaa, jolla on ollut merkitystä tapahtumien kululle. Lisäksi olennaisia voi olla myös henkilön luonteenpiirteitä ja yleisemmin käyttäytymistyytlejä koskevat kysymykset, mutta erityisesti terveydentilaa ja sairauksia koskevat tiedot ovat välttämättömiä onnettomuuden seurausten arvioinnissa. Muita tutkinnan kannalta välttämättömiä, mutta ei henkilötietoja sisältäviä tietoja ovat esimerkiksi työpaikan toimintajärjestelmiä ja käytännön työohjeita koskevat dokumentit, työpaikkaa koskevat viranomaisten dokumentit, esimerkiksi työsuojeluviranomaisten tarkastukset sekä poliisin ja työsuojeluviranomaisen kyseistä tapausta koskeva tutkintamateriaali mukaan lukien kuva- ja videomateriaali sekä vakuutusyhtiön vakuutettua kohdetta koskevat tiedot, esimerkiksi toteutetut riskienarvioinnit. Olennainen osa ovat myös haastattelut, joissa käsitellään työn käytännön arkeen kuuluvia kysymyksiä kuten vakiintuneita työtapoja ja kulttuuria sekä selvitykset, joissa käsitellään tutkinnan kohteena olevaa onnettomuutta kuten kulunvalvonnan ja valvontakameroiden tallenteita.

Kaikki onnettomuustutkintaa varten pyydyttävät tiedot määriteltäisiin työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa aina tutkittavan tapauksen tapahtumien ja olosuhteiden perusteella. Vahingoittuneen ja tapahtumiin osallisten tai niihin muutoin vaikuttaneiden henkilöiden työtehtäviä, työkokemusta, ikää, sukupuolta ja yleistä kykyä koskevat tiedot ovat aina tilanteen ja olosuhteiden kuvaamisen kannalta välttämättömiä tietoja. Myös kaikki edellä mainitut työpaikkaa ja sen organisaatiota, riskejä ja toimintatapoja kuvaavat dokumentit sekä tutkinnan kohteena olevaa onnettomuutta käsittelevät selvitykset ovat jokaisessa tapauksessa välttämättömiä perustietoja. Henkilöiden terveydentilaa, sairauksia, lääkitystä tai luonteenpiirteitä koskevat tiedot määriteltäisiin tutkinnassa välttämättömiksi ainoastaan, mikäli niiden voidaan olettaa vaikuttaneen henkilön toimintaan tai käyttäytymiseen onnettomuuteen johtaneessa tapahtumaketjussa. Näissäkään tilanteissa eivät ole välttämättömiä itse potilasasiakirjat, vaan niihin perehtyneen tai muutoin henkilön terveydentilan hyvin tuntevan lääkärin, esimerkiksi työterveyslääkärin tai hoitavan lääkärin näkemys eli lausunto terveydentilaan liittyvien seikkojen ja määritellyn toiminnan välisestä mahdollisesta syy-yhteydestä.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja voidaan tietosuojasetuksen 9 artiklan mukaan käsitellä esimerkiksi 2 kohdan b alakohdan mukaisesti silloin, kun käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän tai rekisteröidyn velvoitteiden ja erityisten oikeuksien noudattamiseksi työoikeuden, sosiaaliturvan ja sosiaalisen suojelun alalla, siltä osin kuin se sallitaan unionin oikeudessa tai jäsenvaltion lainsäädännössä tai jäsenvaltion lainsäädännön mukaisessa työehtosopimuksessa, jossa säädetään rekisteröidyn perusoikeuksia ja etuja koskevista asianmukaisista suojatoimista tai 2 kohdan g alakohdan mukaan silloin, kun käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin

oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi tai 2 kohdan j alakohdan mukaan silloin, kun käsittely on tarpeen yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia taikka tieteellisiä ja historiallisia tutkimustarkoituksia tai tilastollisia tarkoituksia varten 89 artiklan 1 kohdan mukaisesti unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, edellyttäen että se on oikeasuhteinen tavoitteeseen nähden, siinä noudatetaan keskeisiltä osin oikeutta henkilötietojen suojaan ja siinä säädetään asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan voisi soveltua edellä kuvatuista perusteista joko 2 kohdan alakohdista b, g tai j alakohta. Näin ollen käsittelystä tulee säätää kansallisessa lainsäädännössä ja sääntelyssä tulee säätää asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Sopivampana edellä mainituista perusteista voidaan pitää 2 kohdan g alakohtaa käsittelytarpeesta tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Työtapaturma- ja ammattitautilain 236 §:n mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on laatia työtapaturma- ja ammattitautitilasto sekä työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä edistäviä tutkimuksia ja selvityksiä ehkäisyn ja seurausten välisistä suhteista sekä selvityksiä vakuutusmaksujen ja työn aiheuttaman tapaturma- ja ammattitautiriskin välisestä yhteydestä. Tapaturmavakuutuskeskus voi tehdä myös muita lain toimeenpanon, seurannan ja kehittämisen edellyttämiä tutkimuksia ja laskelmia. Käytännöksi muodostuneen työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksen on katsottu olevan osa tätä Tapaturmavakuutuskeskuksen tutkimustoimintaa. Työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksen tarkoituksena on parantaa työturvallisuutta ja selvittää työtapaturmien syy-seuraussuhteita mahdollistamalla käytännön tutkimustoiminta, jotta vastaavia vakavia työpaikkaonnettomuuksia voitaisiin ehkäistä ja yleistä työturvallisuutta kehittää pitkäjänteisellä Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkimalla ja siitä laadittavilla julkisilla yhteenvedoilla. Tutkinnasta tuotettaisiin salassa pidettävän, henkilötietoja sisältävän tutkintaraportin lisäksi julkinen tutkintaselostus, joka ei sisältäisi henkilötietoja tai muutenkaan sellaista tietoa, josta yksittäisen henkilön tai työpaikan voisi tunnistaa. Tapaturmavakuutuskeskukselle säädettäisiin oikeus laatia yhteenvedoja tehdyistä tutkinnoista aihepiiriakohtaisesti vastaavien työpaikkaonnettomuuksien ehkäisemiseksi ja yleisen työturvallisuuden parantamiseksi. Myös yhteenvedot olisivat julkisia eivätkä sisältäisi yksittäiseen henkilöön tai työpaikkaan liitettäviä tietoja. Tutkintaa ei kuitenkaan voida toteuttaa eikä sitä kautta julkisia tutkintaselostuksia tai yhteenvedoja koostaa, jos onnettomuuden syy-seuraussuhteita ei perinpohjaisesti ole selvitetty. Henkilötietojen käsittely tutkimuksen toteuttamiseksi ja siitä yhteenvedojen laatimiseksi on tästä syystä tutkimuksen yhteydessä ja salassa pidettävän tutkintaraportin laatimisessa välttämätöntä.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkintatiedon tuottaminen ja siihen perustuva julkinen viestintä palvelisi yleistä etua, koska tutkimuksen avulla voidaan saavuttaa hyötyä työturvallisuuden edistämisessä. Tarve toiminnalle on myös siitä syystä, ettei työtapaturmia tutkita tässä laajuudessa ja työturvallisuuden edistämisen näkökulmasta Suomessa muiden tahojen toimesta. Työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksen avulla on mahdollista saada laadukasta ja luotettavaa tietoa vakavien työpaikkaonnettomuuksien muuttuvista syntymekanismeista ja uusien työturvallisuusriskien todellisuudesta. Tästä syystä sopivana tietosuoja-asetuksen mukaisena käsittelyperusteena voidaan pitää 9 artiklan 2 kohdan g alakohdan mukaisesti tärkeää yleistä etua koskevaa syytä.

Asetuksen 6 artiklan 2 ja 3 kohtien salliman kansallisen liikkumavaran nojalla kansallisessa laissa voidaan säätää myös rekisteröitävistä henkilöistä ja tiedoista, tietojen säilytysajoista sekä tietojen luovuttamisesta, kunhan jäsenvaltion lainsäädäntö täyttää yleisen edun mukaisen tavoitteen ja on oikeasuhteinen tavoiteltuun oikeutettuun päämäärään nähden.

Tietosuojalain 6 §:n 1 momentissa säädetään tilanteista, joissa erityisten henkilötietoryhmien käsittely on sallittua, mutta vaatii tuekseen kansallista lainsäädäntöä (HE 9/2018 vp, s. 84). Tietosuojalain 6 §:n 1 momentin mukaan tietosuojasetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaista käsittelykieltoa ei sovelleta tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tietojen käsittelyyn eikä myöskään sellaiseen tietojen käsittelyyn, josta säädetään laissa.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä Suomen perustuslain (731/1999, perustuslaki) 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen (PeVL 73/2018 vp). Perustuslakivaliokunta on useasti todennut, että viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteoitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta. Työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksen tiedonsaantioikeus on edellä mainituista syistä pyritty rajaamaan tarkasti saataviin tietoihin ja tiedon välttämättömyyteen työpaikkaonnettomuuden tutkimuksen kannalta. Kaikkiin tutkimuksessa saataviin tietoihin on oikeus ja pääsy vain rajatulla joukolla eli työtapaturma- ja ammattitautilain 236 a §:n mukaisia tehtäviä hoitavilla henkilöillä, TOT-johtokunnalla ja TOT-tutkintaryhmillä.

Perustuslakivaliokunta on myös painottanut, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan. Perustuslakivaliokunta on lukuisissa lausunnoissaan kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että yksityiselämän suojaan kohdistuvia rajoituksia on arvioitava kulloisessakin sääntely-yhteydessä perusoikeuksien yleisten rajoitusedellytysten valossa (PeVL 42/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitattut lausunnot). Merkityksellistä on ollut, että valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkumavaraa rajoittaa henkilötietojen käsittelystä säädettyä erityisesti se, että henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa. Valiokunta on tämän vuoksi arvioinut erityisesti arkaluonteisten tietojen käsittelyn sallimisen koskevan yksityiselämään kuuluvan henkilötietojen suojan ydintä (PeVL 37/2013 vp, s. 2/I), minkä johdosta esimerkiksi tällaisia tietoja sisältävien rekisterien perustamista on arvioitava perusoikeuksien rajoitusedellytysten, erityisesti rajoitusten hyväksyttävyyden ja oikeasuhtaisuuden, kannalta (PeVL 29/2016 vp, s. 4—5 ja esimerkiksi PeVL 21/2012 vp, PeVL 47/2010 vp sekä PeVL 14/2009 vp). Valiokunta on antanut merkitystä luovutettavien tietojen luonteelle arkaluonteisina tietoina arvioidessaan tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevan sääntelyn kattavuutta, täsmällisyyttä ja sisältöä (ks. esim. PeVL 38/2016 vp, s. 3).

Perustuslakivaliokunta on painottanut arkaluonteisten tietojen käsittelyn aiheuttamia uhkia. Valiokunnan mielestä arkaluonteisia tietoja sisältäviin laajoihin tietokantoihin liittyvä tietoturvaan ja tietojen väärinkäyttöön liittyviä vakavia riskejä, jotka voivat viime kädessä muodostaa uhan henkilön identiteetille (PeVL 13/2016 vp, s. 4, PeVL 14/2009 vp, s. 3/I). Myös tietosuojasetuksen johdantokappaleessa 51 painotetaan, että asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiä henkilötietoja, jotka ovat erityisen arkaluonteisia perusoikeuksien ja -vapauksien kannalta, on suojeltava erityisen tarkasti, koska niiden käsittelyn asiayhteys voisi aiheuttaa huomattavia riskejä perusoikeuksille ja -vapauksille. Valiokunta on tämän johdosta

kiinnittänyt erityistä huomiota siihen, että arkaluonteisten tietojen käsittely on syytä rajata täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 3/2017 vp, s. 5).

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korkeampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (PeVL 26/2018 vp, PeVL 15/2018 vp, PeVL 14/2018 vp).

Edellä mainituista tietosuojasääntelyn sekä perustuslakivaliokunnan tiedonsaantiin liittyvästä lausuntokäytännöstä johtuen työtaturma- ja ammattitautilain 259 §:ssä säädettäisiin työpaikkaonnettomuuksien tutkiminnan osalta tyhjentävästi luettelemalla tiedot, joita Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi tutkiminnan yhteydessä oikeus saada. Tutkiminnan avulla edistettäisiin työturvallisuutta toiminnalla, jota vastaavaa tällä hetkellä työpaikkaonnettomuuksien osalta eivät tee muut tahot. Työtaturmia ei tutkita tässä laajuudessa ja työturvallisuuden edistämisen näkökulmasta Suomessa muiden tahojen toimesta. Tutkintatoiminnan ja siitä saatavan tiedon avulla voidaan ehkäistä vastaavia vakavia työpaikkaonnettomuuksia jatkossa. Toiminnalle olisi siis yleisen edun mukainen tarve.

Tiedonsaanti olisi näin ollen sekä tietosuoja-asetuksen ja perustuslakivaliokunnan käytännön edellyttämällä tavalla kytketty tiedon välttämättömyyteen ja tiedonsaantioikeus on myös oikeasuhtainen tavoiteltuun päämäärään nähden, koska ilman tiedonsaantioikeutta tutkintaa ei voida toteuttaa sen tavoitteen mukaisesti. Ehdotetun sääntelyn tavoitteena on turvata työpaikkaonnettomuuksien tutkiminnan jatkuminen Tapaturmavakuutuskeskuksessa ja toiminnan yhteydessä tapahtuvaa henkilötietojen käsittelyä on ehdotettavan sääntelyn tavoitteet ja sisältö huomioon ottaen pidettävä oikeasuhteisena ja tietosuoja-asetuksen vaatimukset täyttävänä. Ottaen huomioon ehdotettavan sääntelyn kohde ja tavoitteet sekä oikeudelliset veloitteet myös erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen tarvittavaa käsittelyä voidaan pitää oikeasuhteisena sääntelyn tavoitteisiin nähden ja kansallisessa erityislainsäädännössä toiminnasta säätämistä tarpeellisena erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittelyn ja suojaustoimenpiteiden turvaamisen osalta.

Myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melalle ehdotettua tiedonsaantia salassa pidettävään tutkintaraporttiin voidaan pitää perusteltuna, koska maatalous on erityisen tapaturma-altis ala, jossa maatalousyrittäjille sattuu vuosittain kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ja Melalla on työturvallisuustoimintaan liittyvä maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 147 §:ssä säädetty lakisääteinen tehtävä, jota ei ole muilla vakuutuslaitoksilla. Maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 147 §:n mukaan Melan lakisääteisenä tehtävänä on maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelun edistäminen muun muassa koulutuksia järjestämällä ja tiedottamalla. Näin ollen myös Melan tiedonsaantioikeudelle olisi peruste samoin tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdassa mainitun c alakohdan rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi, koska maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain mukaan Melan lakisääteisenä tehtävänä on maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työsuojelun edistämistyö.

Tietosuojalain 6 §:n 2 momentti koskee erityisten henkilötietoryhmien käsittelyyn liittyviä suojaustoimenpiteitä. Rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on lainkohdan mukaan kyseisiä tietoja käsitellessään toteutettava asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Toimenpiteet voivat koskea muun muassa tietoihin pääsyn rajaamista, käsittelytoimien myöhemmän todentamisen mahdollistamista, henkilötietojen

pseudonymisointia, käsittelyjärjestelmän ja käsittelyyn liittyvien palveluiden käytettävyyttä ja vikasietoisuutta, ohjeistusta sekä tietosuojaan liittyvän osaamisen turvaamista tai toteutettavien toimenpiteiden riittävyyden arviointia. Säännöksessä mainitaan erikseen myös tietosuojasetuksen 35 artiklan mukaisen tietosuojaa koskevan vaikutustenarvioinnin laatiminen. Toteutettavien suojatoimien tulee olla käsittelytoimiin nähden asianmukaisia, mutta rekisterinpitäjälle ja henkilötietojen käsittelijälle jää harkintaa näiden toimien valinnan suhteen (HE 9/2018 vp, s. 90).

Tarpeellisista suojatoimista tietojen käsittelyn osalta olisi Tapaturmavakuutuskeskuksessa huolehdittu niin, että rekisteröityjä koskevien suorien tunnisteen – esimerkiksi henkilötunnuksen – käyttö työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksessa olisi rajattu vain niihin tilanteisiin, joissa se on tehtävien hoitamiseksi välttämätöntä. Muissa tilanteissa yksilötason tietoja käytettäisiin esimerkiksi pseudonymisoituina siten, että henkilön suorat tunnistetiedot olisi poistettu ja korvattu erillisellä yksilöivällä numerotunnisteella ja tietoja käsiteltäisiin Tapaturmavakuutuskeskuksen jo olemassa olevassa erillisessä salassa pidettävän tiedon järjestelmässä. Henkilön suoran tunnisteen sisältävät aineistot säilytettäisiin Tapaturmavakuutuksen sisäisissä erillisissä henkilötietovarastoissa, joihin on pääsy vain käyttövaltuuksin rajatulla suppealla henkilöjoukolla. Suojatoimet olisi siis varmistettu osittain jo olemassa olevalla sääntelyllä tietosuojalain 6 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaisesti, kun kyse on tietojen käsittelystä, josta säädetään laissa tai joka johtuu välittömästi rekisterinpitäjälle laissa säädetystä tehtävästä. Tietosuojalain 6 §:n 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän on toteutettava momentissa luetellut asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi. Näiden suojatoimien toteutumisesta vastaisi Tapaturmavakuutuskeskus rekisterinpitäjänä.

Suojatoimet on tarkoitus varmistaa myös TOT-johtokunnalle ja TOT-tutkintaryhmille säädettävien rikosoikeudellisen virkavastuun ja vahingonkorvausvastuun kautta sekä työtapaturma- ja ammattitautilain 248 §:ssä säädetyn salassa pidon, vaitiolovelvollisuuden ja hyväksikäyttökieltoa koskevin säännöksin. Näiden suojatoimien toteutumisesta vastaavat henkilötietoja käsittelevät TOT-johtokuntaan ja TOT-tutkintaryhmiin nimetyt henkilöt.

4.1.1.2 Työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnassa saatujen tietojen säilytysaika

Tietosuojasetuksen mukaan vain välttämättömiä henkilötietoja voidaan käsitellä ja tämä edellyttää erityisesti sitä, että henkilötietojen säilytysaika on mahdollisimman lyhyt. Tietojen säilyttämiselle on asetettava määräajat henkilötietojen poistoa tai niiden säilyttämisen tarpeellisuuden määräaikaistarkastelua varten, jotta voidaan varmistaa, ettei henkilötietoja säilytetä pidempään kuin on tarpeen. Perustuslakivaliokunta on todennut, ettei tietojen pysyvä säilyttäminen ole henkilötietosuojan mukaista (PeVL 51/2002 vp, s. 3/II), ellei siihen ole tietojärjestelmän luonteeseen tai tarkoitukseen liittyviä perusteita (PeVL 3/2009 vp, s. 3/II).

Työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksessa saatujen tietojen osalta henkilötietoja ja muita erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja säilytettäisiin sellaisenaan vain niiden käyttötarkoituksen eli työpaikkaonnettomuuden tutkimuksen ja siitä laadittavan salassa pidettävän tutkintaraportin laatimisen ajan. Tämän jälkeen henkilötiedot sellaisenaan poistettaisiin. Tutkinnasta laadittu tutkintaraportti säilytettäisiin sen tarpeen mukaan, joten säilyttämisaika on edellä mainittua pidempi aihepiiri-kohtaisten yhteenvedojen laatimiseksi ja toiminnan tarkoitukseen perustuen. Työpaikkaonnettomuuksien tutkimuksen tarkoituksena on esittää suosituksia työturvallisuuden edistämiseksi ja tätä tehtävää erityisesti julkiset yhteenvedot suoritetuista tutkimuksista toteuttavat. Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteisenä tehtävänä jo nykyisin on työtapaturma- ja ammattitautilain mukainen 236 §:ssä säädetty tilasto- ja tutkimustoiminta, jonka mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on laatia työtapaturma- ja

ammattitautitilasto sekä työtapaturmien ja ammattitautien ehkäisyä edistäviä tutkimuksia ja selvityksiä ehkäisyn ja seurausten välisistä suhteista sekä selvityksiä vakuutusmaksujen ja työn aiheuttaman tapaturma- ja ammattitautiriskin välisestä yhteydestä. Tapaturmavakuutuskeskus voi tehdä myös muita työtapaturma- ja ammattitautilain toimeenpanon, seurannan ja kehittämisen edellyttämiä tutkimuksia ja laskelmia. Kun tutkintaraportin säilyttämiselle sellaisenaan ei ole enää tarvetta, tutkintaraportit anonymisoidisiin, jonka jälkeen ne eivät enää sisältäisi henkilötietoja ja anonymisoidut raportit voitaisiin säilyttää pysyvästi. Jo tapahtuneiden onnettomuuksien tiedot ovat muuttumattomia ja pysyvää anonymisoidujen raporttien, julkisten tutkintaselostusten ja julkisten yhteenvetojen pysyvä säilyttäminen on perusteltua myös siksi, että Tapaturmavakuutuskeskukselle säädettäisiin lakisääteinen tehtävä työpaikkaonnettomuuksien toteuttamisen ohella tehtyihin tutkintoihin perustuvien työturvallisuutta edistävien suositusten esittämiseksi. Työpaikkaonnettomuuksista on tarpeen myös laatia jo nykyisen Tapaturmavakuutuskeskuksen 236 §:n mukaisen lakisääteisen tilasto- ja tutkimustoiminnan mukaisesti yhteenvetoja yleisen edun vuoksi ja yleisen työturvallisuuden kehittämiseksi ja parantamiseksi.

4.1.2 Tekninen käyttöyhteys

Esityksessä ehdotetaan säädöshuollollisena toimenpiteenä ja tarpeettomina kumottaviksi työtapaturma- ja ammattitautilaista, maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaista, liikennevakuutuslaista ja potilasvakuutuslaista teknistä käyttöyhteyttä koskevat säännökset, koska teknisten rajapintojen käytöstä säädetään tiedonhallintalaissa, joka on yleislaki. Ehdotetulla sääntelyllä ei ole vaikutusta tiedonsaantioikeuksia koskevaan sääntelyyn.

4.1.3 Jakojärjestelmä

Esityksessä ehdotetaan, että vakuutuskeskusten vastuulla olevien vahinkojen korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannukset sekä vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta ja laiminlyöntimaksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset kohdistettaisiin jakojärjestelmään. Lisäksi potilasvakuutuslakiin ehdotetaan tehtäväksi muutos, joka yhdenmukaistaisi lain liikennevakuutuslain ja työtapaturma- ja ammattitautilain kanssa: muita tarpeellisia kuluja ei rahoitettaisi jakojärjestelmästä, kun korvauksia maksetaan vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:n mukaisesti.

Liikennevakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista aiheutuvat kustannuksiin luettaisiin myös 27 ja 28 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset. Näiden kulujen arviointi ja ennustaminen ei sinänsä ole vaikeaa. Tätä muutosta voidaan kuitenkin pitää johdonmukaisena, sillä vakuuttamattomien ajoneuvojen aiheuttamien vahinkojen kustannukset rahoitetaan jakojärjestelmän kautta ja toisaalta vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiltä perittävät maksut hyvitetään jakojärjestelmään.

Voimassa olevan työtapaturma- ja ammattitautilain 231 §:n 1 momentin luetteloon lisättäisiin vakuuttamattomassa työssä sattuneiden vahinkojen aiheuttamien kustannusten lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtäväksi säädetyin vakuuttamisvelvollisuuden valvonnan kulut, niin että valvontatehtävästä johtuvat kustannukset tulisivat myös rahoitettavaksi jakojärjestelmämaksulla. Vakuuttamattomassa työssä aiheutuneiden vahinkojen vahingonkorvaukset kirjataan jakojärjestelmään, ja toisaalta Tapaturmavakuutuskeskuksen valvontatoiminnan tuottoina syntyvät maksut (vakuutusmaksua vastaava maksu ja laiminlyöntimaksu) kohdistettaisiin jakojärjestelmään. Olisi johdonmukaista, että myös valvontatoiminnan kustannukset kohdistettaisiin jakojärjestelmään. Lisäksi jakojärjestelmällä maksettaviin kustannuksiin sisällytettäisiin Tapaturmavakuutuskeskuksen asuin- ja

oleskelupaikan vakuutuslaitoksena toimimisesta johtuvien tehtävien aiheuttamien kustannusten ohella myös sopimusjärjestelmään kuuluvan yhteyselimen tehtävistä aiheutuvat kustannukset.

Siinä, mitkä Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannuksista luettaisiin korvaustoiminnan hoitamisesta, vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta ja kansainvälisistä tehtävistä aiheutuviksi kustannuksiksi, noudatettaisiin aiheutumisperiaatetta. Korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia ovat muun muassa vahinkoilmoituksen rekisteröinti ja käsittely, korvausten selvittäminen, korvauspäätöksen laatiminen, korvausten maksaminen, kuntoutustoiminnan hoitaminen, korvauksiin liittyvien oikeustoimien hoitaminen, takautumisvaateiden hoitaminen sekä vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöneen työnantajan omavastuusuuden laskuttaminen maksetuista korvauksista.

Vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta aiheutuvia kustannuksia ovat muun muassa valvottavien tapausten tunnistamisen toimenpiteet, hakemuksen tekeminen Valtiokonttorille laiminlyöntiasiaissa sekä laskutuksen ja saatavien valvonnasta aiheutuvat toimenpiteet.

Kansainvälisten tehtävien hoitamisesta aiheutuvia kustannuksia ovat muun muassa sen selvittäminen, onko henkilöllä oikeus luontoisetuksiin sekä korvausten selvittäminen, korvauspäätöksen laatiminen, korvausten maksaminen, maksettujen korvausten takaisinperintä toimivaltaisista maista, yhteyslaitostehtävien hoitaminen, yhteyslaitosyhteistyö sekä EESSI-yhteistyö (Electronic Exchange of Social Security Information, sähköinen tietojenvaihtojärjestelmä).

Korvaustoiminnassa, vakuuttamisvelvollisuuden valvonnassa ja kansainvälisissä tehtävissä tarvittavien it-järjestelmien tuotantokäyttö ja kehittäminen luettaisiin myös kyseisiin kustannuksiin aiheutumisperiaatteen mukaisesti.

Voimassa olevan potilasvakuutuslain mukaan 48 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan jakojärjestelmällä katettavaan kustannuksiin kuuluu potilasvakuutuslain mukaan korvattavat vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitetut tarpeellisen sairaanhoidon kustannukset ja muut tarpeelliset kulut, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta. Pykälän 2 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin maininta muiden tarpeellisten kulujen sisällyttämisestä jakojärjestelmään. Muita tarpeellisia kuluja ovat hoitotuki, vaatelisä ja kohonneet kodinhoitokustannukset, jotka korvataan yleensä eläkkeen omaisesti kuukausittain maksettavalla vakiosuorituksella. Kustannusten varaaminen tehdään yleisesti perinteisin henkivakuutusmenetelmin, eikä niiden arvioiminen ennakolta ole erityisen vaikeaa. Näiden korvausten rahoittamiselle jakojärjestelmästä ei näin ole tarvetta. Muutoksella näiden kulujen rahoitus palautettaisiin samanlaiseksi kuin se oli ennen potilasvakuutuslain voimaantuloa vuoden 2021 alusta. Koska näiden kulujen rahoitus tapahtuu jakojärjestelmästä vasta yli yhdeksän vuoden kuluttua vahingon sattumisesta, ei tällaisia kuluja ole vielä rahoitettu jakojärjestelmästä. Muutoksen jälkeen potilasvakuutuksen jakojärjestelmä olisi tältä osin yhdenmukainen työtaturma- ja liikennevakuutuslakien kanssa.

4.1.4 Finanssivalvonnan tilastotutkimus

Työtaturma- ja ammattitautilain 234 §:ää ja liikennevakuutuslain 89 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettaviksi siten, että Finanssivalvonnan tulisi julkaista vähintään kolmen vuoden välein selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen ja liikennevakuutuksen toteutunut tulos vähintään viideltä edeltävältä kalenterivuodelta nykyisin vuosittain julkaistavan selvityksen sijaan. Muutos vastaisi sitä, mitä potilasvakuutuksen osalta on säädetty.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 166 §:ssä ja liikennevakuutuslain 20 §:ssä säädetään vakuutusmaksujen kohtuullisuudesta ja turvaavuudesta. Tilastotutkimusta voidaan pitää tärkeänä näiden periaatteiden toteutumisen seuraamisen kannalta. Vakuutusmaksujen kohtuullisuuden ja turvaavuuden kannalta on kuitenkin riittävää että työtapaturma- ja ammattitautivakuutusta ja liikennevakuutusta koskeva tilastotutkimus julkaistaan vähintään joka kolmas vuosi.

Finanssivalvonta valvoo vakuutusyhtiöitä riskiperusteisesti. Resursseja suunnataan kulloisenkin tarpeen mukaan sinne, missä ovat suurimmat riskit tai suurin vaikuttavuus. Tilastotutkimuksen julkaisuväliin ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi lakisääteistä vahinkovakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden raportointiin Finanssivalvonnalle tai niiden valvontaan. Ehdotettava sääntely ei estäisi Finanssivalvontaa julkaisemasta tilastotutkimusta laissa säädettyä useammin, jos Finanssivalvonta katsoo sen riskiperusteisen valvonnan kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

4.1.5 Muut työtapaturma- ja ammattitautilain muutokset

4.1.5.1 Määräaikainen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus

Ehdotetaan, että työtapaturma- ja ammattitautilaista poistettaisiin määräaikaisiin vakuutuksiin liittyvät säännökset tahallisten ja tahattomien laiminlyöntien ehkäisemiseksi ja työnantajien hallinnollisen taakan keventämiseksi. Lain voimaantulohetkellä voimassa olleet määräaikaiset vakuutukset pysyisivät voimassa määräajan loppuun. Jos vakuutettava työ edelleen jatkuisi määräajan päättymisen jälkeen, vakuutus tehtäisiin toistaiseksi voimassa olevaksi. Työtapaturma- ja ammattitautilain 156 §:n mukainen osavakuutus eli niin sanottu jaettu vakuutus olisi edelleen mahdollinen.

4.1.5.2 Vakuutusyhtiön maksuperusteiden hyväksyminen

Maksuperusteiden hyväksymisprosessin nopeuttamiseksi ja sääntelyn yhdenmukaistamiseksi ehdotetaan työtapaturma- ja ammattitautilaista kumottavaksi maksuperusteiden muodollinen hyväksymismenettely hallituskäsittelyssä. Muutoksen tavoitteena olisi vähentää ja yhdenmukaista sääntelyä. Riittävää olisi, että laissa todetaan yleisperiaate siitä, että vakuutusyhtiöllä on oltava vakuutusmaksujen laskuperusteet (maksuperusteet) ja että maksuperusteita sovelletaan yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Tämä myös vastaisi muuta vahinkovakuuttamista koskevaa sääntelyä eli sitä, mitä liikenne- ja potilasvakuutuslakien osalta on säädetty.

4.1.5.3 Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen tilastohistoria

Ehdotetaan, että työtapaturma- ja ammattitautilain tilastohistoriaa koskevasta säännöksestä poistettaisiin euromääräinen palkkasummaraja ja tilastohistorian toimitusaika lyhennettäisiin seitsemään päivään kaikissa vaiheissa. Lisäksi ehdotetaan tilastohistorian pyytämisen velvoittavuus poistettavaksi vakuutuksen siirryttyä.

4.1.5.4 Työnantajan korvausoikeuden poissulkeminen toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella

Sääntelyn selventämiseksi työtapaturma- ja ammattitautilain 187 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 momentti, jonka mukaan mitä 139 §:n 1 momentissa säädetään työnantajan oikeudesta ansionmenetyskorvaukseen, sovelletaan vain vapaa-ajan vakuutuksen ottaneeseen työnantajaan.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 187 §:n mukaan vapaaehtoiseen vakuutukseen sovelletaan pakollista vakuutusta koskevia säännöksiä, jollei jäljempänä kyseisessä laissa toisin säädetä. Siten vapaa-ajan vakuutukseen sovelletaan myös työtapaturma- ja ammattitautilain 139 §:n 1 momenttia, jonka mukaan ansionmenetykskorvaus maksetaan työnantajalle enintään samalta ajalta maksetun palkan määräisenä, jos työnantaja on maksanut vahingoittuneelle lain tai sopimuksen perusteella palkkaa samalta ajalta, jolta vakuutuslaitos on myöntänyt vahingoittuneelle ansionmenetykskorvausta. Työnantajalla tarkoitetaan tässä yhteydessä niin vakuutuksenottajaa kuin muuta toista työnantajaa. Toisin kuin pakollisessa vakuutuksessa vapaa-ajan vakuutuksesta maksettavassa ansionmenetykskorvauksessa ei työtapaturma- ja ammattitautilain 199 §:n 2 momentin mukaan oteta huomioon muun työnantajan työssä saatua työansiota. Koska ansionmenetykskorvaus ei perustu muun kuin vakuutetun työn ansioihin, ansionmenetykskorvausta ei tulisi maksaa mahdolliselle toiselle työnantajalle, joka on maksanut sairausajan palkkaa. Tämä todetaan nimenomaisesti työtapaturma- ja ammattitautilain hallituksen esityksen yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 277/2014 vp, s. 157). Näin on myös korvauskäytännössä toimittu. Vakuutusoikeus on eräässä toista lain säännöstä koskevassa ratkaisussaan (Vako 4429:2020) todennut että, kun lain vapaaehtoisia vakuutuksia koskevassa VI luvussa ei ollut säädetty poikkeusta pakolliseen vakuutukseen sovellettavasta säännöksestä, kyseistä säännöstä tuli soveltaa myös vapaa-ajan vakuutukseen. Koska 139 §:ssä on kyse muun työnantajan oikeudesta, sen rajoittamisesta tulisi säätää nimenomaisesti.

4.1.6 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain muutokset

4.1.6.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan varajäsenten määrä

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 3 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että varajäseniä lautakunnassa tulisi olla kahdenkymmenen kuuden varajäsenen sijaan riittävä määrä varajäseniä. Muutos vastaisi sitä, mitä varajäsenistä sosiaaliturva-asioiden, työeläkeasioiden ja tapaturma-asioiden muutoksenhakulautakuntien osalta on säädetty ja muutos turvaisi lautakunnan tarkoituksenmukaista toimintaa.

4.1.6.2 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan oikeus antaa ratkaisuja tiedoksi asiantuntijoilleen

Ehdotetaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 17 §:ää muutettavaksi siten, että liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalle säädettäisiin oikeus antaa ratkaisuja tiedoksi asiantuntijoilleen. Muutos vastaisi sitä, mitä potilasvakuutuslaissa on säädetty Potilasvakuutuskeskuksen osalta ja toteuttaisi lautakunnan velvollisuutta huolehtia ratkaisukäytännön yhtenäisyydestä sekä liikenne- ja potilasvahinkoja koskevan yleisen tiedonsaannin edistämistä tiedottamalla toiminnastaan ja ratkaisukäytännöstään.

4.1.7 Liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain muutokset

4.1.7.1 Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuosituksen hakemisen määräajan muuttaminen kuntoutusasioissa vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskevan direktiivin mukaiseksi

Vaihtoehtoista kuluttajariitojen ratkaisua koskevan direktiivin perusteella tehtäisiin muutos liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 16 §:n 4 momenttiin siten, että viittaus 1 momentissa mainittuun muutoksenhaku aikaan poistettaisiin ja 4 momenttiin lisättäisiin ratkaisusuosituksen hakemisen määräajaksi vuosi vakuutuslaitoksen päätöksen antamisesta. Muutos tehtäisiin, jotta ratkaisusuosituksen hakemisen määräaika liikenne- ja

potilasvahinkolautakunnalta vastaisi direktiivissä säädettyä vähintään vuoden ratkaisusuosituksen hakemisen määräaika.

4.1.7.2 Terminologian yhtenäistäminen liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain ja uuden vammaispalvelulain kesken

Uuden vammaispalvelulain perusteella tehtäisiin muutos liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 §:n 2 momentin 7 kohdan käsitteistön päivittämiseksi. Vaikeasti vammaiselle palveluasumisesta aiheutuvat lisäkustannukset muutettaisiin muotoon vammaiselle tuetusta asumisesta aiheutuvat lisäkustannukset. Muutoksen tarkoituksena on päivittää yhdenmukaistaa lain terminologia, eikä muutoksella ole tarkoitus muuttaa vakiintunutta liikennevakuutuksen korvauskäytäntöä.

4.1.8 Opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain muutokset

Opiskelutapaturmalain soveltamisalaan ehdotetaan lisättäväksi TUVA-koulutus, jotta TUVA-koulutuksessa tapahtuvat vammautumiset ja sairastumiset tulevat korvattavaksi nimenomaisesti opiskelutapaturmalain perusteella. TUVA-koulutuksen katsotaan sisältävän sellaista työpaikalla tapahtuvaa oppimista ja muita sisältöjä, että opiskelijatapaturmalain soveltamisalaan nimenomaisesti lisääminen on perusteltua.

Lisäksi opiskelutapaturmalain 1 ja 2 §:ään ehdotetaan tehtäväksi teknisiä korjauksia lakien nimikkeiden ja säädösnumeroiden päivityksistä johtuen. Muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa vakiintunutta opiskelutapaturmalain soveltamiskäytäntöä.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Ehdotuksen mahdolliset taloudelliset vaikutukset arvioidaan vähäisiksi. Työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan järjestämisestä Tapaturmavakuutuskeskukselle aiheutuvat taloudelliset kustannukset ovat vakiintuneet 2020-luvulla noin yhden henkilötyövuoden ja noin 20 000 euron tasolle. Lisäksi toimintaan liittyvä viestintä on edellyttänyt Tapaturmavakuutuskeskukselta noin 20 henkilötyöpäivän ja noin 20 000 euron resursseja. Vakuutuslaitoksista tutkintaryhmiin ja johtokuntaan nimettyjen asiantuntijoiden kustannuksista on aiheutunut vakuutuslaitoksille vähäisiä matkakustannuksia ja viranomaisille niin ikään hyvin vähäisiä kustannuksia tapauskohtaisten materiaalien toimittamisesta tutkintaryhmien käyttöön. Esitetyillä säännösmuutoksilla olisi jonkun verran, mutta ei merkittäviä vaikutuksia Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan vakiintuneisiin operatiivisiin prosesseihin. Näiden kustannusten lisäksi esitetyt säännösmuutokset tulisivat lisäämään vuositasolla säännöllisesti noin 35 henkilötyöpäivää ja noin 2 000 euroa Tapaturmavakuutuskeskuksen kustannuksia, sekä lisäksi toiminnan käynnistyessä kertaluonteisesti koulutuksen järjestämisestä aiheutuisivat noin 20–30 henkilötyöpäivän ja 20 000 euron lisäykset. Viestintään esitetyillä muutoksilla ei arvioida aiheutuvan kuin korkeintaan vähäisiä kustannuslisäyksiä. Muiden toimintaan osallistuvien tahojen osalta ei ole tunnistettavissa kustannusten lisäyksiä ehdotuksen johdosta.

Tutkinnoista laadittaisiin tutkintaryhmän toimesta salassa pidettävä tutkintaraportti, jonka lisäksi johtokunta voisi vielä päättää julkisen tutkintaselostuksen julkaisemisesta. Muutos tutkinnasta raportoimisesta lisäisi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijatyötä arviolta 1–2 henkilötyöpäivää tutkittavaa tapausta kohden, joka tarkoittaisi tapausmääristä riippuen noin 10 henkilötyöpäivää vuositason tasolla. Ehdotuksen mukaan Tapaturmavakuutuskeskus voisi laatia tutkinnoista aihepiiri-kohtaisia yhteenvetoja. Tällaisten yhteenvetojen säännöllinen laadinta lisäisi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijatyötä arviolta 20 henkilötyöpäivää vuositason tasolla.

Tutkintojen alan laajentamisesta maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattujen kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumiin sekä erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksiin ei olisi vaikutuksia toiminnan käytännön järjestelyihin eikä toimintaan kytkeytyvien tahojen rooleihin muutoin kuin sen osalta, että Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela osallistuisi toimintaan sekä tutkintaryhmissä että johtokunnassa. Laajennuksen myötä tutkintojen vuosittaiset lukumäärät kasvaisivat arviolta 1–5 tapauksella, minkä lisäksi alan erityiset olosuhteet huomioden olisi varauduttava erityisesti tämän alan tapauksia koskevan vuosittaisen yhteenvedon laadintaan. Nämä lisäykset olisi huomioitava myös toimintaan liittyvässä viestinnässä. Toiminnan laajentaminen lisäisi näin ollen Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijatyön määrää arviolta edellä esitettyjen vaikutusten lisäksi 40–100 henkilötyöpäivää vuodessa. Käytännön toiminnan suunnittelun kannalta olisi varauduttava noin 60 henkilötyöpäivän vuosittaiseen lisätyöhön ja 5 000 euron budjettivaraukseen viestinnän lisääntyneet työt huomioden.

Ehdotuksen mukainen Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävä huolehtia toimintaan osallistuvien tahojen ja asiantuntijoiden koulutuksesta ja koulutuksen järjestämisestä aiheuttaisi toiminnan käynnistämistä seuraavien 1–2 vuoden aikana kertaluonteisesti arviolta 20–30 henkilötyöpäivän lisäykset, jonka lisäksi on varauduttava koulutusten järjestelyistä aiheutuviin arviolta 20 000 euron kustannuksiin. Säännöllisiin jatkokoulutuksiin on jatkossa varattava arviolta 5 henkilötyöpäivää ja 2 000 euroa vuodessa.

Työmäärän lisäystä koskevien arvioiden lisäksi ehdotuksista ei ole tunnistettavissa merkittäviä välittömiä kustannusvaikutuksia. Tapaturmavakuutuskeskuksella on jo käytössä tietosuojan varmistavat järjestelmät tutkintatoiminnan kannalta välttämättömien salassa pidettävien tietojen ja asiakirjojen säilytykseen.

Jakojärjestelmä

Ehdotetuilla muutoksilla ei ole kustannusvaikutuksia vakuutusnottajille eikä olennaisesti myöskään vakuutusyhtiöille. Vakuutuskeskusten vastuulla olevien vahinkojen korvaustoiminnan hoitamisesta aiheutuvat kustannusten sekä vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta ja laiminlyöntimaksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvien kustannusten kohdistaminen jakojärjestelmään pienentäisi yhtiöiden toimintakuluja ja vakuutusmaksutuloa sekä kasvattaisi jakojärjestelmäkustannuksia ja jakojärjestelmämaksuja vastaavilla määrillä, työtaturmavakuutuksessa tämä määrä olisi noin 1 900 tuhatta euroa, liikennevakuutuksessa noin 2 800 tuhatta euroa ja potilasvakuutuksessa noin 50 tuhatta euroa vuositason tasolla. Lisäksi vain potilasvakuutuksen kohdalla jakojärjestelmään tehtävä muutos pienentäisi jakojärjestelmäkustannuksia noin 600–700 tuhatta euroa vuositason tasolla pitkällä aikavälillä. Jakojärjestelmäkustannukset olivat vuonna 2023 työtaturmavakuutuksessa noin 118 miljoonaa euroa (21 prosenttia suhteessa maksutuloon), liikennevakuutuksessa noin 101 miljoonaa euroa (13 prosenttia suhteessa maksutuloon) ja potilasvakuutuksessa noin 3,4

miljoonaa euroa (6,4 prosenttia suhteessa maksutuloon), joten ehdotettujen muutosten vaikutukset ovat varsin pieniä jakojärjestelmän kannalta.

4.2.2 Vaikutukset vakuutusyhtiöihin

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan liittyen tutkintaryhmiin nimettävien vakuutusyhtiöiden ja työmarkkinajärjestöjen asiantuntijoiden työtä saattaisi lisätä salassa pidettävän tutkintaraportin laadinta, johon liittyvää Tapaturmavakuutuskeskuksen osuutta käsiteltiin edellä. Vaikutus arvioidaan kuitenkin vähäiseksi, ja se täsmentyy vasta lain voimaan tulon myötä laadittavien tutkintatoiminnan toimintatapojen ja konkreettisten tutkintojen myötä.

Määräaikainen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus

Ehdotus selkeyttäisi vakuutuksen toimeenpanoa ja vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa ja toimeenpanon kustannuksia. Työnantajan vakuutusmaksun määrääminen tulorekisteristä saatujen palkkatietojen perusteella helpottuisi yhden vakuutustyyppin myötä. Ehdotus parantaisi vakuuttamisen prosessien yhteensopivuutta tulorekisterin käyttämisen kanssa ja lisäisi tulorekisterin hyödynnettävyyttä työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen hoitamisessa.

Määräaikaisten vakuutusten poistuminen edellyttäisi siirtymäajan lisäksi tiedottamista, jotta määräaikaista vakuutusta ei turhaan tehtäisi enää siirtymäajan loppuvaiheessa vaan reagoitaisiin jatkuvan vakuutuksen tarpeeseen. Tätä helpottaisi lakiehdotukseen sisältyvä siirtymäsäännös lain voimaan tullessa voimassaolleiden määräaikaisten vakuutusten osalta. Ehdotus edellyttäisi vakuutusyhtiöissä jonkin verran koulutus- ja tiedotustoimintaa, jotta muutos saataisiin oman henkilöstön ja asiamiesten tietoon.

Ehdotuksen johdosta vakuutusyhtiöt joutuisivat jonkin verran muuttamaan vakuutusprosessejaan ja tietojärjestelmiään, mistä aiheutuisi vähäisiä kertaluontoisia liiketaloudellisia ja hallinnollisia kustannuksia. Kokonaisuudessaan lainmuutoksen välittömät taloudelliset vaikutukset vakuutusyhtiöiden kustannuksiin olisivat vähäiset. Ehdotus vähentäisi työnantajan hallinnollista taakkaa, kun työnantajan ei tarvitsisi muistaa ilmoittaa vakuutusyhtiöille työn jatkumisesta yli suunnitellun määräajan ja vakuutuksen voimassaolon jatkamisesta. Ehdotus tukisi työnantajan vakuuttamisvelvollisuuden täyttämistä, kun vakuutuksen ottaminen olisi entistä selkeämpää ja helpompaa yhden vakuutustyyppin myötä.

Vakuutusyhtiön maksuperusteiden hyväksyminen

Ehdotus vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa ja toimeenpanon kustannuksia, kun vakuutusyhtiön ei tarvitsisi enää muodollisesti hyväksyttää laatimiaan maksuperusteita vakuutusyhtiön hallituksessa.

Ehdotus tehostaisi ja yhdenmukaistaisi vakuutusmaksujen maksuperusteiden laatimisprosessia vakuutusyhtiössä, kun missään vakuutusyhtiön toimeenpanemassa pakollisessa

vahinkovakuutuksessa maksuperusteita ei tarvitsisi hyväksyttävä hallituksessa. Tämä lisäisi pakollisten vakuutusjärjestelmien selkeyttä.

Työnantajan korvausoikeuden poissulkeminen toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella

Ehdotus selkeyttäisi vakuutuksen toimeenpanoa ja vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa. Ehdotus edistäisi vapaaehtoisesta vapaa-ajan vakuutuksen myyntiä ja markkinointia vakuutusyhtiössä. Ehdotus edellyttäisi vakuutusyhtiöissä jonkin verran koulutus- ja tiedotustoimintaa, jotta muutos saataisiin oman henkilöstön, asiamiesten ja asiakkaiden tietoon.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen tilastohistoria

Ehdotus parantaisi vakuutusyhtiön vakuutuksen myöntämistä koskevan vakuutustarjouksen riskivastaavuutta, kun tarjoustä tekevällä vakuutusyhtiöllä olisi entistä tasapuolisemmin ja useammin ilman vakuutuksenottajan palkkasummaan liittyvää rajaa käytössään standardoitu tilastotieto pakollisen vakuutuksen palkka-, vahinkotapahtuma- ja korvaustiedoista. Hinnoittelu olisi ehdotuksen myötä entistä turvaavampi ja riskivastaavampi ja vastaisi siten entistä paremmin lain asettamia vaatimuksia.

Ehdotus tehostaisi ja nopeuttaisi vakuutuksen siirtomenettelyprosessia, kun vakuutusyhtiöiden välillä tapahtuva tilastohistoriatiedon toimittamisaika lyhenisi niin vakuutuksen tarjousvaiheessa kuin myöhemmin vakuutusta siirrettäessä ja sen siirryttyä. Tilastohistoria toimitetaan vakuutusyhtiöiden välillä käyttäen sähköistä tiedonsiirtomenetelmää.

Ehdotus vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa, kun vakuutusyhtiöllä ei olisi enää velvollisuutta pyytää tilastohistoriatietoja vakuutuksen siirryttyä. Kun vakuutusyhtiö on pyytänyt tilastohistoriatiedot jo vakuutustarjousta laatiessaan, ei tarjousvaiheen ja siirtovaiheen välisenä aikana tapahtuneilla muutoksilla olisi olennaista vaikutusta vakuutuksen hinnoitteluun. Vakuutuksen siirtämisen jälkeen vakuutusyhtiö voi pyytää tilastohistoriatiedot tarpeen mukaan. Ehdotus lisäisi vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua, kun työnantajan olisi entistä helpompi vaihtaa vakuutusyhtiötä tehokkaamman vakuutuksen siirtomenettelyprosessin myötä.

Kokonaisuutena ehdotuksesta seuraava vakuutuksen siirtomenettelyprosessin tehostuminen vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa ja toimeenpanon kustannuksia.

Ehdotus tehostaisi vakuutuksen siirtämistä vakuutusyhtiöstä toiseen, kun työnantaja saisi vakuutusyhtiön laatiman tarjouksen entistä nopeammin tilastohistoriatiedon siirtyessä vakuutusyhtiöiden välillä aiempaa nopeammin toimitusajan lyhenemisen myötä. Ehdotus voisi lisätä työnantajan halukkuutta vaihtaa vakuutusyhtiötä tehokkaamman vakuutuksen siirtomenettelyprosessin myötä. Tämä olisi omiaan lisäämään vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua.

4.2.3 Vaikutukset vakuutettuihin työntekijöihin ja työnantajiin

Määräaikainen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus

Ehdotus parantaisi vakuutettujen työntekijöiden oikeusturvaa, kun vakuuttamisen laiminlyöntitilanteita aiheutuisi vähemmän. Toisaalta työntekijän työtapaturmasuoja ja oikeus korvaukseen on turvattu, koska Tapaturmavakuutuskeskus käsittelee korvausasian, jos

vahinkotapahtuma on sattunut vakuuttamattomassa työssä. Lakimuutos varmistaisi, että työtapaturman kustannukset kohdistuvat vakuuttamisvelvolliselle työnantajalle.

Ehdotus myös nopeuttaisi vakuutetulle työntekijälle sattuneen vahinkotapahtuman korvauskäsittelyä, kun vahinkotapahtumasta ilmoittaminen olisi helpompaa niin hoitolaitokselle kuin työnantajalle. Työntekijät olisivat useimmiten vakuutettu työnantajakohtaisesti yhdellä yleisvakuutuksella. Korvausasia voi tulla vireille vakuutusyhtiössä terveydenhuollon toimintayksikön toimittamalla hoidonaloitusilmoituksella tai hoitokäyntiä koskevalla potilasmerkinnät sisältävällä ilmoituksella. Vahinkotapahtumasta ilmoitetaan sille vakuutusyhtiölle, jossa työnantajan vakuutus oli vahinkotapahtuman sattuessa voimassa. Jos terveydenhuollon toimintayksiköllä ei olisi tiedossaan mainittua vakuutusyhtiötä, se voi kysyä sitä Tapaturmavakuutuskeskuksesta.

Ehdotus parantaisi työnantajan oikeusturvaa, kun tahattomia vakuuttamisvelvollisuuden laiminlyöntitilanteita ei pääsisi enää syntymään, jos työt ja urakat venyvät. Ehdotus ei lisäisi työnantajan vakuutusmaksukustannuksia, koska työnantaja voi ilmoittaa vakuutusyhtiölle työn teettämistä koskevista muutoksista kuten sen loppumisesta ja vakuuttamisvelvollisuuden päättymisestä jo tälläkin hetkellä jatkuvankin vakuutuksen osalta. Ilmoitus tulee tehdä viipymättä, viimeistään 30 päivän kuluessa työn teettämistä koskevista olennaisista muutoksista. Ilmoittamalla muutoksista viipymättä vakuutusyhtiölle työnantaja voisi varmistaa, että jatkuva vakuutus ei jää aiheetta voimaan vakuuttamisvelvollisuuden päättyessä.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toimeenpano on kilpailulainsäädännön alaista toimintaa. Kullakin vakuutusyhtiöllä on omat maksuperusteensa, joissa määrätään eri vakuutustyyppien vakuutusmaksujen laskuperusteet. Laki edellyttää, että maksu on riskivastaava ja palkkasumma on keskeisiä vakuutusmaksuun vaikuttavia tekijöitä. Ehdotuksella voi olla vakuutustyyppin vaihtumisen (määräaikaisen vakuutuksen sijaan jatkuva vakuutus) myötä vähäisiä vaikutuksia yksittäisen työnantajan vakuutusmaksuun.

Työnantajan korvausoikeuden poissulkeminen toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella

Ehdotuksella voisi olla myönteisiä vaikutuksia vakuutetulle työntekijälle maksettavaan korvaukseen. Vakuutettu työntekijä voisi saada vapaa-ajan tapaturmavakuutuksesta maksettavan ansionmenetykskorvauksen vähentämättömänä itselleen, koska sitä ei maksettaisi muulle työnantajalle sen maksamaa sairausajan palkkaa vasten.

Ehdotus selkeyttäisi vapaaehtoisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen luonnetta ja tarkoitusta sen ottaneelle työnantajalle tai sen ottamista harkitsevalle työnantajalle.

Ehdotuksella olisi yleisesti myönteisiä vaikutuksia vapaaehtoisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen ottaneisiin työnantajiin, koska ehdotus vahvistaisi vakuutuksen tarkoitusta ja tavoitetta siitä, että vakuutuksenottaja saa haettua vapaa-ajan tapaturman johdosta maksamansa sairausajan palkan takaisin vakuutuksesta ja siten vähennettyä sille työntekijän vapaa-ajan tapaturman johdosta aiheutuvia välittömiä kustannuksia. Työnantajan vapaaehtoisesti ottamaan täydentävään vakuutukseen ei kuulu pakolliseen työtapaturma- ja ammattitautivakuutukseen liittyvä elementti turvan tasaamisesta muiden työnantajien kesken siten, että ansionmenetykskorvauksessa otettaisiin huomioon kaikkien vahinkotapahtuman aikaisten työsuhteiden työansiot. Vapaa-ajan vakuutuksesta maksettavassa ansionmenetykskorvauksessa ei oteta huomioon vakuutetun työntekijän muista työsuhteista tai yrittäjätystä saamia ansioita. Vakuutus on aidosti täydentävä lisäturva.

Ehdotuksella olisi myönteisiä vaikutuksia vakuutuksen ottaneelle työnantajalle maksettavaan korvaukseen. Vapaaehtoisen vapaa-ajan tapaturmavakuutuksen ottanut työnantaja voisi saada vakuutuksesta takaisin kokonaan maksamansa sairausajan palkan, kun työnantajalle maksettavaa korvausta ei jaettaisi enää vakuutusnottajan ja muun työnantajan kesken heidän samalta ajanjaksolta maksamiensa palkkojen suhteessa.

Ehdotuksella voisi olla vähäisiä vaikutuksia muihin työnantajiin, kun he eivät voisi enää hakea maksamaansa sairausajan palkkaa takaisin sellaisen toisen työnantajan vapaaehtoisesta vapaa-ajan tapaturmavakuutuksesta, josta maksetaan korvausta muuhun työnantajaan työsuhteessa olevalle vakuutetulle työntekijälle. Tällainen tilanne voisi tulla vastaan esimerkiksi silloin, kun vakuutettu työntekijä vaihtaa työnantajaa vapaa-ajan tapaturman sattumisen jälkeen ja korvaukseen oikeuttavasta vammasta aiheutuu edelleen työkyvyttömyyttä, jonka johdosta tämä uusi työnantaja maksaa työntekijälle sairausajan palkkaa. Työnantaja ei voisi hakea sitä takaisin vakuutuksesta. Työnantaja voisi hakea sairausajan palkkaa takaisin esim. Kelalta sairausvakuutuksesta.

Työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen tilastohistoria

Ehdotus parantaisi työnantajan saaman vakuutustarjouksen ja maksaman vakuutusmaksun riskivastaavuutta, kun vakuutusyhtiön laatiessa vakuutuksen myöntämistä koskevaa tarjousta sen käytettävissä olisi standardoitu tieto pakollisen vakuutuksen palkka-, vahinkotapahtuma- ja korvaustiedoista ilman vakuutusnottajan palkkasummaan liittyvää rajaa. Tämä myös helpottaisi työnantajan päätöksentekoa vakuutusyhtiötä valittaessa sen saadessa paremmin omia vakuutustarpeitaan vastaavan vakuutustarjouksen ja tarpeelliset tiedot.

Ehdotus tehostaisi vakuutuksen siirtämistä vakuutusyhtiöstä toiseen, kun työnantaja saisi vakuutusyhtiön laatiman tarjouksen entistä nopeammin tilastohistoriatiedon siirtyessä vakuutusyhtiöiden välillä aiempaa nopeammin toimitusajan lyhenemisen myötä. Ehdotus voisi lisätä työnantajan halukkuutta vaihtaa vakuutusyhtiötä tehokkaamman vakuutuksen siirtomenettelyprosessin myötä. Tämä olisi omiaan lisäämään vakuutusyhtiöiden välistä kilpailua.

4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Säännöksillä vahvistettaisiin merkittävästi nykykäytännön mukaisen tutkintatoiminnan juridista pohjaa, mikä on nähtävä toiminnan jatkamisen kannalta välttämättömäksi. Ehdotus selkeyttäisi toimintaan osallistuvien tahojen rooleja ja vastuita sekä käytännön toimintaa koordinoivan Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeuksia tutkintoihin liittyen. Siten ehdotus lisäisi oikeusvarmuutta ja tiedonsaantioikeuksien kohteena olevien henkilöiden oikeusturvaa mahdollistaen käytännön tutkintatoiminnan toteuttamisen nykyistä yksiselitteisemmässä ja ennakoitavammassa toimintaympäristössä. Ehdotus mahdollistaisi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan jatkamisen, joka on merkittävin yhteiskunnallinen esityksen vaikutus.

Ehdotus työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan laajentamisesta maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattujen kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumien sekä erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksiin olisi merkittävä vaikutus tutkintatoiminnan yhteiskunnallisen vaikuttavuuden kannalta, koska kyseisiä onnettomuuksia ei ole tutkittu aiemmin säännöllisesti. Koska kyse on erityisen tapaturma-alttiista ja riskimielessä ainutlaatuisista työolosuhteista, maataloudessa tapahtuvien työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

olisi tärkeää vastaavien tapahtumien ehkäisemiseksi. Maatalouden töissä on kuitenkin myös samankaltaisuuksia teollisten töiden kanssa erityisesti teknologisten ratkaisujen osalta, joten tutkinnoilla olisi saavutettavissa merkittävästi uutta ymmärrystä työtaturmien syntymekanismeista ja työturvallisuuden kehittämistarpeista laajemminkin kuin maatalouden osalta.

Määräaikainen työtaturma- ja ammattitautivakuutus

Ehdotus vahvistaisi harmaan talouden torjuntaa varmistamalla, että työnantajan teettämä työ ja siitä maksettu palkka tulevat vakuutetuksi työtaturma- ja ammattitautilain edellyttämällä tavalla. Vakuuttamisvelvollisuuden kiertämiseksi tai vakuutusmaksun välttämiseksi vasta pitkän ajan kuluttua vakuutuksen päättymisestä maksetut ja tulorekisteriin ilmoitetut palkat eivät jäisi pakollisen vakuutuksen vakuutusmaksun ulkopuolelle.

4.2.5 Hallinnon keventäminen ja lakien soveltamisen ja toimeenpanon selkeyttäminen ja sujuvoittaminen

Useiden esityksessä ehdotettujen muutosten vaikutuksena on hallinnon keventyminen, lakien soveltamisen ja toimeenpanon selkeytyminen sekä sääntelyn yhdenmukaistuminen.

Määräaikaisen työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen poistamista ja yhtiön maksuperusteiden hyväksymisprosessin muuttamista koskevat ehdotukset keventäisivät menettelyä ja hallinnollista taakkaa vakuutusyhtiöissä. Määräaikaisen työtaturma- ja ammattitautivakuutuksen poistaminen selkeyttäisi vakuutuksen toimeenpanoa ja vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa ja vähentäisi toimeenpanon kustannuksia. Vakuutusyhtiön maksuperusteiden hyväksymisen muuttamista koskeva ehdotus lisäksi yhdenmukaistaisi sääntelyä. Ehdotus työnantajan korvausoikeuden poissulkemisesta toisen työnantajan vapaa-ajan vakuutuksen perusteella selkeyttäisi lain toimeenpanoa ja tulkintaa. Tilastohistoriaa koskeva ehdotus vähentäisi vakuutusyhtiön hallinnollista taakkaa sekä toimeenpanon kustannuksia, kun vakuutusyhtiöllä ei olisi enää velvollisuutta pyytää tilastohistoriatietoja vakuutuksen siirryttyä.

Finanssivalvonnan tilastotutkimusta koskeva ehdotus yhdenmukaistaisi menettelyä eri vakuutuslajien kesken. Vähintään joka kolmas vuosi julkaistava tilastotutkimus olisi riittävä lakisääteisen vahinkovakuutuksen vakuutusmaksujen kohtuullisuuden ja turvaavuuden seurannan kannalta. Tilastotutkimuksen julkaisuväliin ehdotetut muutokset eivät vaikuttaisi lakisääteistä vahinkovakuutusta harjoittavien vakuutusyhtiöiden raportointiin Finanssivalvonnalle tai niiden valvontaan. Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008) Finanssivalvonnan tehtäväksi on nimenomaisesti annettu koota ja määräajoin julkaista vertailukelpoisella tavalla tietoja finanssimarkkinoilla toimivien taloudellisesta asemasta sekä muuten edistää finanssipalveluja ja finanssimarkkinoiden toimintaa koskevan tietoaaineiston saatavuutta. Finanssivalvonta julkaiseekin säännöllisesti muun muassa teema-arvioita, selvityksiä ja valvottavatiedotteita ajankohtaisista aiheista toimintaympäristössä. Lisäksi Finanssivalvonta julkaisee verkkosivuillaan neljännesvuosittain vakuutusyhtiöiden vakavaraisuus-, kannattavuus- ja sijoitustietoja sekä vuosittain tilinpäätöstietoja ja vahinkovakuutusyhtiöiden vakuutusluokkakohtaisia tietoja. Finanssivalvonnan lisäksi lakisääteistä vahinkovakuutusta koskevaa tilastotietoa julkaisevat muun muassa Tapaturmavakuutuskeskus, Liikennevakuutuskeskus ja Finanssiala ry. Edellä mainitun perusteella voidaan arvioida, että ehdotus ei merkittäväällä tavalla heikentäisi tilastotiedon saatavuutta. Kun lakisääteisiä tilastotutkimuksia ei tehtäisi joka vuosi, se mahdollistaisi

tilastotutkimusten tekoon käytettyjen Finanssivalvonnan asiantuntijaresurssien suuntaamisen riskiperusteisemmin niinä vuosina, kun tilastotutkimusta ei tehdä.

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan varajäsenten määrää koskeva ehdotus sujuvoittaisi lautakunnan toimintaa ja resurssien käyttöä. Samoin toimeenpanoa selkeyttäisi opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain muutokset.

5 Lausuntopalaute

Luonnos hallituksen esitykseksi julkaistiin lausuntopalvelussa 20.6.2024 ja lausuntoaika oli 31.7.2024 asti. Lausuntoja annettiin yhteensä 14 kappaletta. Lausunnon antoivat Finanssivalvonta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, STTK ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, oikeusministeriö, Akava ry, Etelä-, Itä-, Lounais-, Länsi- ja Sisä- sekä Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela, Aivovammaliitto ry, Onnettomuustutkintainstituutti, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Tapaturmavakuutuskeskus ja tietosuojavaltuutettu.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta yleisesti

Tapaturmavakuutuskeskus, EK, STTK, Akava, SAK, Mela, MTK, Aivovammaliitto, aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ja Onnettomuustutkintainstituutti ilmoittivat kannattavansa esityksen päätavoitetta eli työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan säätämistä lakiin. Tapaturmavakuutuskeskus esitti lähinnä teknisiä täsmennys- ja korjausehdotuksia, jotka on otettu huomioon esityksen jatkovalmistelussa.

Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet esittivät lausunnossaan huolensa mahdollisesti työsuojeluviranomaiselle lisääntyvästä hallinnollisesta taakasta, jos työpaikkaonnettomuuksien toiminta lakiin säätämisen myötä laajenisi nykyisestä toiminnasta. Esityksen perusteluja on tältä osin täsmennetty niin, että esityksestä kävisi selkeämmin ilmi, että tarkoituksena on turvata nykyisen toiminnan lainsäädännöllistä pohjaa eikä tarkoituksena ole lisätä toimijoiden tehtäviä tai hallinnollista taakkaa.

Aivovammaliitto huomautti lausunnossaan, että Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijoista vähintäänkin osa tulisi olla vakuutusyhtiöistä riippumattomia tapaturmassa olleen henkilön tai hänen läheistensä oikeusturvan kannalta. Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan jäsenillä ei tule olla sidonnaisuuksia esimerkiksi vakuutusyhtiöihin, että käytetyn termistön on oltava linjassa vammaispalvelulain kanssa. Aivovammaliitto ilmeisesti viittasi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijoilla työpaikkaonnettomuuden tutkinnassa mukana olevaan Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijaan. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tarkoituksena on tutkia työpaikkaonnettomuuksia eikä ratkaista korvaus- tai etuusasioita tai antaa suosituksia, kuten lausunnossa viitattu liikenne- ja potilasvahinkolautakunta tekee. Lautakunnat käsittelevät korvausasioita ensimmäisinä muutoksenhakuasteina tai suosituksia antavina tahoina. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa ei ole kyse ratkaisu- tai muutoksenhakutoiminnasta, vaan työpaikalla sattuneen onnettomuuden tutkimisesta, johon ei liity päätös- tai ratkaisuasiaa. Tutkintaa tehdään työturvallisuuden edistämiseksi ja vastaavien onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

MTK esitti maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin esitetyn säännöksen täsmentämistä sen osalta, jotta sääntelyssä huomioidaan maatilojen yritystoiminnan

vaatimukset. MTK huomautti, että maatilalla tehtävän tutkinnan rajaaminen säädösten perinteisen työpaikan käsitteen myötä ei huomioi maatalousyrityksen erityispiirteitä, joita ovat esimerkiksi kotieläintiloilla terveysturvallisuuteen liittyvät asiat. Perheviljelmiin pohjautuvan maataloustuotannon erityispiirteitä on myös, että maatilalla koti sijaitsee usein tilakeskuksen yhteydessä samassa pihapiirissä. MTK katsoo, että sääntelyssä tulisi käydä ilmi, että tilalla voi vierailulla vain kyseiseen työpaikkaonnettomuuden tutkintaan nimetyt henkilöt vain kyseisen tutkinnan edellyttämässä puitteissa. Esityksen perusteluja on tarkennettu sen osalta, että onnettomuuspaikoilla voivat vierailulla vain TOT-tutkintaryhmään nimetyt jäsenet.

Työpaikkaonnettomuuksien johtokunta ja tutkintaryhmät

STTK ja SAK korostavat lausunnoissaan, ettei TOT-tutkintaryhmään pääsyn edellytyksenä voi yksittäisen henkilön kohdalla kaikki perusteluissa mainitut vaatimukset tutkintaryhmän kokoonpanon osalta. Tutkintaryhmään tulisi STTK:n ja SAK:n näkemyksen mukaan valita jäsenet niin, että riittävä osaaminen varmistetaan tapauskohtaisesti koko tutkintaryhmän osalta yhteisesti. Kuten STTK toteaaakin, perusteluiden ilmauksella ”tulisi kokonaisuudessaan olla riittävä osaaminen” tarkoitetaan sitä, että perusteluissa esitettyjen osaamisvaatimusten ei tarvitse kaikilta osin täytyä yksittäisen tutkintaryhmän jäsenen osalta, vaan kokonaisuudessaan tutkintaryhmän tulee pitää sisällään perusteluissa kuvattu osaaminen. Myös JHL toi esiin saman omassa lausunnossaan ja esitti, että lisäksi perusteluja tulisi täydentää siten, että tutkintaryhmässä tulisi olla myös käytännön osaaminen ja kokemus tutkinnan toimialan työstä, työympäristöstä ja toimintatavoista, jotta voidaan varmistua siitä, että tutkintaryhmällä on tosiasialliset mahdollisuudet muodostaa käsitys onnettomuuteen johtaneesta tapahtumakulusta. Tämän toi lausunnossaan esiin myös SAK. Perusteluissa asia on kuvatulla tavalla mainittu ja sillä tarkoitetaan nimenomaisesti sitä, ettei perusteluissa esitettyjen osaamisvaatimusten tarvitse täytyä yksittäisen tutkintaryhmän jäsenen osalta, vaan kokonaisuudessaan tutkintaryhmän tulee pitää sisällään perusteluissa kuvattu osaaminen. Perusteluja on tältä osin edelleen täydennetty jatkovalmistelussa.

MTK esitti lausunnossaan, että TOT-johtokunnassa tulisi olla maatalousyrittäjien työskentelyolosuhteita tunteva henkilö esimerkiksi MTK:n esityksestä. Esityksen mukaisesti maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela olisi mukana TOT-johtokunnassa sekä Melan edustaja olisi asiantuntija paikalla aina tutkittavan onnettomuuden koskiessa Melan vakuutettuja eli maatalousyrittäjiä tai apurahansaajia.

Tiedonsaanti työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa

Luonnoksessa ehdotetuista tiedonsaantioikeuksista SAK ja JHL totesivat pitävänsä erityisten henkilötietoryhmien tiedonsaantia liian laajana työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan toteuttamiseksi. SAK ja JHL esittivät, että tiedonsaanti rajattaisiin kuolemansyynselvityksestä ilmeneviin tietoihin, joita tutkinnan kannalta voidaan pitää välttämättöminä. Onnettomuustutkintainstituutti puolestaan totesi, että liikenneonnettomuuksien tutkinnasta saadun kokemuksen perusteella tutkinnalle tärkeitä terveystietoja voi löytyä myös muista lähteistä kuin kuolinsyytödistuksista. Onnettomuustutkintainstituutti näkee tärkeänä varmistaa se, että työtapaturmien tutkinnassa terveydentilan selvittämiseksi voitaisiin hyödyntää myös muita potilasasiakirjoja kuin kuolinsyytödistuksia. Muiden potilasasiakirjojen hyödyntämismahdollisuus on tärkeää varsinkin, kun tutkitaan muita kuin kuolemaan johtaneita tapaturmia. Esityksen perusteluja ja ehdotettuja säännöksiä on tarkennettu tältä osin siten, että tiedonsaantia erityisten henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen osalta on edelleen täsmennetty. Huomionarvoista on, että erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen käsittely tutkinnassa on välttämätöntä, eikä tiedonsaantia voida rajata erityisten henkilötietoryhmiin kuuluvien

tietojen ulkopuolelle. Kuolemansyynselvityksestä ilmenevät tutkinnalle välttämättömät tiedot ovat erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja, kuten henkilön terveydentila, mahdollinen sairaus, työkyky onnettomuushetkellä ja muut vastaavat tiedot.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos Mela totesi lausunnossaan, että maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 147 §:n mukaan Melan lakisääteisenä tehtävänä on myös maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelelun edistäminen muun muassa koulutuksia järjestämällä ja tiedottamalla. Melan olisi tärkeää voida hyödyntää kaikkia työpaikkaonnettomuustutkintaan liittyviä yksityiskohtaisia tietoja Melan asiakkaille suuntaamassa työturvallisuustoiminnassa. Tietoja hyödynnettäisiin yleisessä neuvontatyössä ja työturvallisuustoiminnan suunnittelussa. Mela esittikin, että ehdotettuun maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 154 a §:ään lisättäisiin säännös, jonka mukaan mainitun lain 147 §:n mukaisen tehtävän hoitamista varten Melalla olisi oikeus saada työtaturma- ja ammattitautilain 236 a §:ssä työpaikkaonnettomuuden tutkintaan liittyvät muutkin kuin julkisessa tutkintaselostuksessa ilmenevät tiedot niistä työpaikkaonnettomuuksista, jotka ovat sattuneet maatalousyrittäjille tai apurahansaajille. Tämä olisi Melan osalta perusteltua, koska maatalous on erityisen tapaturma-altis ala, jossa maatalousyrittäjille sattuu vuosittain kuolemaan johtaneita onnettomuuksia ja Melalla on työturvallisuustoimintaan liittyvä lakisääteinen tehtävä, jota ei ole muilla vakuutuslaitoksilla. Melan esitys on huomioitu esityksen jatkovalmistelussa lisäämällä ehdotettuun 154 a §:ään Melalle tiedonsaantioikeus TOT-tutkintaryhmän laatimaan salassa pidettävään tutkintaraporttiin maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain 147 §:n mukaisen tehtävän hoitamista varten.

Oikeusministeriö ja tietosuojavaltuutettu totesivat lausunnoissaan, että jatkovalmistelussa olisi vielä selvennettävä kansallisen liikkumavaran käyttöä sekä varmistettava, että esitysluonnoksessa huolehditaan asianmukaisesti tietosuoja-asetuksen 9 artiklan ja 89 artiklan reunaehdoista, ennen muuta asianmukaisista suojatoimista. Oikeusministeriö totesi, että kansallisesta liikkumavaraa tulee tehdä selkoa säännöskohtaisesti. Oikeusministeriön mukaan jatkovalmistelussa esitysluonnokseen tulisi henkilötietojen suojan näkökulmasta sisällyttää myös sääätämisyjärjestysperustelut, sillä ehdotus on oikeusministeriön arvion mukaan merkityksellinen perustuslain 10 §:n 1 momentissa sekä Euroopan perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvattu henkilötietojen suojan näkökulmasta. Esityksen jatkovalmistelussa on selvennetty kansallisen liikkumavaran käyttöä säännöskohtaisesti, tarkennettu asianmukaisia suojatoimia ja sisällytetty oma kappaleensa sääätämisyjärjestysperusteluista.

Oikeusministeriö totesi lisäksi, että hallituksen esityksessä tulee tehdä tarkemmin selkoa siitä, minkälaisista henkilötiedoista ehdotetun sääntelyn soveltamisalalla on kyse. Säännösehdotuksia ja niitä koskevia säännöskohtaisia perusteluja tulisi tältä osin täsmentää jatkovalmistelussa. Sekä esityksen työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskevia säännöksiä että säännöskohtaisia perusteluja on tältä osin täydennetty.

Tietosuojavaltuutettu totesi lausunnossaan, että tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan j alakohdan soveltumista käsittelyperusteeksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa ei ole esitysluonnoksessa perusteltu sen tarkemmin, kuin todettu käsittelyperusteeksi soveltuvan yleisen edun mukainen arkistointitarkoitus taikka tieteellinen ja historiallinen tutkimustarkoitus tai tilastollinen tarkoitus, koska työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan katsotaan perustuvan ja sen tausta on Tapaturmavakuutuskeskuksen tilasto- ja tutkimustoiminnassa. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi esittää tarkemmat perustelut sanotun artiklakohdan soveltumiselle. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti huomiota myös siihen, että kaikkea tutkimustoimintaa ei voi lähtökohtaisesti katsoa sellaiseksi, että tietosuoja-asetuksen tieteellistä tutkimusta koskevat erityiset käsittelysäännökset ja poikkeukset tulevat sovellettavaksi. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan käsittelyperustetta on esityksen jatkovalmistelussa muutettu koskemaan 9 artiklan 2

kohdan g alakohtaa, jonka mukaan käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä unionin oikeuden tai jäsenvaltion lainsäädännön nojalla. Esityksen perusteluja on tältä osin muutettu ja täydennetty.

Oikeusministeriö huomioi lausunnossaan myös, että työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan rekisterinpitäjyydestä säätäminen on esityksessä epäselvä. Myös tietosuojavaltuutettu toi saman esiin omassa lausunnossaan. Esityksen jatkovalmistelussa on perusteluista poistettu epäselvät viittaukset rekisterinpitäjistä säätämiseen. Rekisterinpitäjänä toimii Tapaturmavakuutuskeskus, mutta rekisterinpitäjistä ei tässä tapauksessa ole tarvetta säätää erikseen työtapaturma- ja ammattitautilaissa.

Oikeusministeriö huomautti, että esitysluonnos jättää erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen säilytysajan verrattain väljäksi ja voisi mahdollistaa myös kyseisten tietojen pysyvän säilyttämisen. Jatkovalmistelussa säilytysaikasäännöksiä tulisi arvioida uudestaan suhteessa tietosuoja-asetuksen 9 artiklan ja 89 artiklan edellyttämiin suojatoimiin, ja varmistaa, ettei erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja säilytetä pidempään kuin se on käyttötarkoitusten kannalta tarpeen. Tietosuojavaltuutettu kiinnitti myös huomiota esitetyn lakiehdotuksen sanamuotoon, joka on siten yleinen, että se voisi mahdollistaa tietojen säilytyksen jopa pysyvästi. Ehdotettua sääntelyä tietojen säilyttämisen tarpeen arvioimiseksi tulisi täsmentää. Tietojen säilyttämistä koskevaa ehdotusta on esityksessä muutettu lausuntopalautteen perusteella tietosuoja-asetuksen yleissääntelyn mukaiseksi.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös siihen, että perusteluista jää epäselväksi, onko tarkoituksena, että tutkintaselostukset sisältäisivät henkilötietoja ja olisivatko niistä laaditut yhteenvedot anonymisoituja, vai onko tarkoituksena, ettei kumpikaan sisällä henkilötietoja. Oikeusministeriö kiinnitti huomiota myös siihen, ettei säännösehdoituksessa ole mainittu lainkaan yhteenvedoja. Esityksen perusteluja on tarkennettu niin, että perusteluista ja ehdotetuista säännöksistä käy selkeämmin ilmi, että tutkintaselostukset sekä laaditut yhteenvedot olisivat julkisia, eivätkä sisältäisi henkilötietoja, kuten TOT-tutkintaryhmien laatimat salassa pidettävät tutkintaraportit. Lisäksi ehdotettuun uuteen 236 a §:ään on lisätty maininta siitä, että Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus laatia työpaikkaonnettomuuksista yhteenvedoja yleisen työturvallisuuden kehittämiseksi.

Finanssivalvonnan tilastotutkimus

Finanssivalvonta lausui kannattavansa ehdotettua työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen sekä liikennevakuutuksen tilastotutkimusten julkaisuvälin pidentämistä kolmeen vuoteen.

STTK, SAK ja JHL puolestaan katsoivat, että selvitys tulisi julkaista voimassa olevan sääntelyn edellyttämällä tavalla vuosittain myös jatkossa, eli julkaisuväliä ei tulisi pidentää. STTK totesi lausunnossaan, että työelämään vaikuttavat muutokset ovat nykyisin suhteellisen nopeita, kuten korona-aikana huomattiin, ja biologiset haitat tulevat ennusteiden mukaan lisääntymään. Tilastotiedon tuottamista ja sen hyödyntämismahdollisuuksia pitäisi tukea myös jatkossa. JHL ja SAK totesivat, että ottaen huomioon, että tilastotutkimus on tärkeää työtapaturma- ja ammattitautilain vakuutusmaksujen kohtuullisuuden ja turvaavuuden periaatteiden toteutumisen seuraamisen kannalta, ja että tämän vakuutuslajin toimintaympäristössä voi tapahtua nopeitakin muutoksia, kuten Covid 19 -pandemia osoitti, ei pelkästään hallinnollisen taakan vähentämisen perusteella pitäisi luopua järjestelmän rahoituksen, kestävyiden ja vakuutettujen saatavia turvaavien periaatteiden noudattamisesta. Lausunnoissa on perusteltu nykytilan mukaista vuosittaista tilastotutkimuksen julkaisemista toimintaympäristön nopeilla muutoksilla viitaten Covid 19 -pandemiaan. Tilastotutkimukset esittävät julkaisuhetkellä noin

vuoden vanhaa tilannetta, eli tutkimukset eivät juurikaan palvele tällaisten nopeiden toimintaympäristön muutosten havainnollistamista. Esimerkiksi loppuvuonna 2023 julkaistu tilastotutkimus sisältää vakuutusyhtiöiden tuloksen vuosilta 2018–2022.

Finanssivalvonta julkaisee teema-arvioita, selvityksiä ja valvottavatiedotteita ajankohtaisista aiheista toimintaympäristössä. Lisäksi Finanssivalvonta julkaisee verkkosivuillaan säännöllisesti vahinkovakuutusyhtiöiden toimintaa kuvaavaa valvontatietoa, kuten esimerkiksi tilinpäätöstietoja sekä vakavaraisuus- ja kannattavuustietoja. Kun lakisääteisiä tilastotutkimuksia ei tehtäisi joka vuosi, se mahdollistaisi tilastotutkimusten tekoon käytettyjen Finanssivalvonnan asiantuntijaresurssien suuntaamisen riskiperusteisemmin niinä vuosina, kun tilastotutkimusta ei tehtäisi. Finanssivalvonta voisi kuitenkin edelleen julkaista tilastotutkimusta laissa säädettyä useammin, jos se katsoisi sen tarkoituksenmukaiseksi jostakin toimintaympäristöön tai markkinatilanteeseen liittyvästä syystä. Hallituksen esityksen perusteluita on tältä osin täsmennetty.

6 Säännöskohtaiset perustelut

6.1 Työtapaturma- ja ammattitautilaki

158 §. *Vakuutuksen voimassaolo.* Pykälässä säädetään jatkuvasta ja määräaikaisesta vakuutuksesta. Pykälän otsikosta poistettaisiin maininta määräaikaisesta ja jatkuvasta vakuutuksesta eli otsikko muutettaisiin muotoon vakuutuksen voimassaolo. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta jatkuvasta vakuutuksesta. Määräaikaista vakuutusta koskeva pykälän 2 momentti kumottaisiin.

160 §. *Vakuutuksenottajan ilmoitusvelvollisuus vakuutuksen voimassa ollessa ja päättyessä.* Pykälän 3 momentissa säädetään vakuutuksenottajan ilmoitusvelvollisuudesta koskien määräaikaisen vakuutuksen päättymistä. Pykälän 3 momentti kumottaisiin 158 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavasti.

162 §. *Vakuutuksen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön.* Pykälässä säädetään jatkuvan vakuutuksen siirtämisestä toiseen vakuutusyhtiöön. Pykälän otsikosta poistettaisiin maininta jatkuvasta vakuutuksesta eli pykälän otsikko muutettaisiin muotoon vakuutuksen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta jatkuvasta vakuutuksesta 158 §:ään ehdotettuja muutoksia vastaavasti.

166 §. *Vakuutusyhtiön maksuperusteet.* Pykälässä säädetään vakuutusyhtiön maksuperusteista. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siitä poistettaisiin maininta yhtiön hallituksen hyväksymisestä.

167 §. *Tilastohistoria.* Pykälässä säädetään tilastohistoriasta. Pykälän 1 momentista poistettaisiin maininta euromääräisestä palkkasummarajasta. Pykälän 1–3 momentteja muutettaisiin siten, että neljäntoista päivän toimitusajat lyhennettäisiin seitsemään päivään. Pykälän 3 momenttia muutettaisiin siten, että yhtiöllä ei olisi enää velvoitetta pyytää tilastohistoriaa. Lisäksi pykälän 3 momentista poistettaisiin sana ”viipymättä”.

187 §. *Vapaaehtoiset työajan ja vapaa-ajan vakuutukset.* Pykälässä säädetään vapaaehtoisista vakuutuksista, joita ovat työajan vapaaehtoinen työtapaturma- ja ammattitautivakuutus sekä vapaa-ajan vapaaehtoinen tapaturmavakuutus. Pykälän 2 momentin mukaan vapaaehtoiseen vakuutukseen sovelletaan pakollista vakuutusta koskevia säännöksiä, jollei laissa toisin säädetä. Sääntelyn selventämiseksi pykälään lisättäisiin uusi 4 momentti, jonka mukaan mitä 139 §:n 1

momentissa säädetään työnantajan oikeudesta ansionmenetykskorvaukseen, sovelletaan vain vapaa-ajan vakuutuksen ottaneeseen työnantajaan.

209 §. Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävät. Työtapaturma- ja ammattitautilain 209 §:n 3 momentin luetteloon Tapaturmavakuutuskeskuksen lakiin perustuvista tehtävistä lisättäisiin kohtaan 13 jo olemassa olevan 236 §:n mukaisen tilasto- ja tutkimustoiminnan lisäksi uuden 236 a §:n mukainen työpaikkaonnettomuuksien tutkinta.

213 §. Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattaminen. Pykälän 1 momentissa säädetään tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattamisesta. Pykälän mukaan jäsenvakuutusyhtiöt, Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ovat velvollisia suorittamaan vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle maksun Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattamiseksi. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi niin, että toimintakustannuksilla tarkoitettaisiin muita kuin 231 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavia Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannuksia.

231 §. Jakojärjestelmä. Pykälän 1 momentissa säädetään jakojärjestelmällä katettavista kustannuksista. Voimassa olevan lain mukaan pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan jakojärjestelmällä katettaviin kustannuksiin kuuluvat vakuuttamattomassa työssä sattuneista vahinkotapahtumista aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiltä perittävää vakuutusmaksua vastaavaa maksua ja laiminlyöntimaksua (183 §) sekä vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneen työnantajan omavastuu (184 §). Pykälän 1 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kustannuksiin luettaisiin myös vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta aiheutuvat kustannukset.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan jakojärjestelmällä katettaviin kustannuksiin kuuluu Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuvista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen tehtävistä aiheutuneet kustannukset. Tätä kohtaa ehdotetaan täydennettäväksi Tapaturmavakuutuskeskuksen EU:n sosiaaliturva-asetusten ja Suomea sitovan sosiaaliturvasopimuksen tarkoittaman yhteyselimen tehtävällä, jolloin muotoilu saadaan yhdenmukaiseksi 209 §:n 3 momentin 15 kohdan kanssa.

234 §. Tilastotutkimus. Pykälässä säädetään Finanssivalvonnan tilastotutkimuksesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finanssivalvonnan tulisi julkaista vähintään kolmen vuoden välein selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen toteutunut tulos vähintään viideltä edeltävältä kalenterivuodelta nykyisen vuosittain julkaistavan selvityksen sijaan. Ehdotettava sääntely ei estäisi Finanssivalvontaa tekemästä tutkimusta laissa säädettyä useammin, jos se katsoo tutkimuksen esimerkiksi toimintaympäristöön tai markkinatilanteeseen liittyvästä syystä tarpeelliseksi.

236 a §. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta. Työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisättäisiin uusi säännös, jossa säädettäisiin työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta.

Pykälän 1 momentissa työpaikkaonnettomuuksien tutkinta kytkettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilaissa määriteltyihin vahinkotapahtumiin. Tutkinnan lähtökohtana olisi kuolemaan johtaneiden työtapaturma- ja ammattitautilain soveltamisalaan kuuluvien työssä ja työntekopaikan alueella (21–22 §) palkansaajille sattuneiden tapaturmien tutkinta. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella voitaisiin päättää myös muiden kuin kuolemaan johtaneiden työssä ja työntekopaikan alueella sattuneiden sekä työtapaturma- ja ammattitautilain 23–25 §:n mukaisten tapaturmien ja 26 §:n mukaisten ammattitautien

tutkintaan ottamisesta. Tutkintaan voidaan ottaa myös vapaaehtoisen työtaturma- ja ammattitautilain työajan vakuutuksen ottaneille yrittäjille sattuneita 21–26 §:n mukaisia vahinkotapauksia.

Tutkintaan otettaisiin tapauksia erillisen harkinnan mukaan, eikä tarkoitus olisi tutkia kaikkien sattuneiden vahinkotapahtumien syitä. Arvioitaessa yksittäisen tapauksen tutkintaan ottamisen perusteita kiinnitettäisiin huomiota tapauksen vakavuuden ja laadun lisäksi erityisesti siihen, onko tutkinnalla saavutettavissa merkittävää ja hyödyllistä lisätietoa vastaavan kaltaisten onnettomuuksien ennalta ehkäisemiseksi sekä yleisen työturvallisuuden edistämiseksi. Tutkintaan tulisi ottaa erityisesti tapauksia, jotka edustavat uusia riskejä tai kasvualoja sekä tapauksia, jotka olisivat voineet johtaa suuronnettomuuteen ja tapauksia, joita ei tutkita muiden tahojen toimesta ainakaan riittävän kattavasti.

Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksella olisi yleistoimivalta johtaa Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoimintaa. Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkintatehtävä rinnastuisi muihin Tapaturmavakuutuskeskuksen laissa määriteltyihin tehtäviin ja sen kustannukset katettaisiin kuten muutkin Tapaturmavakuutuskeskuksen kustannukset.

Pykälän 2 momentissa Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtäväksi säädettäisiin myös työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan yleinen järjestäminen, viestintä, kehittäminen sekä siihen liittyvä koulutus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että työpaikkaonnettomuuksien tutkintaryhmä laatisi salassa pidettävän tutkintaraportin, joka sisältäisi selostuksen onnettomuuden kulusta, onnettomuuteen johtaneista tekijöistä ja onnettomuuden seurauksista sekä suositukset sellaisiksi toimenpiteiksi, jotka ovat tarpeen uusien onnettomuuksien ja vaaratilanteiden ehkäisemiseksi ja vahinkojen torjumiseksi. Lisäksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta voisi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä päättää julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa. Tutkintaselostuksen laatimisessa hyödynnettäisiin yksittäisen tutkinnan tutkintaraportteja, mutta tutkintaselostukset laadittaisiin julkisiksi ja niin, ettei mitään esitettyä olisi mahdollista yhdistää yksittäisiin tapauksiin, eikä niihin sisältyisi henkilötietoja eikä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi lisäksi oikeus käyttää työpaikkaonnettomuuden tutkinnassa saatuja tietoja myös 236 §:n mukaisen tutkimustoiminnan mukaisissa analyyseissä ja yhteenvedoissa. Myöskään yhteenvedot eivät sisältäisi henkilötietoja eikä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus käsitellä työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan tarkoituksiin välttämättömiä henkilötietoja ja tietosuojasetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Ehdotettava uusi säännös muodostaisi tietosuojasetuksen edellyttämän perusteen Tapaturmavakuutuskeskukselle käsitellä henkilötietoja työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa. Tiedonsaannista säädettäisiin tarkemmin lain 259 §:ssä.

Pykälän 5 momentissa säädettäisiin siitä, että Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä olisi myös tutkia maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattuja kuolemaan johtaneita vahinkotapahtumia sekä erityisen vakavia työpaikkaonnettomuuksia siten kuin maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain uudessa asiasa koskevassa 154 a §:ssä ehdotetaan säädettäväksi.

236 b §. *Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta.* Työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisättäisiin uusi säännös työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunnasta. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että Tapaturmavakuutuskeskuksen hallitus asettaisi työpaikkaonnettomuuksien johtokunnan. Lisäksi momentissa säädettäisiin johtokunnan tehtävistä. Johtokunnan tehtävänä olisi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan yleinen johtaminen Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksen antamien tutkinnan linjausten pohjalta. Johtokunnan tehtäviin kuuluisi muun muassa seurata vakavien vahinkojen tilanteen kehittymistä, ottaa kantaa erilaisten yhteenvetojen tekemisen ja viestinnän tarpeeseen, linjata tutkimustoiminnan käytäntöjä ja valvoa yleisesti tutkintojen etenemistä. Johtokunta päättäisi yksittäisiä työpaikkaonnettomuuksia koskevien tutkintojen aloittamisesta, tutkintaa tekevän tutkintaryhmän kokoonpanosta ja julkisen tutkintaselostuksen sisällön hyväksymisestä sekä selostuksen julkaisemisesta johtokunnan esittelijänä toimivan Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että johtokunnan toimikausi olisi kolme vuotta. Johtokuntaan kuuluisi yksi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntija sekä jäseniä työnantajia sekä työntekijöitä ja toimihenkilöitä edustavista keskeisistä keskusjärjestöistä ja työtapaturmavakuutusta toimeenpanevista vakuutuslaitoksista. Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntija toimisi johtokunnan esittelijänä. Työnantajia edustavan keskusjärjestön esityksestä nimettäisiin enintään kolme jäsentä, samoin työntekijöitä ja toimihenkilöitä edustavien keskusjärjestöjen esityksestä enintään kolme jäsentä. Vakuutuslaitosten esityksestä nimettäisiin enintään viisi jäsentä, joista yksi edustaisi Maatalousyrittäjien eläkelaitosta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että johtokunnan jäseniin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilön suorittaessa työtapaturma- ja ammattitautilaissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Koska johtokunnan jäsenet hoitaisivat lakisääteistä, julkista tehtävää erityissääntelyn nojalla, heihin soveltuisi myös perustuslain 118 §:n mukainen virkavastuu. Lisäksi säädettäisiin siitä, että johtokunnan jäsenillä olisi työtapaturma- ja ammattitautilain 248 §:n mukainen vaitiolovelvollisuus ja salassapitovelvollisuus sekä hyväksikäyttökielto tehtävässään tietoonsa saamiinsa tietoihin. Koska johtokunnan jäsenet työssään saisivat tietoonsa salassa pidettäviä henkilötietoja tutkintaan ottamisesta päättämiseksi ja salassa pidettävän tutkintaraportin myötä julkisen tutkintaselostuksen laatimiseksi, on säädettävä erikseen salassapitovelvoitteista. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada tutkinnassa tarvittavia välttämättömiä tietoja tarkemmin lain 259 §:ssä määritellyiltä tahoilta. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus antaa tiedot työpaikkaonnettomuuksien johtokunnalle.

236 c §. *Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tutkintaryhmät.* Työtapaturma- ja ammattitautilakiin lisättäisiin uusi säännös työpaikkaonnettomuuksien konkreettista tutkintaa varten perustettavista tutkintaryhmistä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että kun työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta on päättänyt yksittäisen tapauksen tutkintaan ottamisesta, Tapaturmavakuutuskeskus määrää tutkintaryhmän johtajaksi yhden Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan. Johtokunta päättää muusta tutkintaryhmän kokoonpanosta Tapaturmavakuutuksen asiantuntijan esityksestä. Tutkintaryhmässä olisi tarpeellinen määrä jäseniä, joilla on riittävä asiantuntemus työelämästä ja tutkinnan kannalta keskeisiltä aloilta. Tutkintaryhmässä tulisi olla edustus sekä työnantajien että työntekijöiden ja toimihenkilöiden alakohtaisista järjestöistä ja tutkintaryhmässä tulisi kokonaisuudessaan olla riittävä osaaminen tapauksen toimialaan, työympäristöön ja työmenetelmiin liittyvistä käytännöistä sekä tapauksen luonteesta riippuen tekniikan, käyttäytymistieteiden ja muiden tutkinnan laadun kannalta tärkeiden tiedon- ja tieteenalojen asiantuntemus. Tutkinnan koskiessa maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan vakuutetussa työssä tapahtunutta

työpaikkaonnettomuutta, tutkintaryhmässä tulisi olla riittävä maatalousyrittäjätyötä tai apurahansaajan työtä koskeva asiantuntemus.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että tutkintaryhmät vastaisivat tutkintaan otettujen tapausten käytännön tutkinnasta ja laatisivat salassa pidettävän tutkintaraportin. Yksittäisen työpaikkaonnettomuuden tutkintaa varten perustetulla tutkintaryhmällä olisi itsenäinen, riippumaton ja puolueeton rooli ja asema tutkinnan tekemisessä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että tutkintaryhmien jäseniin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä henkilön suorittaessa työtaturma- ja ammattitautilaisissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Koska tutkintaryhmien jäsenet hoitaisivat lakisääteistä, julkista tehtävää erityissääntelyn nojalla, heihin soveltuisi myös perustuslain 118 §:n mukainen virkavastuu. Tutkintaryhmien jäsenillä olisi työtaturma- ja ammattitautilain 248 §:n mukainen vaihtoehtoisuus ja salassapitovelvollisuus sekä hyväksikäyttökielto tehtävässään tietoonsa saamiinsa tietoihin. Koska tutkintaryhmien jäsenet työssään saisivat tietoonsa salassa pidettäviä henkilötietoja, on säädettävä erikseen salassapitovelvoitteista. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus antaa tiedot työpaikkaonnettomuuksien tutkintaryhmille.

252 §. *Vakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja.* Pykälässä säädetään vakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja. Pykälän 3 momentissa säädetään tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietojen hakemista teknisen käyttöyhteyden avulla koskeva lause poistettaisiin.

259 §. *Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus saada tietoja.* Pykälässä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeuksista koskien Tapaturmavakuutuskeskuksen tilasto- ja tutkimustoimintaa sekä tilanteita, joissa vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin. Säännökseen ehdotetaan Tapaturmavakuutuskeskukselle uusia tiedonsaantioikeuksia, kun se hoitaa lakiin perustuvaa tehtävää tehdä työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa.

Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeudesta saada tietoja 236 §:ssä säädettyä tilasto- ja tutkimustoimintaa varten säädetään jo nykyisin 259 §:n 1 momentissa ja sen mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 236 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten. Pykälän 1 momentti säilyisi entisellään.

Tapaturmavakuutuskeskuksen tilasto- ja tutkimustoiminnan harjoittaminen kuuluu työtaturma- ja ammattitautilain 209 §:n 3 momentin 13 kohdan mukaan Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteisiin tehtäviin, kuten myös tässä esityksessä ehdotetun mukaisesti uutena 236 a §:nä säädettävä Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkinta. Näin ollen Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus saada ja käyttää tietoja tilasto- ja tutkimustoimintaan kuten myös työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoimintaan liittyvät välittömästi Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteisten tehtävien toteuttamiseen.

Ehdotuksen mukaan pykälän nykyinen 2 momentti, jossa säädetään 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisesta pyynnöstä henkilötunnuksella yksilöityinä, siirtyisi uudeksi 4 momentiksi ja uudessa 2 momentissa säädettäisiin Tapaturmavakuutuskeskukselle oikeus saada

työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä maksutta tutkinnan toteuttamiseksi 1 kohdan mukaisesti poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, välttämättömät tiedot onnettomuuteen osallisen terveydentilasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot. Tämän lisäksi 2 momentin 2 kohdan mukaisesti Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada osalliselta työnantajalta, työntekijältä, työsuojeluviranomaiselta ja vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, tieto korvattavasta vahinkotapahtumasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot sekä 2 momentin 3 kohdan mukaisesti työpaikkaonnettomuuden silminnäkijältä tai muulta, jolla muutoin on tietoa onnettomuudesta, välttämättömät tiedot tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot. Tiedonsaantioikeus koskisi myös tutkintaryhmän johtajana toimivaa Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijaa ja tietojen käsittelyoikeus Tapaturmavakuutuskeskuksen asettamaa johtokuntaa ja tutkintaryhmiä.

Pykälän uudessa 3 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä lisäksi tutkinnan toteuttamiseksi lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä pyynnöstä tämän laatima lausunto välttämättömistä onnettomuuteen osallisen potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä ja hoidosta. Lausunnosta voitaisiin maksaa kohtuullinen korvaus samoin, kuin miten työtapaturma- ja ammattitautilain 266 §:ssä on säädetty. Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus tehdä työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten tutkimuksia ja tarkastuksia työpaikalla. Tiedonsaantioikeus koskisi myös tutkintaryhmän johtajana toimivaa Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijaa ja tietojen käsittelyoikeus Tapaturmavakuutuskeskuksen asettamaa johtokuntaa ja tutkintaryhmiä. Tutkimus- ja tarkastusoikeus koskisi vain kyseiseen tutkintaan nimettyjä tutkintaryhmien jäseniä, joilla olisi oikeus mennä työpaikalle tekemään tutkimuksia ja tarkastuksia.

Pykälän uudessa 4 momentissa säädettäisiin aiemman 2 momentin mukaisesti 1 momentissa tarkoitettujen tietojen antamisesta pyynnöstä henkilötunnuksella yksilöityinä ja momenttia täydennettäisiin niin, että se koskisi myös 2 ja 3 momentissa tarkoitettuja tietoja.

Pykälän aiempi 3 momentti Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeudesta sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin siirtyisi sellaisenaan pykälän uudeksi 5 momentiksi.

260 §. *Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten.* Pykälässä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeudesta saada tietoja työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetyn valvontavelvollisuuden täyttämiseksi. Pykälän 3 momentissa säädetään tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälän 3 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

264 §. *Tekninen käyttöyhteys.* Pykälässä säädetään tietojen saamisesta ja luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

6.2 Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilaki

154 a §. *Kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumien ja erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkinta.* Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin

lisättäisiin uusi säännös kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumien ja erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta osana Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työpaikkaonnettomuuksien tutkinta koskemaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 5 §:ssä säädetyn mukaisesti lakisääteisen vakuutuksen piirissä oleville maatalousyrittäjille ja apurahansaajille sattuneiden kuolemaan johtaneiden ja muiden erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan käsite määräytyisi vastaavasti kuin työtapaturma ja ammattitautilaisissa eli lähtökohtaisesti kysymys olisi työssä tai työpaikan alueella sattuneista työtapaturmista. Tapauskohtaisen harkinnan perusteella voitaisiin kuitenkin tutkia myös ammattitauteja. Kuolemaan johtanutta vahinkotapahtumaa ei kuitenkaan olisi tarvetta tutkia, mikäli kyseisellä vahinkotapahtumalla ei voitaisi arvioida olevan saavutettavissa merkittävää lisätietoa vastaavan kaltaisten onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi sekä maatalousyrittäjien tai apurahansaajien työturvallisuuden edistämiseksi. Tällainen tilanne olisi esimerkiksi silloin, jos maatalousyrittäjää tai apurahansaajaa on maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain piiriin kuuluvalla työmatkalla kohdannut kuolemaan johtanut liikenneonnettomuus, jossa onnettomuuden syyn taustalla ovat muut tekijät kuin maatalousyrittäjätyöhön tai apurahansaajan työhön liittyvät olosuhteet. Tutkinnan suorittamisesta päätettäisiin työtapaturma- ja ammattitautilain 236 b §:ssä säädettyssä TOT-johtokunnassa. Johtokunnassa olisi vakuutuslaitosten edustajana myös Maatalousyrittäjien eläkelaitos Melaa edustava taho.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siitä, että myös muu kuin kuolemaan johtanut työpaikkaonnettomuus voitaisiin Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen esityksestä ottaa Tapaturmavakuutuskeskuksessa tutkittavaksi, jos kysymyksessä olisi erityisen vakava työpaikkaonnettomuus, jonka tutkiminen olisi tärkeää vastaavien onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi ja maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työturvallisuuden edistämiseksi. Erityisen vakavalla työpaikkaonnettomuudella tarkoitettaisiin vahinkoa, josta on aiheutunut vakava vamma ja joka on johtanut pysyvään tai pidempiaikaiseen työkyvyttömyyteen. Kysymys voisi olla esimerkiksi jonkin alalla uuden työtavan tai laitteen käyttöön liittyvästä vahinkotapahtumasta, jonka osalta olisi tärkeää tunnistaa uusia riskejä ja pystyä antamaan suosituksia työturvallisuuden edistämiseksi tai vastaavien vahinkojen ennaltaehkäisemiseksi. Säännöksessä todettaisiin lisäksi, että työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitettussa TOT-tutkintaryhmässä olisi tämän lain mukaista vahinkotapahtumaa tutkittaessa oltava riittävä maatalousyrittäjätyötä tai apurahansaajan työtä koskeva asiantuntemus.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin, että Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella olisi velvollisuus luovuttaa Tapaturmavakuutuskeskukselle onnettomuustutkinnan toteuttamiseksi välttämättömät tiedot. Tiedot voisivat sisältää myös tietosuoja-asetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilöryhmiin kuuluvia tietoja. Tiedot voitaisiin Tapaturmavakuutuskeskuksessa luovuttaa työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunnalle ja tutkintaryhmille.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi vastaavat tiedonsaantioikeudet maatalousyrittäjien ja apurahansaajien kuolemaan johtaneissa onnettomuuksissa kuin työtapaturma- ja ammattitautilain 259 §:ssä säädetään työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta ja näitä tietoja voitaisiin käsitellä Tapaturmavakuutuskeskuksessa mainitun lainkohdan mukaisesti. Tapaturmavakuutuskeskuksella olisi oikeus saada onnettomuustutkintaa varten tietoja myös samassa yrityksessä työskennelleeltä maatalousyrittäjältä. Tässä yhteydessä

maatalousyrittäjällä tarkoitettaisiin maatalousyrittäjän eläkelain 3 §:ssä mainittuja maatalousyrittäjiä, jotka ovat työskennelleet tai työskentelevät samassa yrityksessä vahingoittuneen kanssa. Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tutkintaryhmällä olisi myös oikeus tehdä tutkimuksia ja tarkastuksia maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työpaikalla.

Lisäksi pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella olisi oikeus saada 147 §:n mukaisen tehtävän hoitamista varten Tapaturmavakuutuskeskukselta työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:n mukaisesti yksittäisestä työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta laadittu salassa pidettävä tutkintaraportti niiden työpaikkaonnettomuuksien osalta, jotka ovat sattuneet maatalousyrittäjille tai apurahansaajille. Maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain 147 §:n mukaan Melan lakisääteisenä tehtävänä on maatalousyrittäjien ja apurahansaajien etuja palvelevan työsuojelun edistäminen muun muassa koulutuksia järjestämällä ja tiedottamalla.

157 §. *Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja.* Pykälässä säädetään Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen muutoksenhakuelimen oikeudesta saada tietoja. Pykälän 3 momentissa säädetään tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälän 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että tietojen hakemista teknisen käyttöyhteyden avulla koskeva lause poistettaisiin.

160 §. *Tekninen käyttöyhteys.* Pykälässä säädetään tietojen saamisesta ja luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

6.3 Liikennevakuutuslaki

75 §. *Jakojärjestelmä ja siitä katettavat kustannukset.* Pykälän 2 momentissa säädetään jakojärjestelmällä katettavista kustannuksista. Voimassa olevan lain mukaan pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan jakojärjestelmällä katettaviin kustannuksiin kuuluu Liikennevakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista aiheutuvat kustannukset ilman jakojärjestelmällä katettavia muita kustannuksia ja josta määrästä on vähennetty sekä vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiltä perittävää vakuutusmaksua vastaavaa maksua (27 §) ja laiminlyöntimaksua (28 §) että raja- ja siirtoliikennevakuutuksien maksut. Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Liikennevakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista aiheutuvat kustannuksiin luettaisiin myös 27 ja 28 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset.

82 §. *Vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus.* Pykälässä säädetään vakuutusyhtiön ja Liikennevakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeudesta. Pykälän 6 momentissa säädetään tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälän 6 momentti ehdotetaan kumottavaksi.

83 §. *Tekninen käyttöyhteys.* Pykälässä säädetään tietojen saamisesta ja luovuttamisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi.

89 §. *Finanssivalvonnan tilastotutkimus.* Pykälässä säädetään Finanssivalvonnan tilastotutkimuksesta. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Finanssivalvonnan tulee julkaista vähintään kolmen vuoden välein selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön liikennevakuutuksen toteutunut tulos vähintään viideltä edeltävältä kalenterivuodelta nykyisen vuosittain julkaistavan selvityksen sijaan. Ehdotettava sääntely ei estäisi Finanssivalvontaa tekemästä tutkimusta laissa säädettyä useammin, jos se katsoo tutkimuksen esimerkiksi toimintaympäristöön tai markkinatilanteeseen liittyvästä syystä tarpeelliseksi.

6.4 Laki liikennevakuutuskeskuksesta

3 §. *Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista ja maksuvalmiudesta vastaaminen.* Pykälässä säädetään liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista vastaamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan Liikennevakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista lukuun ottamatta tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa Liikennevakuutuskeskukselle säädetyistä tehtävistä syntyviä kustannuksia. Valtiokonttori vastaa kuitenkin vain niistä kustannuksista, jotka liittyvät sen liikennevakuutuslaista johtuvien tehtävien toimeenpanoon. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin täsmennys, jonka mukaan pykälän perusteella rahoitettaviin Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksiin ei luettaisi liikennevakuutuslain 75 § mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavaa kustannusosuutta.

6.5 Laki liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta

3 §. *Jäsenet.* Pykälässä säädetään liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan jäsenistä ja jäsenten määrästä. Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että varajäsenten määrä muutettaisiin kahdestakymmenestäkuudesta varajäsenestä tarvittavaan määrään varajäseniä.

17 §. *Salassapitovelvollisuus ja oikeus tietojen luovuttamiseen.* Pykälässä säädetään lautakunnan jäsenen sekä sen palveluksessa tai asiantuntijana toimeksiannon perusteella toimivan henkilön salassapitovelvollisuudesta. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jossa säädettäisiin lautakunnalle oikeus potilasvahinkoasioita käsitellessään antaa päätös tiedoksi asiantuntijoilleen.

6.6 Laki liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta

7 §. *Työ- tai toimintakykyyn liittyvä kuntoutus.* Pykälässä säädetään korvattavasta kuntoutuksesta ja siitä aiheutuvista korvattavista kustannuksista. Pykälän 2 momentin 7 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että vaikeasti vammaiselle palveluasumisesta aiheutuvat lisäkustannukset muutettaisiin muotoon vammaiselle tuetusta asumisesta aiheutuvat lisäkustannukset terminologian yhtenäistämiseksi.

16 §. *Muutoksenhaku.* Pykälässä säädetään muutoksenhausta vakuutuslaitoksen sekä ratkaisusuosituksen hakemisesta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnalta. Pykälän 1 momentin mukaan vakuutuslaitoksen antamaan päätökseen saa hakea muutosta vakuutuslaitokelta kirjallisella valituksella viimeistään kolmantenakymmenentenä päivänä sen päivän jälkeen, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä. Pykälän 4 momentissa puolestaan säädetään, että vakuutuslaitoksen päätökseen tyytymätön voi pyytää asiasta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositusta 1 momentissa säädetyn muutoksenhakuajan kuluessa. Jos asia saatetaan vireille lautakunnassa, muutoksenhakuajan kulumisen keskeytyy käsittelyn ajaksi. Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että viittaus 1 momentissa mainittuun muutoksenhaku aikaan poistettaisiin ja 4 momenttiin lisättäisiin ratkaisusuosituksen hakemisen määräajaksi vuosi vakuutuslaitoksen päätöksen antamisesta.

6.7 Potilasvakuutuslaki

48 §. *Jakojärjestelmä ja siitä katettavat kustannukset.* Pykälän 2 momentissa säädetään jakojärjestelmällä katettavista kustannuksista. Voimassa olevan lain mukaan pykälän 2 momentin 1 kohdan mukaan jakojärjestelmällä katettaviin kustannuksiin kuuluu Potilasvakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista aiheutuvat kustannukset ilman jakojärjestelmällä katettavia muita kustannuksia ja josta määrästä on vähennetty vakuuttamisvelvollisuutensa laiminlyöneiltä perittävää vakuutusmaksua vastaavaa maksua (19

§) ja laiminlyöntimaksua (20 §). Pykälän 2 momentin 1 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että kustannuksiin luettaisiin myös 19 ja 20 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset.

Pykälän 2 momentin 3 kohdan mukaan jakojärjestelmällä katettaviin kustannuksiin kuuluu potilasvakuutuslain mukaan korvattavat vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitetut tarpeellisen sairaanhoidon kustannukset ja muut tarpeelliset kulut, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta. Pykälän 2 momentin 3 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin maininta muiden tarpeellisten kulujen sisällyttämisestä jakojärjestelmään.

54 §. *Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaanti.* Pykälän 5 momentissa säädetään tietojen hakemisesta teknisen käyttöyhteyden avulla. Momentti ehdotetaan kumottavaksi.

6.8 Laki Potilasvakuutuskeskuksesta

3 §. *Potilasvakuutuskeskuksen kustannuksista vastaaminen.* Pykälässä säädetään Potilasvakuutuskeskuksen kustannuksista vastaamisesta. Pykälän 1 momentin mukaan Potilasvakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat Potilasvakuutuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin täsmennys, jonka mukaan pykälän perusteella rahoitettaviin Potilasvakuutuskeskuksen kustannuksiin ei luettaisi potilasvakuutuslain 48 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavaa kustannusosuutta.

6.9 Laki opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta

1 §. Pykälässä säädetään niistä laeista, joiden mukaisesti järjestettyyn koulutukseen osallistuneelle ja kyseisessä koulutuksessa vammautuneelle tai sairastuneelle maksetaan korvausta vahinkotapahtumasta, jota ei korvata työtapaturma- ja ammattitautilain mukaan.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki korjattaisiin koskemaan uutta ammatillista koulutuksesta annettua lakia. 1 kohdassa säädetään, ettei lukuun oteta vanhan ammatillisen peruskoulutuksesta annetun lain 3 §:n 3 momentin mukaista opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa. Tämä vanhan lain mukainen viittaus poistettaisiin. Kyseisen kaltaista mainintaa ei ole enää kohtaan lisättäväksi esitettävässä laissa. Ottaen huomioon opiskelutapaturmalain 1 §:n 2 momentissa säädetty, kohtaan tehtävällä poistolla ei ole tarkoitus muuttaa opiskelutapaturmalain vakiintunutta tulkintaa. 1 momentin 2 kohdan ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki on kumottu ammatillisesta koulutuksesta annetulla lailla, jonka vuoksi kumottu laki poistettaisiin ja sen tilalle lisättäisiin tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki. 1 momentin 6 kohdan lukiolain säädösnumero korjattaisiin koskemaan uuden lukiolain säädösnumeroa.

2 §. Pykälässä säädetään siitä, että julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvussa tarkoitettussa työvoimakoulutuksessa oleva henkilöön sovelletaan lain 1 momentista poiketen korvattavien olosuhteiden osalta, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä. Pykälän lakiviittaus korjattaisiin koskemaan 1.1.2025 voimaan tulevaa työvoimapolveluiden järjestämisestä annettua lakia (380/2023).

7 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lakiehdotukset tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2025. Jakojärjestelmään ehdotettujen muutosten tulisi tulla voimaan vakuutuskauden eli vuoden alusta jakojärjestelmärahoituksen ja jakojärjestelmämaksun vuoksi.

Näiden lakien voimaan tullessa voimassa olleen työtapaturma- ja ammattitautilain 158 §:n mukaiset määräaikaiset vakuutukset ovat voimassa vakuutussopimuksen alkuperäisen määräajan loppuun.

Työtapaturma- ja ammattitautilain 187 §:n 4 momenttia sovelletaan kaikkiin tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin.

8 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esityksen työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskeva ehdotus ja siihen liittyvät työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotetut työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa, johtokuntaa ja tutkintaryhmiä koskevat uudet 236 a, 236 b ja 236 c §:t sekä 259 §:ään ehdotetut työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa koskevat Tapaturmavakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeudet sekä maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilakiin ehdotettu uusi 154 a § ovat merkityksellisiä perustuslain 10 §:n 1 momentissa ja Euroopan perusoikeuskirjan 8 artiklassa turvattuun henkilötietojen suojan näkökulmasta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Henkilötietojen käsittelyä koskevaa sääntelyä arvioidessaan perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti katsonut, että sääntelyä on tarkasteltava perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta.

Tietosuoja-asetus on jäsenvaltioissa suoraan sovellettava säädös. Tietosuoja-asetusta täydentävä ja täsmentävä kansallinen lainsäädäntö on mahdollista vain silloin, kun asetus jättää jäsenvaltioille nimenomaista kansallista sääntelyliikkumavaraa. Koska asetus on suoraan sovellettava ja yksityiskohtainen säädös, kansallisen liikkumavaran käyttöön on suhtauduttava pidättyvästi. Toisin sanoen kansallinen erityissääntely on syytä rajata välttämättömään.

Perustuslakivaliokunnan mukaan on lähtökohtaisesti riittävää perustuslain 10 §:n 1 momentin kannalta, että sääntely täyttää yleisessä tietosuoja-asetuksessa asetetut vaatimukset. Valiokunnan mukaan henkilötietojen suoja tulee turvata ensisijaisesti tietosuoja-asetuksen ja kansallisen tietosuojalain nojalla. Kansallisen erityislainsäädännön säätämiseen tulee siten suhtautua pidättyvästi ja rajata sellainen vain välttämättömään tietosuoja-asetuksen salliman liikkumavaran puitteissa. Valiokunnan mukaan on kuitenkin selvää, että erityissääntelyn tarvetta on arvioitava tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperusteisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelystä aiheutuviin uhkiin ja riskeihin. Mitä suurempi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustellumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely (PeVL 14/2018 vp, s. 4–5). Vastaavasti, mitä vähäisempi riski käsittelystä aiheutuu, sitä perustellumpaa on pitäytyä yleissääntelyssä.

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt erityistä huomiota sääntelytarpeeseen silloin, kun henkilötietoja käsittelee viranomainen. Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan c alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, jos käsittely on tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen veloitteen noudattamiseksi. Artiklan e alakohdan mukaan käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi (PeVL 14/2018 vp, s. 4). Vaikka valiokunnan käsityksen mukaan sanotut artiklan alakohdat eivät yleensä edellytä tai edes mahdollista sitä, että kaikkia yksittäisiä

tiedonkäsittelytilanteita varten olisi olemassa erityislaki, muodostaa henkilön arkaluonteisten terveydentilätietojen käsittely sellaisia riskejä ja uhkia yksityisen perusoikeuksille, että mainittujen tietojen käsittelystä on tietosuoja-asetuksen mahdollistamissa puitteissa säädettävä tarkemmin.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (näin muun muassa PeVL 15/2018 vp ja PeVL 62/2018 vp).

Perustuslakivaliokunta on painottanut, että erottelussa tietojen saamisen tai luovuttamisen tarpeellisuuden ja välttämättömyyden välillä on kyse tietosisältöjen laajuuden ohella myös siitä, että salassapitosäännösten edelle menevässä tietojensaantioikeudessa on viime kädessä kysymys siitä, että tietoihin oikeutettu viranomainen omine tarpeineen syrjäyttää ne perusteet ja intressit, joita tiedot omaavaan viranomaiseen kohdistuvan salassapidon avulla suojataan (PeVL 15/2018 vp ja PeVL 48/2018 vp).

Perustuslakivaliokunnan valtiosääntöisiin tehtäviin ei kuulu kansallisen täytäntöönpanosääntelyn arviointi EU:n aineellisen lainsäädännön kannalta (ks. esim. PeVL 44/2016 vp, s. 6 ja PeVL 51/2014 vp, s. 2/II). Perustuslakivaliokunta on kuitenkin pitänyt tärkeänä, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (ks. myös PeVL 51/2014 vp, s. 2/II ja siinä viitatus lausunnot). Valiokunta on painottanut, että tämän johdosta hallituksen esityksessä on erityisesti perusoikeuksien kannalta merkityksellisen sääntelyn osalta syytä tehdä selkoa kansallisen liikkumavaran alasta (PeVL 44/2016 vp, s. 6).

Ehdotuksen mukainen henkilötietojen käsittely työpaikkaonnettomuuksien tutkinnassa perustuisi ehdotuksen mukaan sellaisiin tietosuoja-asetuksen mukaisiin perusteisiin, joihin asetuksen mukaan liittyy kansallinen sääntelyliikkumavara. Tietosuoja-asetusta tarkentava kansallinen lainsäädäntö on siten sallittua ja myös välttämätöntä luovutettavien tietojen määrittelemiseksi. Tiedot sekä Tapaturmavakuutuskeskukselle ehdotettu oikeus tehdä tarkastuksia ja tutkimuksia onnettomuuspaikalla on tarkemmin määritelty ja perusteltu tässä esityksessä. Tarkoitettu tiedonsaantioikeus määriteltäisiin ehdotettavassa säännöksessä eli työtapaturma- ja ammattitaitulain 259 §:n 2 ja 3 momentissa ensinnäkin määrittelemällä ne tahot, joilla olisi velvollisuus luovuttaa hallussaan olevia tietoja sekä määrittelemällä ne tiedot, joita Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteiseksi tehtäväksi ehdotettuun työpaikkaonnettomuuksien tutkintatoiminnan tarpeisiin voitaisiin luovuttaa. Tiedot olisivat Tapaturmavakuutuskeskuksen työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan kannalta välttämättömiä tietoja. Luovutettavat henkilötiedot voisivat koskea vain onnettomuuteen osallisten henkilöiden henkilötietoja, joten tiedonsaanti olisi rajattu erittäin suppeaan henkilöjoukkoon. Luovutettavat tiedot määriteltäisiin säännöksessä mahdollisimman tarkasti, ottaen kuitenkin samalla huomioon tarkoitetun työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan luonne ja tarpeet sekä se, että täysin tyhjentävästi saatavia ja rekisteröitäviä tietoja ei pystytä määrittelemään, koska tutkinnot koskevat yksittäistapauksia ja niissä osallisina olleiden henkilöiden yksilöllisiä ominaisuuksia kuvaavia tietoja sekä yksittäisen työpaikkaonnettomuuden sattumisolosuhteita.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta ja siihen liittyvästä henkilötietojen käsittelystä on tarpeen säätää kansallisessa laissa, koska kyse on välttämättömästä erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneesti arkaluonteisiksi tiedoiksi määritteleminen tietojen saannista ja hyödyntämisestä työpaikkaonnettomuuksien tutkimiseksi. Näiden tietojen saaminen on salassa pidolla suojattua ja siitä poikkeaminen vaatii yksityiskohtaisempaa kansallista sääntelyä. Puuttuminen henkilön yksityisyyden suojaan työpaikkaonnettomuuden tutkimiseksi on perusteltua, koska kyse on erittäin vakavista, joko kuolemaan tai vakavaan loukkaantumiseen johtaneista onnettomuuksista tai tilanteista, jotka potentiaalisesti olisivat voineet johtaa kuolemaan tai vakavaan loukkaantumiseen ja sattuma on vaikuttanut siihen, ettei näin ole käynyt. Kyse on siis tutkinnasta ja laajemmin toiminnasta, jonka avulla vastaavia vakavia työpaikkaonnettomuuksia voidaan ehkäistä ja estää uusia kuolemantapauksia tai vakavia loukkaantumisia. Tarve toiminnalle ja sen sisältämällä henkilötietojen käsittelylle on välttämätöntä myös siitä syystä, ettei työtaturmia tutkita tässä laajuudessa ja työturvallisuuden edistämisen näkökulmasta Suomessa muiden tahojen toimesta. Työturvallisuustyössä hyödynnettävää tietoa työpaikkaonnettomuuksista on tällä hetkellä vain vähän saatavilla julkisesti. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan avulla on mahdollista saada laadukasta ja luotettavaa tietoa vakavien työpaikkaonnettomuuksien muuttuvista syntymekanismeista ja uusien työturvallisuusriskien todellisuudesta.

Rekisteröitävissä tiedoissa ei tapahtuisi ajan myötä muutoksia vaan ne säilyvät samoina. Ottaen huomioon se, että velvollisuus näiden muuttumattomana pysyvien tietojen luovuttamiseen ehdotuksen mukaan koskisi määriteltyjä tahoja ja määriteltyjä välttämättömiä tietoja, ja se lisäksi liittyisi Tapaturmavakuutuskeskukselle ehdotettuun lakisääteiseen tehtävään, tiedonsaantia on perustuslakivaliokunnan käytäntö huomioon ottaen pidettävä riittävän tarkkarajaisena ja oikeasuhtaisena.

Rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen toteutumista turvaisivat ehdotetussa käsittelyssä tietosuoja koskevat, kansallisessa ja EU-sääntelyssä asetetut velvoitteet. Tapaturmavakuutuskeskuksella rekisterinpitäjänä olisi vastuu näiden velvoitteiden toteuttamisesta. Ottaen huomioon tarkoitettujen henkilötietojen käsittelyn hyväksyttävät tavoitteet eli Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteiseksi säädettävän tehtävän toteuttaminen, yleisen edun mukaisen työpaikkaonnettomuuksien tutkimisen mahdollistaminen ja jo nykyisen työtaturma- ja ammattitautilain 236 §:n mukaisen Tapaturmavakuutuskeskuksen lakisääteisen tilasto- ja tutkimustoimintatehtävän sisältämän työtaturmien ehkäisyn tehostaminen sekä ehdotetun tiedonsaannin ala sekä muu rekisteröityä suojaava lainsäädäntö, ehdotuksen mukaista henkilötietojen käsittelyä on pidettävä tietosuoja-asetuksen mukaisena ja siten myös perustuslain turvaaman yksityiselämän suojan ja siihen osana sisältyvän henkilötietojen suojan kannalta hyväksyttävänä.

Hallitus katsoo, että esitys voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 160 §:n 3 momentti, 260 §:n 3 momentti ja 264 §,
muutetaan 158 §, 162 §:n otsikko ja 1 momentti, 166 §:n 1 momentti, 167 §, 209 §:n 3 momentin 13 kohta, 213 §:n 1 momentti, 231 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 234 §, 252 §:n 3 momentti ja 259 §, sellaisena kuin niistä on 252 §:n 3 momentti laissa 1650/2015, sekä
lisätään 187 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 236 a–236 c § seuraavasti:

158 §

Vakuutuksen voimassaolo

Vakuutus tehdään jatkuvaksi ja vakuutuskautena on kalenterivuosi. Kesken vuotta voimaan tulevan vakuutuksen ensimmäinen vakuutuskausi päättyy kuitenkin vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivänä.

162 §

Vakuutuksen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Vakuutuksenottaja voi siirtää vakuutuksen toiseen vakuutusyhtiöön kirjallisesti erityisellä siirtoilmoituksella. Vakuutus voidaan siirtää siten, että se päättyy maaliskuu-, kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä päivänä, ei kuitenkaan ennen ensimmäisen vakuutuskauden päättymistä. Vakuutuksenottaja tekee siirtoilmoituksen uudelle vakuutusyhtiölle, jonka on toimitettava se vanhaan vakuutusyhtiöön viimeistään kolme kalenterikuukautta ennen edellä mainittuja päiviä.

166 §

Vakuutusyhtiön maksuperusteet

Vakuutusyhtiöllä on oltava vakuutusmaksujen laskuperusteet (*maksuperusteet*), joista ilmenee, miten vakuutusmaksut määrätään. Maksuperusteita on sovellettava yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Maksuperusteissa on oltava yksiselitteiset vakuutusmaksujen laskentakaavat ja niistä on ilmentävä vakuutusmaksun määräämistä koskevat menettelytavat. Menettelytavoissa on määriteltävä myös, miten maksuperusteita sovelletaan vakuutuksenottajaa koskevien erityisten olosuhteiden tai olosuhteiden muutosten johdosta.

167 §

Tilastohistoria

Kun vakuutusyhtiö on saanut vakuutuksen myöntämistä koskevan tarjouspyynnön vakuutuksenottajalta, sillä on oikeus saada maksutta vakuutusyhtiöltä, jossa vakuutus on tai on ollut, kunkin tarjouspyynnön kohteena olevan pakollisen vakuutuksen palkka- sekä vahinkotapahtuma- ja korvaustiedot. Nämä tiedot on oikeus saada viideltä viimeiseltä täydeltä sekä kuluvalta vakuutuskaudelta (*tilastohistoria*). Vakuutusyhtiön on toimitettava tilastohistoria viivytyksettä, kuitenkin viimeistään seitsemän päivän kuluessa siitä, kun tarjousta tekevä vakuutusyhtiö on sitä pyytänyt.

Kun vakuutuksenottaja siirtää vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, vakuutusyhtiön, jossa vakuutus päättyy, on toimitettava tilastohistoriaan kuuluvat kunkin pakollisen vakuutuksen palkkatiedot viimeiseltä täydeltä ja kuluvalta vakuutuskaudelta uudelle vakuutusyhtiölle seitsemän päivän kuluessa vakuutuksen 162 §:n 1 momentissa tarkoitetusta viimeisestä siirtopäivästä.

Kun vakuutuksenottaja on siirtänyt vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, tämä voi pyytää aikaisemmilta vakuutusyhtiöiltä omien maksuperusteidensa mukaan erikoismaksuperusteisen vakuutuksenottajan siirtyneiden vakuutusten tilastohistorian. Vakuutusyhtiön on luovutettava tilastohistoria seitsemän päivän kuluessa pyynnöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilastohistoriaan kuuluvista tiedoista ja säädetään siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan.

187 §

Vapaaehtoiset työajan ja vapaa-ajan vakuutukset

Mitä 139 §:n 1 momentissa säädetään työnantajan oikeudesta ansionmenetykskorvaukseen, sovelletaan vain vapaa-ajan vakuutuksen ottaneeseen työnantajaan.

209 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävät

Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on:

13) harjoittaa lain toimeenpanoon ja tämän lain mukaisten vahinkojen ehkäisyyn liittyvää 236 §:n mukaista tilasto- ja tutkimustoimintaa sekä 236 a §:n mukaista työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa;

213 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattaminen

Jäsenvakuutusyhtiöt, Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ovat velvollisia suorittamaan vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle maksun Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattamiseksi. *Toimintakustannuksilla* tarkoitetaan tässä pykälässä muita kuin 231 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavia Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannuksia.

231 §

Jakojärjestelmä

Tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on osallistuttava vuosittain tässä pykälässä tarkoitettujen kustannusten kattamiseen vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa siten kuin 2–10 momentissa säädetään (*jakojärjestelmä*). Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tässä pykälässä vakuutusyhtiön tuloslaskelmaan sisältyvää tämän lain mukaisen vakuutuksen vakuutusmaksutuloa. Katettavat kustannukset ovat:

1) vakuuttamattomassa työssä sattuneista vahinkotapahtumista ja vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta sekä niiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty 183 ja 184 §:n nojalla saadut maksut;

2) Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuvista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen ja yhteyselimen tehtävistä sekä niiden hoitamisesta aiheutuneet kustannukset;

32 luku

Erinäiset säännökset

234 §

Tilastotutkimus

Finanssivalvonnan tulee julkaista vähintään kolmen vuoden välein selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön tämän lain mukaisen vakuutuksen toteutunut tulos vähintään viiden edeltävän kalenterivuoden jaksolta.

236 a §

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Tämän lain mukaisesti korvattujen vahinkotapahtumien syistä tehtävässä tutkinnassa (*työpaikkaonnettomuuksien tutkinta*) selvitetään tapahtumien kulku, syyt ja seuraukset sekä esitetään niihin perustuvat suositukset työturvallisuuden edistämiseksi.

Tapaturmavakuutuskeskus huolehtii työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan operatiivisen toiminnan järjestämisestä, tutkinnan kehittämisestä sekä tutkintaan liittyvästä viestinnästä ja koulutuksesta.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tutkintaryhmä laatii salassa pidettävän tutkintaraportin ja lisäksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta voi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä päättää julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa. Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus käyttää työpaikkaonnettomuuden tutkinnassa saatuja tietoja myös 236 §:n mukaisen tutkimustoiminnan mukaisissa analyyseissä ja yhteenvedoissa.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus käsitellä työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tarkoituksiin välttämättömiä henkilötietoja ja tietosuoja-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja.

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on myös tutkia maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattuja kuolemaan johtaneita vahinkotapahtumia sekä erityisen vakavia työpaikkaonnettomuuksia.

236 b §

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta

Tapaturmavakuutuskeskuksen hallitus asettaa työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten johtokunnan. Johtokunnan tehtävänä on työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan yleinen johtaminen Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksen antamien tutkinnan linjauksien mukaisesti. Johtokunta päättää yksittäisen työpaikkaonnettomuuden tutkinnan aloittamisesta, tutkintaryhmän kokoonpanosta, julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä.

Johtokunnan toimikausi on kolme vuotta. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokuntaan nimetään enintään 11 jäsentä. Jäsenistä enintään kolme nimetään työnantajien ja enintään kolme työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen esityksistä. Enintään viisi jäsentä, joista yksi edustaa Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, nimetään vakuutuslaitosten esityksistä. Tapaturmavakuutuskeskuksesta nimetään johtokuntaan yksi jäsen, joka toimii johtokunnan esittelijänä.

Johtokunnan jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Lisäksi johtokuntaan sovelletaan, mitä 248 §:ssä säädetään.

236 c §

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tutkintaryhmät

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus perustaa työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten tutkintaryhmiä. Kun työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta on päättänyt yksittäisen tapauksen tutkintaan ottamisesta, Tapaturmavakuutuskeskus määrää tutkintaryhmän johtajaksi yhden Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan. Johtokunta päättää muusta tutkintaryhmän kokoonpanosta Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä. Tutkintaryhmässä on tarpeellinen määrä jäseniä, joilla on riittävä asiantuntemus työelämästä ja tutkinnan kannalta keskeisiltä aloilta.

Tutkintaryhmät Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan johdolla vastaavat työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta yksittäisissä tapauksissa ja laativat salassa pidettävän tutkintaraportin. Tutkintaryhmät toimivat tutkintaa suorittaessaan itsenäisesti, riippumattomasti ja puolueettomasti.

Tutkintaryhmän jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Lisäksi tutkintaryhmään sovelletaan, mitä 248 §:ssä säädetään.

252 §

Vakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja

Vakuutuslaitoksella on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot työntekijän ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.

259 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus saada tietoja

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 236 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada maksutta työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten:

1) poliisi- ja esitutkinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, välttämättömät tiedot onnettomuuteen osallisen terveydentilasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot;

2) osalliselta työnantajalta, työntekijältä, työsuojeluviranomaiselta ja vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, tieto korvattavasta vahinkotapahtumasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot;

3) työpaikkaonnettomuuden silminnäkijältä tai muulta, jolla muutoin on tietoa onnettomuudesta, välttämättömät tiedot tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot.

Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitettulta ammattihenkilöltä pyynnöstä tämän laatima lausunto välttämättömistä onnettomuuteen osallisen potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä ja hoidosta. Tapaturmavakuutuskeskuksella on myös oikeus tehdä työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten tutkimuksia ja tarkastuksia työpaikalla.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitettut tiedot on annettava pyynnöstä, ja ne on yksilöitävä vahingoittuneen henkilötunnuksella.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutusyhtiön selvitysmiehiltä ja konkurssipesästä 229 ja 230 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 158 §:n mukaiset määräaikaiset vakuutukset ovat voimassa vakuutus sopimuksen alkuperäisen määräajan loppuun.

Tämän lain 187 §:n 4 momenttia sovelletaan kaikkiin tämän lain voimaan tullessa vireillä olleisiin asioihin.

2.

Laki

maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 160 §,
muutetaan 157 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1651/2015, ja
lisätään lakiin uusi 154 a § seuraavasti:

154 a §

Kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumien ja erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Edellä 5 §:ssä tarkoitettuun lakisääteiseen vakuuttamisvelvollisuuteen perustuvan vakuutuksen perusteella korvattuihin kuolemaan johtaneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 236 a–236 c §:ssä säädetään työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta. Kuolemaan johtanutta vahinkotapahtumaa ei kuitenkaan tarvitse tutkia mainitun lain mukaisesti, jos vahinkotapahtumalla ei voida arvioida olevan saavutettavissa merkittävää lisätietoa vastaavan kaltaisten työpaikkaonnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi tai maatalousyrittäjien tai apurahansaajien työturvallisuuden edistämiseksi.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen esityksestä myös muu kuin kuolemaan johtanut vahinkotapahtuma voidaan tutkia Tapaturmavakuutuskeskuksessa, jos kysymyksessä on erityisen vakava työpaikkaonnettomuus, jonka tutkimisen arvioidaan olevan tärkeää vastaavien työpaikkaonnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi tai maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työturvallisuuden edistämiseksi. Työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitettussa tutkintaryhmässä on tämän lain mukaista vahinkotapahtumaa tutkittaessa oltava riittävä maatalousyrittäjätyötä tai apurahansaajan työtä koskeva asiantuntemus.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on velvollisuus luovuttaa Tapaturmavakuutuskeskukselle työpaikkaonnettomuuden tutkinnan toteuttamiseksi välttämättömät henkilötiedot. Nämä tiedot voivat sisältää myös tietosuojasetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus antaa edellä mainittuja tietoja työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunnalle ja tutkintaryhmille.

Kuolemaan johtaneiden ja erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 259 §:ssä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeudesta saada ja käsitellä tietoja. Mitä mainitussa pykälässä säädetään oikeudesta saada tietoja työnantajalta, sovelletaan myös vahingoittuneen kanssa samassa yrityksessä työskennelleeseen tai työskentelevään maatalousyrittäjään. Työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitettulla tutkintaryhmällä on oikeus tehdä tutkimuksia ja tarkastuksia maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työpaikalla. Maatalousyrittäjien

eläkelaitoksella on oikeus saada 147 §:n mukaisen tehtävän hoitamista varten Tapaturmavakuutuskeskukselta työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitettu yksittäisestä työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta laadittu salassa pidettävä tutkintaraportti niiden työpaikkaonnettomuuksien osalta, jotka ovat sattuneet maatalousyrittäjille tai apurahansaajille.

157 §

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot työntekijän ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

3.

Laki

liikennevakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan liikennevakuutuslain (460/2016) 82 §:n 6 momentti ja 83 § sekä
muutetaan 75 §:n 2 momentin 1 kohta ja 89 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 75 §:n
2 momentin 1 kohta laissa 218/2024, seuraavasti:

75 §

Jakojärjestelmä ja siitä katettavat kustannukset

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset (*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

1) Liikennevakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista ja niiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset ilman 2–6 kohdassa tarkoitettuja korvauksia, sekä 27 ja 28 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty sekä 27 ja 28 §:n mukaiset maksut että raja- ja siirtoliikennevakuutuksien maksut;

89 §

Finanssivalvonnan tilastotutkimus

Finanssivalvonnan tulee julkaista vähintään kolmen vuoden välein selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön liikennevakuutuksen toteutunut tulos vähintään viideltä edeltävältä kalenterivuodelta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

4.

Laki

Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain (461/2016) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista ja maksuvalmiudesta vastaaminen

Liikennevakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista lukuun ottamatta tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa Liikennevakuutuskeskukselle säädetyistä tehtävistä syntyviä kustannuksia ja liikennevakuutuslain 75 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia. Valtiokonttori vastaa kuitenkin vain niistä kustannuksista, jotka liittyvät sen liikennevakuutuslaista johtuvien tehtävien toimeenpanoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

5.

Laki

liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain (959/2019) 3 §:n 1 momentti
ja
lisätään 17 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

3 §

Jäsenet

Lautakunnassa on puheenjohtaja, kuusi varapuheenjohtajaa ja neljätoista muuta jäsentä sekä riittävä määrä varajäseniä. Puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtajista ovat päätoimisia. Lautakunnan muut jäsenet ovat sivutoimisia. Varajäsenen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään lautakunnan jäsenestä.

17 §

Salassapitovelvollisuus ja oikeus tietojen luovuttamiseen

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan käsitellessä potilasvahinkoasioita sovelletaan sitä, mitä potilasvakuutuslain 35 §:n 2 momentissa säädetään Potilasvakuutuskeskuksen oikeudesta lähettää päätös tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

6.

Laki

liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) 7 §:n 2 momentin 7 kohta ja 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 §:n 4 momentti laissa 965/2019, seuraavasti:

7 §

Työ- tai toimintakykyyn liittyvä kuntoutus

Kuntoutuksen kustannuksina korvataan:

7) vammaiselle tuetusta asumisesta aiheutuvat lisäkustannukset;

16 §

Muutoksenhaku

Vakuutuslaitoksen päätökseen tyytymätön voi pyytää asiasta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositusta kirjallisella hakemuksella vuoden kuluessa vakuutuslaitoksen päätöksen antamisesta. Jos asia saatetaan vireille lautakunnassa, muutoksenhakuajan kulumisen keskeytyä käsittelyn ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

7.

Laki

potilasvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan potilasvakuutuslain (948/2019) 54 §:n 5 momentti sekä
muutetaan 48 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1146/2020,
seuraavasti:

48 §

Jakojärjestelmä ja siitä katettavat kustannukset

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset (*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

1) Potilasvakuutuskeskuksen 22 §:n 3 momentin mukaisesti maksamista vahinkotapahtumista ja niiden hoitamisesta aiheutuneet kustannukset ilman tämän momentin 2–4 kohdassa tarkoitettuja korvauksia sekä 19 ja 20 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty 19 ja 20 §:n nojalla saadut maksut;

3) tämän lain mukaan korvattavat vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitetut tarpeellisen sairaanhoidon kustannukset, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta;

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

8.

Laki

Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain (949/2019) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 §

Potilasvakuutuskeskuksen kustannuksista vastaaminen

Potilasvakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat Potilasvakuutuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista lukuun ottamatta potilasvakuutuslain 48 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____
kuuta 20 ____.

9.

Laki

opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (460/2015) 1 §:n 1 momentti ja 2 § seuraavasti:

1 §

Tämän lain mukaan maksetaan korvausta vahinkotapahtumasta, jota ei korvata työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaan ja joka on aiheuttanut vamman tai sairauden henkilölle, joka osallistuu seuraavien lakien mukaisesti järjestettyyn koulutukseen:

- 1) ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017);
 - 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020);
 - 3) ammattikorkeakoululaki (932/2014);
 - 4) yliopistolaki (558/2009);
 - 5) perusopetuslaki (628/1998), lukuun ottamatta siinä tarkoitettua esiopetusta, perusopetukseen valmistavaa opetusta ja vuosiluokkia 1–6;
 - 6) lukiolaki (714/2018).
-

2 §

Poiketen siitä, mitä 1 §:ssä säädetään, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 7 luvussa tarkoitettussa työvoimakoulutuksessa olevaan henkilöön sovelletaan korvattavien olosuhteiden osalta, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 10.10.2024

Pääministeri

Petteri Orpo

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

1.

Laki

työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) 160 §:n 3 momentti, 260 §:n 3 momentti ja 264 §,
muutetaan 158 §, 162 §:n otsikko ja 1 momentti, 166 §:n 1 momentti, 167 §, 209 §:n 3 momentin 13 kohta, 213 §:n 1 momentti, 231 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta, 234 §, 252 §:n 3 momentti ja 259 §, sellaisena kuin niistä on 252 §:n 3 momentti laissa 1650/2015, sekä
lisätään 187 §:ään uusi 4 momentti ja lakiin uusi 236 a–236 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

158 §

158 §

Jatkuva ja määräaikainen vakuutus

Vakuutuksen voimassaolo

Vakuutus tehdään jatkuvaksi ja vakuutuskautena on kalenterivuosi (*jatkuva vakuutus*). Kesken vuotta voimaan tulevan vakuutuksen ensimmäinen vakuutuskausi päättyy kuitenkin vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivänä.

Vakuutus tehdään jatkuvaksi ja vakuutuskautena on kalenterivuosi. Kesken vuotta voimaan tulevan vakuutuksen ensimmäinen vakuutuskausi päättyy kuitenkin vakuutuksen alkamista seuraavan kalenterivuoden viimeisenä päivänä.

Vakuutus voidaan tehdä myös määräajaksi enintään vuoden kestävää työtä tai työkohdetta varten (määräaikainen vakuutus). Vakuutuskautena on tällöin vakuutuksen voimassaoloaika. Määräaikainen vakuutus päättyy ilman irtisanomista. Jos työ kuitenkin kestää yli määräajan ja vakuutuksenottaja ennen määräajan päättymistä ilmoittaa vakuutusyhtiölle työn jatkumisesta, määräaikaisen vakuutuksen voimassaoloa jatketaan vakuutuksenottajan ilmoittamaan uuteen määräaikaan saakka, kuitenkin enintään 12 kuukautta.

160 §

Vakuutuksenottajan ilmoitusvelvollisuus vakuutuksen voimassa ollessa ja päättyessä

Vakuutuksenottajan on ilmoitettava määräaikaisen vakuutuksen päättyttyä 1 momentissa tarkoitettut tiedot 30 päivän kuluessa vakuutuksen päättymisestä.

162 §

Jatkuvan vakuutuksen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Vakuutuksenottaja voi siirtää *jatkuvan* vakuutuksen toiseen vakuutusyhtiöön kirjallisesti erityisellä siirtoilmoituksella. Vakuutus voidaan siirtää siten, että se päättyy maalis-, kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä päivänä, ei kuitenkaan ennen ensimmäisen vakuutuskauden päättymistä. Vakuutuksenottaja tekee siirtoilmoituksen uudelle vakuutusyhtiölle, jonka on toimitettava se vanhaan vakuutusyhtiöön viimeistään kolme kalenterikuukautta ennen edellä mainittuja päiviä.

166 §

Vakuutusyhtiön maksuperusteet

Vakuutusyhtiöllä on oltava *yhtiön hallituksen hyväksymät* vakuutusmaksujen laskuperusteet (*maksuperusteet*), joista ilmenee, miten vakuutusmaksut määrätään. Maksuperusteita on sovellettava yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Maksuperusteissa on oltava yksiselitteiset vakuutusmaksujen

160 §

Vakuutuksenottajan ilmoitusvelvollisuus vakuutuksen voimassa ollessa ja päättyessä

(3 mom. kumotaan)

162 §

Vakuutuksen siirtäminen toiseen vakuutusyhtiöön

Vakuutuksenottaja voi siirtää vakuutuksen toiseen vakuutusyhtiöön kirjallisesti erityisellä siirtoilmoituksella. Vakuutus voidaan siirtää siten, että se päättyy maalis-, kesä-, syys- tai joulukuun viimeisenä päivänä, ei kuitenkaan ennen ensimmäisen vakuutuskauden päättymistä. Vakuutuksenottaja tekee siirtoilmoituksen uudelle vakuutusyhtiölle, jonka on toimitettava se vanhaan vakuutusyhtiöön viimeistään kolme kalenterikuukautta ennen edellä mainittuja päiviä.

166 §

Vakuutusyhtiön maksuperusteet

Vakuutusyhtiöllä on oltava vakuutusmaksujen laskuperusteet (*maksuperusteet*), joista ilmenee, miten vakuutusmaksut määrätään. Maksuperusteita on sovellettava yhdenmukaisesti kaikkiin vakuutuksenottajiin. Maksuperusteissa on oltava yksiselitteiset vakuutusmaksujen laskentakaavat ja niistä on ilmentävä

laskentakaavat ja niistä on ilmentävä vakuutusmaksun määräämistä koskevat menettelytavat. Menettelytavoissa on määriteltävä myös, miten maksuperusteita sovelletaan vakuutuksenottajaa koskevien erityisten olosuhteiden tai olosuhteiden muutosten johdosta.

vakuutusmaksun määräämistä koskevat menettelytavat. Menettelytavoissa on määriteltävä myös, miten maksuperusteita sovelletaan vakuutuksenottajaa koskevien erityisten olosuhteiden tai olosuhteiden muutosten johdosta.

167 §

Tilastohistoria

Kun vakuutusyhtiö on saanut vakuutuksen myöntämistä koskevan tarjouspyynnön vakuutuksenottajalta, jonka ilmoittama palkkasumma on vähintään 150 000 euroa vuodessa, sillä on oikeus saada maksutta vakuutusyhtiöltä, jossa vakuutus on tai on ollut, kunkin tarjouspyynnön kohteena olevan pakollisen vakuutuksen palkka- sekä vahinkotapahtuma- ja korvaustiedot. Nämä tiedot on oikeus saada viideltä viimeiseltä täydeltä sekä kuluvalta vakuutuskaudelta (*tilastohistoria*). Vakuutusyhtiön on toimitettava tilastohistoria viivytyksettä, kuitenkin viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun tarjousta tekevä vakuutusyhtiö on sitä pyytänyt.

Kun vakuutuksenottaja siirtää vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, vakuutusyhtiön, jossa vakuutus päättyy, on toimitettava tilastohistoriaan kuuluvat kunkin pakollisen vakuutuksen palkkatiedot viimeiseltä täydeltä ja kuluvalta vakuutuskaudelta uudelle vakuutusyhtiölle 14 päivän kuluessa vakuutuksen 162 §:n 1 momentissa tarkoitettusta viimeisestä siirtopäivästä.

Kun vakuutuksenottaja on siirtänyt vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, tämän on pyydettävä viipymättä aikaisemmilta vakuutusyhtiöiltä omien maksuperusteidensa mukaan erikoismaksuperusteisen vakuutuksenottajan siirtyneiden vakuutusten tilastohistoria. Vakuutusyhtiön on luovutettava

167 §

Tilastohistoria

Kun vakuutusyhtiö on saanut vakuutuksen myöntämistä koskevan tarjouspyynnön vakuutuksenottajalta, sillä on oikeus saada maksutta vakuutusyhtiöltä, jossa vakuutus on tai on ollut, kunkin tarjouspyynnön kohteena olevan pakollisen vakuutuksen palkka- sekä vahinkotapahtuma- ja korvaustiedot. Nämä tiedot on oikeus saada viideltä viimeiseltä täydeltä sekä kuluvalta vakuutuskaudelta (*tilastohistoria*). Vakuutusyhtiön on toimitettava tilastohistoria viivytyksettä, kuitenkin viimeistään *seitsemän* päivän kuluessa siitä, kun tarjousta tekevä vakuutusyhtiö on sitä pyytänyt.

Kun vakuutuksenottaja siirtää vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, vakuutusyhtiön, jossa vakuutus päättyy, on toimitettava tilastohistoriaan kuuluvat kunkin pakollisen vakuutuksen palkkatiedot viimeiseltä täydeltä ja kuluvalta vakuutuskaudelta uudelle vakuutusyhtiölle *seitsemän* päivän kuluessa vakuutuksen 162 §:n 1 momentissa tarkoitettusta viimeisestä siirtopäivästä.

Kun vakuutuksenottaja on siirtänyt vakuutuksensa toiseen vakuutusyhtiöön, *tämä voi pyytää* aikaisemmilta vakuutusyhtiöiltä omien maksuperusteidensa mukaan erikoismaksuperusteisen vakuutuksenottajan siirtyneiden vakuutusten tilastohistorian. Vakuutusyhtiön on luovutettava tilastohistoria *seitsemän päivän* kuluessa pyynnöstä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tilastohistoria kolmen kuukauden kuluessa pyynnöstä.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilastohistoriaan kuuluvista tiedoista ja säädetään siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella annetaan tarkemmat säännökset tilastohistoriaan kuuluvista tiedoista ja säädetään siitä, miten ja missä muodossa tiedot toimitetaan.

187 §

Vapaaehtoiset työajan ja vapaa-ajan vakuutukset

187 §

Vapaaehtoiset työajan ja vapaa-ajan vakuutukset

Mitä 139 §:n 1 momentissa säädetään työnantajan oikeudesta ansionmenetyskorvaukseen, sovelletaan vain vapaa-ajan vakuutuksen ottaneeseen työnantajaan.

209 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävät

209 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävät

Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on:

13) harjoittaa lain toimeenpanoon ja tämän lain mukaisten vahinkojen ehkäisyyn liittyvää 236 §:n mukaista tilasto- ja tutkimustoimintaa;

Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on:

13) harjoittaa lain toimeenpanoon ja tämän lain mukaisten vahinkojen ehkäisyyn liittyvää 236 §:n mukaista tilasto- ja tutkimustoimintaa sekä 236 a §:n mukaista työpaikkaonnettomuuksien tutkimista;

213 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattaminen

213 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattaminen

Jäsenvakuutusyhtiöt, Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ovat velvollisia suorittamaan vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle maksun

Jäsenvakuutusyhtiöt, Valtiokonttori ja maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitos ovat velvollisia suorittamaan vuosittain Tapaturmavakuutuskeskukselle maksun

Voimassa oleva laki

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattamiseksi.

Ehdotus

Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannusten kattamiseksi. **Toimintakustannuksilla** tarkoitetaan tässä pykälässä muita kuin 231 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavia Tapaturmavakuutuskeskuksen toimintakustannuksia.

231 §

Jakojärjestelmä

Tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on osallistuttava vuosittain tässä pykälässä tarkoitettujen kustannusten kattamiseen vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa siten kuin 2–10 momentissa säädetään (*jakojärjestelmä*). Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tässä pykälässä vakuutusyhtiön tuloslaskelmaan sisältyvää tämän lain mukaisen vakuutuksen vakuutusmaksutuloa. Katettavat kustannukset ovat:

1) vakuuttamattomassa työssä sattuneista vahinkotapahtumista aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty 183 ja 184 §:n nojalla saadut maksut;

2) Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuvista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen tehtävistä aiheutuneet kustannukset;

231 §

Jakojärjestelmä

Tämän lain mukaista vakuutustoimintaa harjoittavien vakuutusyhtiöiden on osallistuttava vuosittain tässä pykälässä tarkoitettujen kustannusten kattamiseen vakuutusmaksutulon mukaisessa suhteessa siten kuin 2–10 momentissa säädetään (*jakojärjestelmä*). Vakuutusmaksutulolla tarkoitetaan tässä pykälässä vakuutusyhtiön tuloslaskelmaan sisältyvää tämän lain mukaisen vakuutuksen vakuutusmaksutuloa. Katettavat kustannukset ovat:

1) vakuuttamattomassa työssä sattuneista vahinkotapahtumista *ja vakuuttamisvelvollisuuden valvonnasta sekä niiden hoitamisesta* aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty 183 ja 184 §:n nojalla saadut maksut;

2) Suomea sitovasta kansainvälisestä sopimuksesta johtuvista asuin- ja oleskelupaikan vakuutuslaitoksen *ja yhteyselimen* tehtävistä *sekä niiden hoitamisesta* aiheutuneet kustannukset;

32 luku

Erinäiset säännökset

234 §

Tilastotutkimus

32 luku

Erinäiset säännökset

234 §

Tilastotutkimus

Finanssivalvonnan tulee julkaista vuosittain selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön tämän lain mukaisen vakuutuksen toteutunut tulos vähintään viiden edeltävän kalenterivuoden jaksolta.

Finanssivalvonnan tulee julkaista *vähintään kolmen vuoden välein* selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön tämän lain mukaisen vakuutuksen toteutunut tulos vähintään viiden edeltävän kalenterivuoden jaksolta.

236 a §

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinta

Tämän lain mukaisesti korvattujen vahinkotapahtumien syistä tehtävässä tutkinnassa **(työpaikkaonnettomuuksien tutkinta)** selvitetään tapahtumien kulku, syyt ja seuraukset sekä esitetään niihin perustuvat suositukset työturvallisuuden edistämiseksi.

Tapaturmavakuutuskeskus huolehtii työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan operatiivisen toiminnan järjestämisestä, tutkinnan kehittämisestä sekä tutkintaan liittyvästä viestinnästä ja koulutuksesta.

Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tutkintaryhmä laatii salassa pidettävän tutkintaraportin ja lisäksi työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta voi Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä päättää julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta onnettomuuden vakavuuteen nähden sopivassa laajuudessa. Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus käyttää työpaikkaonnettomuuden tutkinnassa saatuja tietoja myös 236 §:n mukaisen tutkimustoiminnan mukaisissa analyyseissä ja yhteenvedoissa.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus käsitellä työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan tarkoituksiin välttämättömiä henkilötietoja ja tietosuojaa-asetuksen 9 artiklan mukaisia erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja.

Tapaturmavakuutuskeskuksen tehtävänä on myös tutkia maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain nojalla korvattuja kuolemaan johtaneita vahinkotapahtumia sekä erityisen vakavia työpaikkaonnettomuuksia.

236 b §

*Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan
johtokunta*

Tapaturmavakuutuskeskuksen hallitus asettaa työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten johtokunnan. Johtokunnan tehtävänä on työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan yleinen johtaminen Tapaturmavakuutuskeskuksen hallituksen antamien tutkinnan linjauksien mukaisesti. Johtokunta päättää yksittäisen työpaikkaonnettomuuden tutkinnan aloittamisesta, tutkintaryhmän kokoonpanosta, julkisen tutkintaselostuksen sisällöstä ja sen julkaisemisesta Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan esityksestä.

Johtokunnan toimikausi on kolme vuotta. Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokuntaan nimetään enintään 11 jäsentä. Jäsenistä enintään kolme nimetään työnantajien ja enintään kolme työntekijöiden ja toimihenkilöiden keskeisimpien keskusjärjestöjen esityksistä. Enintään viisi jäsentä, joista yksi edustaa Maatalousyrittäjien eläkelaitosta, nimetään vakuutuslaitosten esityksistä. Tapaturmavakuutuskeskuksesta nimetään johtokuntaan yksi jäsen, joka toimii johtokunnan esittelijänä.

Johtokunnan jäsenen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Lisäksi johtokuntaan sovelletaan, mitä 248 §:ssä säädetään.

236 c §

*Työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan
tutkintaryhmät*

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus perustaa työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten tutkintaryhmiä. Kun

työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunta on päättänyt yksittäisen tapauksen tutkintaan ottamisesta, Tapaturmavakuutuskeskus määrää tutkintaryhmän johtajaksi yhden Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan. Johtokunta päättää muusta tutkintaryhmän kokoonpanosta Tapaturmavakuutuksen asiantuntijan esityksestä. Tutkintaryhmässä on tarpeellinen määrä jäseniä, joilla on riittävä asiantuntemus työelämästä ja tutkinnan kannalta keskeisiltä aloilta.

Tutkintaryhmät Tapaturmavakuutuskeskuksen asiantuntijan johdolla vastaavat työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta yksittäisissä tapauksissa ja laativat salassa pidettävän tutkintaraportin. Tutkintaryhmät toimivat tutkintaa suorittaessaan itsenäisesti, riippumattomasti ja puolueettomasti.

Tutkintaryhmän jäseneen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa. Lisäksi tutkintaryhmään sovelletaan, mitä 248 §:ssä säädetään.

252 §

Vakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja

Vakuutuslaitoksella on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot työntekijän ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

259 §

252 §

Vakuutuslaitoksen ja muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja

Vakuutuslaitoksella on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettut tiedot työntekijän ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.

259 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus saada tietoja

Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeus saada tietoja

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 236 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus saada Työterveyslaitokselta, työsuojeluviranomaiselta ja poliisilta sellaisia työtapaturmien ja ammattitautien syitä ja seurauksia koskevia tietoja, jotka ovat välttämättömiä 236 §:ssä tarkoitettuja tutkimuksia ja laskelmia varten.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada maksutta työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten:

1) poliisi- ja esitutinnan aineistosta ja kuolemansyynselvityksestä välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, välttämättömät tiedot onnettomuuteen osallisen terveydentilasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot;

2) osalliselta työnantajalta, työntekijältä, työsuojeluviranomaiselta ja vakuutuslaitokselta välttämättömät tiedot työpaikkaonnettomuudesta, tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä, tieto korvattavasta vahinkotapahtumasta sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot;

3) työpaikkaonnettomuuden silminnäkijältä tai muulta, jolla muutoin on tietoa onnettomuudesta, välttämättömät tiedot tapahtumien kulkuun, syihin ja seurauksiin vaikuttaneista tekijöistä sekä muut näihin rinnastettavat välttämättömät tiedot.

Lisäksi Tapaturmavakuutuskeskuksella on salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä oikeus saada työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten lääkäriltä ja muulta terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetussa laissa tarkoitetulta ammattihenkilöltä pyynnöstä tämän laatima lausunto välttämättömistä onnettomuuteen osallisen potilasasiakirjoista, terveydentilasta, työkyvystä ja hoidosta.

Voimassa oleva laki

Edellä 1 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava pyynnöstä vahingoittuneen henkilötunnuksella yksilöityinä.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutusyhtiön selvitysmiehiltä ja konkurssipesästä 229 ja 230 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

260 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

264 §

Tekninen käyttöyhteys

Vakuutuslaitoksella on sen lisäksi, mitä julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

1) lakisäateistä vakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;

2) 255 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille ja toimielimille kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.

Ehdotus

Tapaturmavakuutuskeskuksella on myös oikeus tehdä työpaikkaonnettomuuksien tutkintaa varten tutkimuksia ja tarkastuksia työpaikalla.

Edellä 1–3 momentissa tarkoitetut tiedot on annettava pyynnöstä, ja ne on yksilöitävä vahingoittuneen henkilötunnuksella.

Tapaturmavakuutuskeskuksella on sen jälkeen, kun vakuutusyhtiö on asetettu selvitystilaan tai konkurssiin, oikeus saada salassapitosäännösten ja muiden tietojen saantia koskevien rajoitusten estämättä vakuutusyhtiön selvitysmiehiltä ja konkurssipesästä 229 ja 230 §:ssä säädettyjen tehtäviensä hoitamiseksi välttämättömät tiedot.

260 §

Tapaturmavakuutuskeskuksen ja vakuutusyhtiöiden oikeus saada tietoja valvontaa varten

(3 mom. kumotaan)

264 §

Tekninen käyttöyhteys

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleen 158 §:n mukaiset määräaikaiset vakuutukset ovat voimassa vakuutus sopimuksen alkuperäisen määräajan loppuun.

Tämän lain 187 §:n 4 momenttia sovelletaan kaikkiin tämän lain voimaan tullessa vi-reillä olleisiin asioihin.

2.

Laki

maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 160 §,
muutetaan 157 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1651/2015, ja
lisätään lakiin uusi 154 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

154 a §

*Kuolemaan johtaneiden vahinkotapahtumien
ja erityisen vakavien
työpaikkaonnettomuuksien tutkinta*

Edellä 5 §:ssä tarkoitettuun lakisääteiseen vakuuttamisvelvollisuuteen perustuvan vakuutuksen perusteella korvattuihin kuolemaan johtaneisiin vahinkotapahtumiin sovelletaan, mitä työtaturma- ja ammattitautilain 236 a–236 c §:ssä säädetään työpaikkaonnettomuuksien tutkinnasta. Kuolemaan johtanutta vahinkotapahtumaa ei kuitenkaan tarvitse tutkia mainitun lain mukaisesti, jos vahinkotapahtumalla ei voida arvioida olevan saavutettavissa merkittävää lisätietoa vastaavan kaltaisten työpaikkaonnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi tai maatalousyrittäjien tai apurahansaajien työturvallisuuden edistämiseksi.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksen esityksestä myös muu kuin kuolemaan johtanut vahinkotapahtuma voidaan tutkia Tapaturmavakuutuskeskuksessa, jos kysymyksessä on erityisen vakava työpaikkaonnettomuus, jonka tutkimisen arvioidaan olevan tärkeää vastaavien työpaikkaonnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi tai maatalousyrittäjien ja apurahansaajien työturvallisuuden

edistämiseksi. Työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitetussa tutkintaryhmässä on tämän lain mukaista vahinkotapahtumaa tutkittaessa oltava riittävä maatalousyrittäjätyötä tai apurahansaajan työtä koskeva asiantuntemus.

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on velvollisuus luovuttaa Tapaturmavakuutuskeskukselle työpaikkaonnettomuuden tutkinnan toteuttamiseksi välttämättömät henkilötiedot. Nämä tiedot voivat sisältää myös tietosuojasetuksen 9 artiklassa tarkoitettuja erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja. Tapaturmavakuutuskeskuksella on oikeus antaa edellä mainittuja tietoja työpaikkaonnettomuuksien tutkinnan johtokunnalle ja tutkintaryhmille.

Kuolemaan johtaneiden ja erityisen vakavien työpaikkaonnettomuuksien tutkintaan sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilain 259 §:ssä säädetään Tapaturmavakuutuskeskuksen oikeudesta saada ja käsitellä tietoja. Mitä mainitussa pykälässä säädetään oikeudesta saada tietoja työnantajalta, sovelletaan myös vahingoittuneen kanssa samassa yrityksessä työskennelleeseen tai työskentelevään maatalousyrittäjään. Työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitetulla tutkintaryhmällä on oikeus tehdä tutkimuksia ja tarkastuksia maatalousyrittäjän tai apurahansaajan työpaikalla. Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella on oikeus saada 147 §:n mukaisen tehtävän hoitamista varten Tapaturmavakuutuskeskukselta työtapaturma- ja ammattitautilain 236 c §:ssä tarkoitettu yksittäisestä työpaikkaonnettomuuden tutkinnasta laadittu salassa pidettävä tutkintaraportti niiden työpaikkaonnettomuuksien osalta, jotka ovat sattuneet maatalousyrittäjille tai apurahansaajille.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Maatalousyrittäjien
tapaturmavakuutuslaitoksen ja
muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja*

*Maatalousyrittäjien
tapaturmavakuutuslaitoksen ja
muutoksenhakuelimen oikeus saada tietoja*

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot työntekijän ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu. *Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.*

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on oikeus saada Verohallinnolta 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetut tiedot työntekijän ansioista, vaikka verotusta ei olisi vielä vahvistettu.

160 §

160 §

Tekninen käyttöyhteys

Tekninen käyttöyhteys

Maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuslaitoksella on sen lisäksi, mitä julkisuuslain 29 §:n 3 momentissa säädetään, oikeus avata tekninen käyttöyhteys:

(kumotaan]

1) *lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle tai laitokselle henkilörekisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka sillä on tämän tai muun lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten;*

2) *tämän lain 158 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuille viranomaisille ja toimielimille kohdassa tarkoitettujen tietojen antamista varten.*

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

3.

Laki

liikennevakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan liikennevakuutuslain (460/2016) 82 §:n 6 momentti ja 83 § sekä
muutetaan 75 §:n 2 momentin 1 kohta ja 89 §:n 1 momentti, sellaisena kuin niistä on 75 §:n
2 momentin 1 kohta laissa 218/2024, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

75 §

75 §

*Jakojärjestelmä ja siitä katettavat
kustannukset*

*Jakojärjestelmä ja siitä katettavat
kustannukset*

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset
(*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

1) Liikennevakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista aiheutuvat kustannukset ilman 2–6 kohdassa tarkoitettuja korvauksia, josta määrästä on vähennetty sekä 27 ja 28 §:n mukaiset maksut että raja- ja siirtoliikennevakuutuksien maksut;

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset
(*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

1) Liikennevakuutuskeskuksen vastuulla olevista vahingoista ja niiden hoitamisesta aiheutuvat kustannukset ilman 2–6 kohdassa tarkoitettuja korvauksia, sekä 27 ja 28 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä aiheutuvat kustannukset, joista on vähennetty sekä 27 ja 28 §:n mukaiset maksut että raja- ja siirtoliikennevakuutuksien maksut;

82 §

82 §

*Vakuutusyhtiön ja
Liikennevakuutuskeskuksen
tiedonsaantioikeus*

*Vakuutusyhtiön ja
Liikennevakuutuskeskuksen
tiedonsaantioikeus*

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

(6 mom. kumotaan)

Voimassa oleva laki

Ehdotus

83 §

Tekninen käyttöyhteys

Vakuutusyhtiöllä on oikeus avata tekninen käyttöyhteys lakisääteistä vakuutusta toimeenpanevalle yhteisölle henkilökisterinsä sellaisiin tietoihin, jotka mainitulla yhteisöllä on lain perusteella oikeus saada tehtäviensä toimeenpanoa varten.

Tämän pykälän perusteella avatun teknisen käyttöyhteyden avulla saa hakea myös salassa pidettäviä tietoja ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty.

Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista tietojen pyytäjän on esitettävä käyttöyhteyden avaajalle selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

89 §

Finanssivalvonnan tilastotutkimus

Finanssivalvonnan tulee julkaista vuosittain selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön liikennevakuutuksen toteutunut tulos vähintään viideltä edeltävältä kalenterivuodelta.

83 §

Tekninen käyttöyhteys

(kumotaan)

89 §

Finanssivalvonnan tilastotutkimus

Finanssivalvonnan tulee julkaista vähintään kolmen vuoden välein selvitys, josta ilmenee kunkin vakuutusyhtiön liikennevakuutuksen toteutunut tulos vähintään viideltä edeltävältä kalenterivuodelta.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

4.

Laki

Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Liikennevakuutuskeskuksesta annetun lain (461/2016) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista ja maksuvalmiudesta vastaaminen

Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista ja maksuvalmiudesta vastaaminen

Liikennevakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista lukuun ottamatta tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa Liikennevakuutuskeskukselle säädetyistä tehtävistä syntyviä kustannuksia. Valtiokonttori vastaa kuitenkin vain niistä kustannuksista, jotka liittyvät sen liikennevakuutuslaista johtuvien tehtävien toimeenpanoon.

Liikennevakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat Liikennevakuutuskeskuksen kustannuksista lukuun ottamatta tie- ja maastoliikenneonnettomuuksien tutkinnasta annetussa laissa Liikennevakuutuskeskukselle säädetyistä tehtävistä syntyviä kustannuksia *ja liikennevakuutuslain 75 §:n mukaisesti jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia*. Valtiokonttori vastaa kuitenkin vain niistä kustannuksista, jotka liittyvät sen liikennevakuutuslaista johtuvien tehtävien toimeenpanoon.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

5.

Laki

liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain 3 ja 17 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikenne- ja potilasvahinkolautakunnasta annetun lain (959/2019) 3 §:n 1 momentti
ja
lisätään 17 §:ään uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Jäsenet

Jäsenet

Lautakunnassa on puheenjohtaja, kuusi varapuheenjohtajaa ja neljätoista muuta jäsentä sekä kaksikymmentäkuusi varajäsentä. Puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtajista ovat päätoimisia. Lautakunnan muut jäsenet ovat sivutoimisia. Varajäseneen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään lautakunnan jäsenestä.

Lautakunnassa on puheenjohtaja, kuusi varapuheenjohtajaa ja neljätoista muuta jäsentä sekä *riittävä määrä* varajäseniä. Puheenjohtaja ja yksi varapuheenjohtajista ovat päätoimisia. Lautakunnan muut jäsenet ovat sivutoimisia. Varajäseneen sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään lautakunnan jäsenestä.

17 §

17 §

Salassapitovelvollisuus ja oikeus tietojen luovuttamiseen

Salassapitovelvollisuus ja oikeus tietojen luovuttamiseen

Liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan käsitellessä potilasvahinkoasioita sovelletaan sitä, mitä potilasvakuutuslain 35 §:n 2 momentissa säädetään Potilasvakuutuskeskuksen oikeudesta lähettää päätös tiedoksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

6.

Laki

liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain 7 ja 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikennevakuutuslain perusteella korvattavasta kuntoutuksesta annetun lain (626/1991) 7 §:n 2 momentin 7 kohta ja 16 §:n 4 momentti, sellaisena kuin niistä on 16 §:n 4 momentti laissa 965/2019, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Työ- tai toimintakykyyn liittyvä kuntoutus

Työ- tai toimintakykyyn liittyvä kuntoutus

Kuntoutuksen kustannuksina korvataan:

Kuntoutuksen kustannuksina korvataan:

7) *vaikeasti* vammaiselle palveluasumisesta aiheutuvat lisäkustannukset;

7) vammaiselle *tuetusta asumisesta* aiheutuvat lisäkustannukset;

16 §

16 §

Muutoksenhaku

Muutoksenhaku

Vakuutuslaitoksen päätökseen tyytymätön voi pyytää asiasta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositusta 1 momentissa säädetyn muutoksenhakuajan kuluessa. Jos asia saatetaan vireille lautakunnassa, muutoksenhakuajan kulumisen keskeytyy käsittelyn ajaksi.

Vakuutuslaitoksen päätökseen tyytymätön voi pyytää asiasta liikenne- ja potilasvahinkolautakunnan ratkaisusuositusta *kirjallisella hakemuksella vuoden kuluessa vakuutuslaitoksen päätöksen antamisesta*. Jos asia saatetaan vireille lautakunnassa, muutoksenhakuajan kulumisen keskeytyy käsittelyn ajaksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

potilasvakuutuslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan potilasvakuutuslain (948/2019) 54 §:n 5 momentti sekä
muutetaan 48 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 1146/2020,
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

48 §

48 §

*Jakojärjestelmä ja siitä katettavat
kustannukset*

*Jakojärjestelmä ja siitä katettavat
kustannukset*

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset
(*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

1) Potilasvakuutuskeskuksen 22 §:n 3 momentin mukaisesti maksamista vahinkotapahtumista aiheutuneet kustannukset ilman 2–4 kohdassa tarkoitettuja korvauksia, *josta määrästä* on vähennetty 19 ja 20 §:n nojalla saadut maksut;

Jakojärjestelmällä katettavat kustannukset
(*jakojärjestelmäkustannukset*) ovat:

1) Potilasvakuutuskeskuksen 22 §:n 3 momentin mukaisesti maksamista vahinkotapahtumista *ja niiden hoitamisesta* aiheutuneet kustannukset ilman *tämän momentin* 2–4 kohdassa tarkoitettuja korvauksia *sekä 19 ja 20 §:n mukaisten maksujen esittämisestä, laskuttamisesta ja perimisestä* aiheutuvat kustannukset, *joista* on vähennetty 19 ja 20 §:n nojalla saadut maksut;

3) tämän lain mukaan korvattavat vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettut tarpeellisen sairaanhoidon kustannukset *ja muut tarpeelliset kulut*, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta;

3) tämän lain mukaan korvattavat vahingonkorvauslain 5 luvun 2 §:ssä tarkoitettut tarpeellisen sairaanhoidon kustannukset, jotka maksetaan, kun vahinkotapahtuman sattumispäivää seuraavan kalenterivuoden alusta on kulunut yli yhdeksän vuotta;

54 §

54 §

Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Potilasvakuutuskeskuksen tiedonsaantioikeus

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tässä pykälässä tarkoitettuja tietoja saa hakea teknisen käyttöyhteyden avulla ilman sen suostumusta, jonka etujen suojaamiseksi salassapitovelvollisuus on säädetty. Ennen teknisen käyttöyhteyden avaamista on varmistuttava tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

(5 mom. kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .

8.

Laki

Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Potilasvakuutuskeskuksesta annetun lain (949/2019) 3 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

*Potilasvakuutuskeskuksen kustannuksista
vastaaminen*

*Potilasvakuutuskeskuksen kustannuksista
vastaaminen*

Potilasvakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat
Potilasvakuutuskeskuksen toiminnasta
aiheutuvista kustannuksista.

Potilasvakuutuskeskuksen jäsenet vastaavat
Potilasvakuutuskeskuksen toiminnasta
aiheutuvista kustannuksista *lukuun ottamatta*
potilasvakuutuslain 48 §:n mukaisesti
jakojärjestelmällä rahoitettavia kustannuksia.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20__.

9.

Laki

opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan opiskeluun liittyvissä työhön rinnastettavissa olosuhteissa syntyneen vamman tai sairauden korvaamisesta annetun lain (460/2015) 1 §:n 1 momentti ja 2 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

Tämän lain mukaan maksetaan korvausta vahinkotapahtumasta, jota ei korvata työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaan ja joka on aiheuttanut vamman tai sairauden henkilölle, joka osallistuu seuraavien lakien mukaisesti järjestettyyn koulutukseen:

- 1) ammatillisesta peruskoulutuksesta annettu laki (630/1998), lukuun ottamatta sen 3 §:n 3 momentin mukaista opetukseen läheisesti liittyvää muuta toimintaa;
- 2) ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annettu laki (631/1998);
- 3) ammattikorkeakoululaki (932/2014);
- 4) yliopistolaki (558/2009);
- 5) perusopetuslaki (628/1998), lukuun ottamatta siinä tarkoitettua esiopetusta, perusopetukseen valmistavaa opetusta ja vuosiluokkia 1–6; sekä
- 6) lukiolaki (629/1998).

1 §

Tämän lain mukaan maksetaan korvausta vahinkotapahtumasta, jota ei korvata työtapaturma- ja ammattitautilain (459/2015) mukaan ja joka on aiheuttanut vamman tai sairauden henkilölle, joka osallistuu seuraavien lakien mukaisesti järjestettyyn koulutukseen:

- 1) ammatillisesta koulutuksesta annettu laki (531/2017);
- 2) tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annettu laki (1215/2020);
- 3) ammattikorkeakoululaki (932/2014);
- 4) yliopistolaki (558/2009);
- 5) perusopetuslaki (628/1998), lukuun ottamatta siinä tarkoitettua esiopetusta, perusopetukseen valmistavaa opetusta ja vuosiluokkia 1–6;
- 6) lukiolaki (714/2018).

2 §

Poiketen siitä, mitä 1 §:ssä säädetään, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 5 luvussa tarkoitettussa työvoimakoulutuksessa oleva henkilöön sovelletaan korvattavien olosuhteiden osalta, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä.

2 §

Poiketen siitä, mitä 1 §:ssä säädetään, työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain (380/2023) 7 luvussa tarkoitettussa työvoimakoulutuksessa olevaan henkilöön sovelletaan korvattavien olosuhteiden osalta, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään työntekijästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 .